

UDENRIGSPOLITISK REDEGØRELSE 2016

EM 2016/14
Sagsnr.: 2016 - 3479
Dok.nr.: 301919

Forsidebillede: National Aeronautics and Space Administration (NASA)

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsfortegnelse	4
Indledning.....	9
Del I: Naalakkersuisuts tværgående udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik (Udenrigsdirektoratet)	13
1 Udenrigsdirektoratets organisation	14
1.1 Udenrigsdirektoratets rådgivende rolle.....	16
1.2 Udenrigsdirektoratet i Nuuk	16
1.3 Grønlands Repræsentation i København	17
1.4 Grønlands Repræsentation i Bruxelles	17
1.5 Grønlands Repræsentation i Washington	18
1.6 Public diplomacy	19
1.7 Deltagelse ved internationale konferencer	20
2 Rigsfællesskabets fælles udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik	21
2.1 Rigmøder.....	21
2.2 Samarbejde med det danske udenrigsministerium	21
2.3 Samarbejde med det danske forsvarsministerium	24
2.4 Arbejdsgruppen vedrørende styrkelse af Forsvarsministeriets Opgaveløsning i Arktis - AGFOA	25
2.5 Rigsfællesskabets Arktiske Strategi	27
3 Det Arktiske samarbejde	28
3.1 Arktisk Råd.....	28
3.2 Oprindelige Folks Sekretariat (IPS)	28
3.3 Arbejdsgruppen Vedrørende Bæredygtig Udvikling (SDWG)	28
3.4 Arktisk Højsøfiskeri	29
3.5 Kontinentalsokkelprojektet	29
4 Det Nordiske og Vestnordiske samarbejde.....	32
4.1 Samarbejdet på statsministerniveau.....	32
4.2 Samarbejdet på samarbejdsministerniveau.....	32
4.3 Vestnordisk samarbejde	33
4.4 Samarbejdsministrenes møde med Vestnordisk Råds præsidium under Nordisk Råds session .	33
4.5 Vestnordisk Råds Temakonference 2016	34
5 Det europæiske samarbejde – EU	35
5.1 Fiskeriaftalen	35
5.2 Fællesdeklarationen	35
5.3 Partnerskabsaftalen mellem den Europæiske Union og Grønland	36
5.4 Associeringsaftalen (OLT-ordningen).....	36
5.5 Samarbejdet i Oversøiske Lande og Territorier (OLT)	37
5.6 'Letter of Intent' – hensigtserklæring	38
5.7 Programsamarbejder med EU	39

5.8	EU's Arktiske politik.....	40
5.9	Forordning om forbud mod handel med sælprodukter i EU	43
5.10	Kimberley Processens Certificerings Ordning (KPCS)	43
5.11	Besøg af Formanden for Det Europæiske Råd Donald Tusk i Grønland	44
5.12	Øvrige besøg og møder.....	44
6	Samarbejde med USA og Canada	47
6.1	Samarbejdet med USA.....	47
6.2	Samarbejde med Canada	50
7	Samarbejde med Island	52
7.1	Fælleserklæringen imellem Grønland og Island af 2013	52
7.2	Møder imellem Grønland og Islands udenrigsansvarlige ministre.....	53
7.3	Etablering af tættere samarbejde med Island	53
7.4	Arctic Circle Greenland Forum	54
8	Samarbejde med Asiatiske og andre lande.....	56
8.1	Samarbejdet med Sydkorea	56
8.2	Samarbejdet med Japan	57
8.3	Samarbejdet med Kina	58
8.4	Samarbejdet med Rusland	58
8.5	Nye udviklinger	58
9	Det globale samarbejde – FN	60
9.1	FN's Menneskerettighedsråd	60
9.2	Ekspertmekanismen for oprindelige folks rettigheder	60
9.3	Fn's permanente forum for oprindelige folks anliggender	60
9.4	OPFØLGNING PÅ Fn's verdenskonference om oprindelige folk 2014	61
9.5	ILO NR. 169	61
9.6	World intellectual property organization (WIPO).....	61
9.7	Den Universelle Periodiske Bedømmelse (UPR).....	62
10	Udenrigshandelspolitik	63
10.1	Grønland og Den internationale handelsagenda.....	63
10.2	Stærkere forbindelser til nabo- og samhandelslande	64
10.3	Plurilaterale aftaler – nordisk, eu, m.fl.	65
10.4	Multilaterale Aftaler – World Trade Organisation (WTO)	66
11	International biodiversitet og – klima.....	68
11.1	International biodiversitet.....	68
11.2	Internationalt klima.....	69
12	Formandens Departement (NSN)	73
12.1	Den årlige nytårsreception på repræsentationen i København.....	73
12.2	Vestnordisk Råds 30 års jubilæum	73
12.3	Nordiske statsministres sommermøde	73
12.4	Arctic Circle Assembly i Reykjavik, Island.....	73

12.5	Nordisk seminar i Nuuk	73
12.6	Borgermøder i Danmark	74
12.7	Officielt besøg på Færøerne.....	74
12.8	Samarbejde mellem Færøerne og Grønland styrkes.....	74
13	Departementet for Sundhed (PN)	75
13.1	Regler for Ioniserende stråling og strålebeskyttelse.....	75
13.2	Sundhedsvæsenets samarbejde med Island	75
13.3	Nordisk Ministerråd	75
14	Landslægeembedet.....	78
14.1	Nordcan	78
14.2	WHO.....	78
14.3	Nordisk gruppe for helsepersonale	78
14.4	Øvrige aktiviteter	78
15	Departementet for Bolig, Byggeri og Infrastruktur (ISAN)	79
16	Finansdepartementet (AN).....	80
16.1	Ny topografisk kortlægning	80
16.2	FN's nye 17 globale udviklingsmål.....	80
16.3	Kgl. Anordning af persondatalov	81
16.4	Grunddataprogrammet	81
17	Råstofdepartementet (AIN).....	82
17.1	Udvikling på råstofområdet	82
17.2	Multilaterale aktiviteter	83
18	Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug (APNN)	85
18.1	North Atlantic Fisheries Ministers Conference – NAFMC.....	85
18.2	Northwest Atlantic Fisheries Organization – NAFO	86
18.3	North East Atlantic Fisheries Commission – NEAFC	87
18.4	North Atlantic Salmon Conservation Organization (NASCO).....	88
18.5	EU-fiskeriprotokol	88
18.6	Fiskeriaftale samt gennemførelse af Protokol for 2015 mellem Grønland og Rusland	89
18.7	Fiskeriaftale samt gennemførelse af Protokol for 2015 mellem Grønland og Norge	89
18.8	Fiskeriaftale samt Protokol for 2015 mellem Grønland og Færøerne	90
18.9	Fælles Islandsk-Grønlandsk Fiskerikommission.....	90
18.10	Aftale med Island og Norge om Loddebestanden i Farvandene mellem Grønland, Island og Norge (Jan Mayen)	90
18.11	Erklæring om Fiskeri i Det Arktiske Ocean.....	91
18.12	North Atlantic Marine Mammal Commission – NAMMCO	91
18.13	Den Internationale Hvalfangstkommission – IWC	92
18.14	Convention on International Trade in Endangered Species – CITES	93
18.15	The International Union for Conservation of Nature – IUCN	93
18.16	Joint Commission on Narwhal and Beluga – JCNB	93

18.17	Oslo-Konventionen om isbjørne	94
18.18	Joint Commission on Polar Bear – JCPB.....	94
18.19	Arctic Ungulate Conference i Røros, Norge 2015	95
18.20	Samarbejdsaftale mellem Fødevarestyrelsen i Danmark og Veterinær og Fødevarer Myndigheden i Grønland.	95
18.21	World Animal Health Organisation – OIE	95
18.22	Øvrige aktiviteter.....	95
19	Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel (ISNN).....	97
19.1	Multilaterale aktiviteter	97
20	Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender (ININ)	100
20.1	Afrapportering til FN's børnekonvention.....	100
20.2	Vestnordisk samarbejdsaftale på socialområdet.....	100
20.3	Deltagelse på ligestillingskonference på Island i anledning af 100-året for kvinders stemmeret på Island	100
21	Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet (PAIAN)	102
21.1	Grønlands Råd for Menneskerettigheder	102
21.2	Forsvarets opgaveløsning i Arktis.....	103
21.3	Protection of the Arctic Marine Environment – PAME	103
21.4	Oslo-Raris Konventionen (OSPAR).....	103
22	Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke (IKIIN).....	105
22.1	GUX	105
22.2	Kultur.....	105
22.3	Forskning	106

INDLEDNING

Verden omkring os er under hastig forandring i disse år. I det internationale samarbejde sker der store skift, som også kommer til at få betydning for vores land.

I det seneste år har vi oplevet terrorangreb i Europa og i USA. Indtil videre har grønlændere ikke været direkte ramt i de angreb som er fundet sted. Men det kan ændre sig da angrebene rammer tilfældige civile mennesker. Selvstyret har i foråret 2016 etableret et tættere samarbejde med det danske udenrigsministeriums borgerservice som bistår grønlændere under rejse i udlandet. Det samarbejde bliver kun vigtigere når der sker sådanne voldsomme begivenheder.

I Europa, stemte briterne ved en folkeafstemning 23. juni for at Storbritannien i de kommende år skal forlade det Europæiske samarbejde i EU. Det er en beslutning som også kan få konsekvenser for Grønland. Grønlands forhold til EU, særligt på uddannelses-, veterinær- og fiskeriområdet er af stor betydning for vores økonomi. Ingen ved endnu, hvilken form Storbritanniens udmeldelse af EU kommer til at tage, men det står klart at den formelle forhandlingsproces om udmeldelsen forventes igangsat i løbet af 2017 og kommer til at vare flere år. Vi skal i de kommende forhandlinger imellem EU og Storbritannien arbejde på at sikre at Grønland i forhold til vores samarbejde med EU, ikke bliver u hensigtsmæssigt ramt af udmeldelsen.

Samtidig skal vi sikre at vores økonomiske forhold til Storbritannien, som hidtil har været dækket igennem forholdet til EU, opbygges på et nyt grundlag. Storbritannien er det største marked i verden for kogte og pillede rejer og ligeledes blandt de største på torsk. Storbritannien er også et af vores primære markeder på turismeområdet. De negative valutaudsving der allerede har været på det britiske pund efter

folkeafstemningen har allerede betydning for vores eksport og turismeaktiviteter med Storbritannien.

Såfremt Storbritannien ikke forbliver en del af EU's indre marked vil det få varige konsekvenser for den grønlandske fiskeriekseport. Grønlandske fiskeriprodukter har i kraft af vores bilaterale og OLT-aftaler med EU, told- og veterinærkontrollfri adgang til EU's indre marked. EU-Grønland veterinæraftalen som sikrer veterinærkontrollfri adgang for fiskeriprodukter til EU blev efter mange års forhandlinger fuldført i 2011. Sådanne aftaler vil skulle søges genforhandlet med Storbritannien, hvis Grønlands nuværende handelsadgang til Storbritannien skal bevares.

I koalitionsaftalen fra 2014 lægger Naalakkersuisut vægt på at den stigende internationale interesse for Grønland skal omsættes til muligheder for vores erhvervsliv og vores økonomi, og at Grønland derfor skal etablere diplomatiske forbindelser til vores nærmeste nabolande indenfor koalitionsperioden. Sidste gang Grønlands udenrigstjenestes repræsentationer i udlandet blev behandlet i Inatsisartut var på forårssamlingen 2012, hvor Inatsisartuts Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Udvalg bakkede enstemmigt op om Naalakkersuisuts daværende ønske om at Grønland skulle arbejde på at oprette diplomatiske repræsentationer i USA og på Island.

Grønlands Repræsentation i Washington D.C., blev åbnet i september 2014, og Grønlands tilstedeværelse i Nordamerika er i disse år under fortsat opbygning.

Med Storbritanniens udmelding fra EU, kommer vi potentielt til at skulle tage stilling til en væsentligt anderledes situation i Nordatlanten. En forandring som skal håndteres med stor opmærksomhed, men hvor vi også bliver nødt til

at prioritere vores indsatser både i forhold til Island og i forhold til Storbritannien for at få det bedste ud af en forandret situation.

I november i år afholdes der præsidentvalg i USA. Det er et valg som også vil få betydning for Grønland. Grønland er en del af det nordamerikanske kontinent og Thule Air Base er en meget væsentlig del af sikringen af sikkerheden på vores kontinent. USA's beslutning i 2014 om tildeling af servicekontrakten på Thule Air Base til et selskab som ikke har grønlandsk medejerskab, gør at der ikke længere er en rimelig balance i Grønlands aftaleforhold med USA.

Det må og skal sikres, at Grønland og det grønlandske samfund igen sikres det størst mulige afkast af Grønlands bidrag til forsvarssamarbejdet. Under USA's udenrigsminister John Kerry's besøg i Grønland i juni 2016 beskrev Naalakkersuisut meget klart hvorfor USA's beslutning i 2014 om tildeling af servicekontrakten har forstyrret balancen i forholdet imellem USA og Grønland, og hvorfor vi fortsat forventer at der findes en fremadrettet løsning som sikrer et væsentligt afkast til Grønland og det grønlandske samfund af USA's militære tilstedeværelse i Grønland.

Der har siden marts 2015 pågået forhandlinger imellem Danmark/Grønland og USA i en dertil nedsat embedsmandsgruppe. Der er endnu ikke opnået resultat af disse forhandlinger, men arbejdet i embedsmandsgruppen er fortsat igang. Inatsisartut's Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Udvalg orienteres løbende om status på forhandlingerne. Indholdet af forhandlingerne bliver nødt til at være fortroligt og vil ikke kunne meldes ud indtil der er opnået et samlet resultat som der politisk kan tages stilling til.

Det står efter afslutningen på retssagerne omkring udbudssagen i USA klart, at Grønlands fordele ved USA's militære tilstedeværelse i Grønland tilsyneladende ikke er tilstrækkeligt

klart defineret i udbudsmaterialerne på servicekontrakterne. Det skal der findes en for Grønland tilfredsstillende løsning på.

Seneste genforhandling af forsvarsaftalekomplekset fandt sted ved indgåelsen af Igaliku-aftalen i 2004, herunder ved oprettelse af et Joint Committee samarbejde imellem USA, Danmark og Grønland. Joint Committee-samarbejdet har til opgave at styrke samarbejdet mellem Grønland og USA således, at Grønland opnår en merværdi. Samarbejdet finder sted indenfor tre arbejdsgrupper:

Arbejdsgruppen for uddannelse og sprog, Arbejdsgruppen for forskning og Arbejdsgruppen for økonomi. Joint Committee samarbejdet har opnået væsentlige praktiske resultater over de år den har eksisteret, men den har aldrig fuldt ud indfriet grønlandske forventninger, særligt på områderne vedrørende uddannelse og økonomi.

Herudover, har Selvstyrelovens indførelse i 2009, med grønlandsk overtagelse af kompetence på mange af de områder som behandles i Joint Committee-regi, betydet at det trilaterale samarbejde med Danmark i Joint Committee-regi i praksis sætter begrænsninger på Grønlands direkte samarbejde med USA, som i dag ikke findes i nogle af vores udenrigsrelationer med andre lande.

Det er paradoksalt at Grønland ikke kan varetage en direkte dialog med USA på så væsentlige områder som uddannelse, forskning og økonomisk samarbejde, når Grønland er vært for Thule Air Base og samtidig frit med alle andre lande kan forhandle på disse og alle andre fuldt overtagne sagsområder.

Den danske regering har med Itilleq-erklæringen forpligtet sig til at Grønland siden 2003 altid medinddrages i sager som vedrører forsvarssamarbejdet med USA. Forløbet op til tildelingen af udbudskontrakten på Thule Air Base har dog vist at den direkte grønlandske dialog

med USA er nødvendig for fuldt ud at kunne varetage vores interesser.

Etableringen af vores Repræsentation i Washington D.C. er med til at sikre dette, ligesom Naalakkersuisut fremadrettet yderligere vil skulle opprioritere de ressourcer som er til rådighed til sikringen af Grønlands interesser på det forsvars- og sikkerhedspolitiske område, såfremt Grønlands interesser også på disse områder mere effektivt skal kunne løftes. Danmark har formelt kompetencen på både det forsvars- og sikkerhedspolitiske område, men hvor Grønlands medinddragelse er påkrævet, er det af stor vigtighed at Selvstyret til stadighed har de nødvendige ressourcer og kompetencer til effektivt at kunne løfte denne opgave, så grønlandske interesser altid tilgodeses.

-Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked,
Handel og Udenrigsanliggender Vittus
Qujaukitsoq
Nuuk, august 2016

DISPOSITION

Udenrigspolitisk redegørelse 2016 udgør status over Naalakkersuisuts indsats på centrale områder over det sidste år, samt perspektiver for udviklingen i den nærmeste fremtid. I forhold til tidligere udenrigspolitiske redegørelser, er strukturen på denne redegørelse blevet ajourført for bedre at kunne beskrive aktiviteterne over det forgangne år. I de kommende år vil redegørelsens format blive yderligere opdateret.

Redegørelsen er fortsat som i tidligere år delt i to: Del I behandler de centrale emner af udenrigspolitisk karakter, mens Del II omhandler de udenrigspolitiske aspekter af ressortområderne, hvis aktiviteter fortsat i stigende grad påvirkes og defineres af internationaliseringen.

Redaktion afsluttet d. 23. juni 2016.

DEL I: NAALAKKERSUISUTS TVÆRGÅENDE UDENRIGS-,
SIKKERHEDS- OG FORSVARSPOLITIK
(UDENRIGSDIREKTORATET)

1 UDENRIGSDIREKTORATETS ORGANISATION

Udenrigsdirektoratet er ansvarlig for at udvikle, koordinere og forsvare Naalakkersuisuts udenrigspolitiske interesser. Herudover rådgiver Udenrigsdirektoratet Naalakkersuisut i sager om sikkerheds- og forsvarspolitik.

Udenrigsdirektoratets Repræsentation til EU i Bruxelles blev etableret i 1992 for at varetage Grønlands interesser overfor EU efter Grønlands udmeldelse, og i 2014 åbnede Udenrigsdirektoratet sin anden Repræsentation til USA i Washington D.C.. Repræsentationen i Washington D.C.'s ansvarsområder er i det forløbne år blevet udvidet idet den nu også formelt er blevet akkrediteret som Repræsentation både til USA og til Canada.

Der har i det forløbne år været grønlandsk deltagelse ved en række internationale møder og konferencer, ligesom Grønland i endnu højere grad end tidligere har været vært for store besøg fra udlandet.

Således deltog Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender på vegne af Grønland ved USA's præsident Barack Obama's Arktiske udenrigsministermøde (GLACIER-topmødet) i Anchorage, Alaska i 2015 med et oplæg om klimaforandringernes betydning for Grønland og Grønlands bidrag til international klimaforskning. Grønland var i den forgangne periode også vært for besøg af både Præsidenten for det Europæiske Råd Donald Tusk i maj 2016 og for et besøg af den amerikanske udenrigsminister John Kerry i Ilulissat i juni 2016.

I maj 2016 var formanden for Naalakkersuisut også sammen med Islands præsident Ólafur Ragnar Grímsson, vært for Arctic Circle Greenland Forum konferencen som bragte flere hundrede politikere, forretningsfolk, akademikere og NGOere fra Europa, Nordamerika og Asien til Grønland for at høre og bidrage til realiseringen

af Grønlands visioner for den fremtidige udvikling i Grønland og i Arktis.

Naalakkersuisut var 17.-19. maj 2016 for første gang sammen med Arctic Circle vært for Arctic Circle Greenland Forum i Nuuk

Udover de konkrete resultater der opnås med vore samarbejdspartnere ved sådanne arrangementer, er besøg, møder og konferencer afholdt i Grønland med til at markedsføre Grønland både som et investeringsmål, men også som en turistdestination internationalt. Besøg som det af FN's generalsekretær Ban Ki-moon i 2014 og nu af USA's udenrigsminister John Kerry i 2016, er i disse år med til at skabe positiv opmærksomhed som tiltrækker både turister og andre økonomiske aktiviteter til vores land.

Med afsæt i Naalakkersuisuts koalitionsaftale har udenrigspolitikken således en vigtig rolle i at sikre, at andre landes interesse for Grønland og Arktis, omsættes til økonomiske muligheder for Grønland og grønlandsk erhvervsliv. I arbejdet henimod en selvåren økonomi, har Udenrigsdirektoratets fokus over de senere år

således bevæget sig mere og mere imod etableringen af positive generelle rammebetingelser for økonomisk samarbejde med andre lande. Baggrunden for dette er fortsat den 10-årige udenrigspolitiske strategi fra 2011, som er pejlemærket for prioriteringen af ressourcer i vores daglige arbejde.

Udenrigsdirektoratet er i Selvstyret organisatorisk en selvstændig enhed som i alle praktiske henseender er at betragte som sidestillet med Selvstyrets øvrige departementer.

Udenrigsdirektøren refererer direkte til den ansvarlige Naalakkersuisoq. Udenrigsdirektøren har under sit ansvarsområde Grønlands Repræsentationer i udlandet henholdsvis Bruxelles og Washington D.C.. I det kommende år vil Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender overveje om Udenrigsdirektoratet bør bevares organisatorisk som det har været siden dets etablering, eller om tiden nu er kommet til formelt også at opdatere betegnelsen for Udenrigsdirektoratet.

Ressortfordelingen af Udenrigsdirektoratet, som pt. er placeret under Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender giver fordele i et tæt samarbejde med Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel særligt omkring handels- og erhvervsfokus i udenrigsrelationerne. Også omkring handels- og erhvervsfremstød har der i det forgangne år været et tæt samarbejde imellem Udenrigsdirektoratet og Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel.

I det forløbne år, har Udenrigsdirektoratet i en kortere midlertidig periode, været placeret under Naalakkersuisoq for Finansier, Råstoffer og Udenrigsanliggender. Denne midlertidige placering afsluttedes i 2016, med ressortændringen hvor Randi Vestergaard Evaldsen blev udpeget som ny Naalakkersuisoq for Finansier og Råstoffer som fandt sted 2. februar 2016.

Udenrigsdirektoratet er herudover ansvarlig for det Nordiske Samarbejde som varetages af Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordiske Anliggender Doris Jakobsen. I alle spørgsmål vedrørende det Nordiske og Vestnordiske samarbejde refererer Udenrigsdirektoratet til Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordiske Anliggender og Udenrigsdirektoratet er ansvarlig for at udvikle og koordinere Naalakkersuisuts politik på dette område.

Udenrigsdirektoratet overtog i januar 2015 tillige ansvar og ressourcer for de internationale klimaforhandlinger og den internationale biodiversitetsindsats op til den afgørende fase af de internationale klimaforhandlinger. I juni 2016 blev ansvaret for den internationale biodiversitetsindsats i forbindelse med en ressortomlægning tilbageført til sin oprindelige placering under Departementet for Natur, Miljø og Energi. Udenrigsdirektoratet er fortsat ansvarlig for de internationale klimaforhandlinger.

Der fokuseres i den indeværende koalitionsperiode på sikring af internationale samhandlingsmuligheder og rammer for investeringsfremme. Toldsatser på eksportmarkederne påvirker Grønlands eksportvirksomheders konkurrenceevne og dermed evnen til at afsætte vores produkter.

Der er et stort behov for at øge samhandel – og sikre investeringer til Grønland fra andre lande – som et bidrag til at sikre fortsat erhvervsudvikling og skabelse af arbejdspladser i Grønland. I takt med, at den Arktiske politiske dagsorden stiger i betydning og globale stormagters interesse i Grønland og regionen øges, er det en prioritet at fastholde og udvikle forholdet og kontakten til store lande, herunder også til asiatiske lande, som Kina, Japan og Sydkorea, således at interessen for Grønland omsættes til konkrete økonomiske muligheder.

For at bekæmpe arbejdsløsheden er det nødvendigt at vi arbejder endnu mere målrettet med at sikre investeringer til Grønland, fremmer turismen og eksporten af grønlandske produkter (pt. primært indenfor fiskerisektoren).

Der er potentiale for at opnå langt større fordele af vore udenlandske partnere, ligesom tilfældet er ifht. EU i dag. I koalitionsaftalen står der, at Grønland skal have diplomatiske forbindelser til vores nærmeste nabolande og til strategiske forbindelser, som vi handler med. Processen med fortsat at styrke kompetencer i Udenrigsdirektoratet og i at udbygge vores diplomatiske relationer vil således fortsætte i koalitionsperioden.

Fra januar 2017 er der i forslag til finanslov for 2017 inkluderet ansættelsen af en sagsbehandler ved Repræsentationen i Washington D.C., og det overvejes om der indenfor koalitionsperioden skal træffes beslutning om åbning af yderligere repræsentationer.

Storbritanniens beslutning om at udmelde sig af den Europæiske Union følges nøje og det vil også i de kommende år skulle overvejes hvordan Grønland bedst forsvarer sine – primært økonomiske – interesser i forholdet til Storbritannien.

1.1 UDENRIGSDIREKTORATETS RÅDGIVENDE ROLLE

Udenrigsdirektoratet rådgiver og bistår omkring internationale forhold under de forskellige departementers ressortområder efter anmodning fra de respektive departementer. Rådgivningen kan f.eks. vedrøre arbejdsgange i forskellige internationale fora, international jura eller konkret fagligt input til en given sag.

Fra det forløbne år kan følgende sager fremhæves:

Udenrigsdirektoratet bistår APNN i forbindelse med drøftelserne om en mulig aftale om eventuelt fremtidigt fiskeri i det centrale Arktiske Ocean. Dette indebærer deltagelse fra Udenrigsdirektoratet og Udenrigsdirektoratets Repræsentation i Washington, D.C. i Kongeriget Danmarks samlede delegation til møderne i Washington, D.C. i december 2015 og april 2016 samt til mødet i Iqaluit, Canada som skal afholdes i juli 2016.

Før underskrivelsen af en Memorandum of Understanding (MoU) mellem Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke og Kina's State Oceanic Administration og Polar Research Institute China, bidrog Udenrigsdirektoratet således med rådgivning omkring kompetencespørgsmål. Formålet med MoU'en er at etablere tættere forbindelser mellem Kina og Grønland omkring arktisk forskning, f.eks. indenfor forskningsstationer samt udveksling af studerende og forskere. Udenrigsdirektoratet bidrager ligeledes med rådgivning omkring arbejdet i Scientific Cooperation Task Force under Arktisk Råd.

Udenrigsdirektoratet bistår ligeledes omkring en del sager på det internationale marine område. Dette inkluderer sager vedrørende biodiversitet udenfor national jurisdiktion i FN regi, sager om marine beskyttede områder under OSPAR konventionen samt Task Force on Arctic Marine Cooperation under Arktisk Råd.

Øvrige områder af international betydning for Naalakkersuisut, mange hvor Udenrigsdirektoratet og dets Repræsentationer også er involveret, er fuldt beskrevet i Del II af denne redegørelse.

1.2 UDENRIGSDIREKTORATET I NUUK

Udenrigsdirektoratet er organisatorisk placeret under Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender.

Udenrigsdirektoratet arbejder for Grønlands interesser og værdier i forhold til vores samarbejdspartner og omverdenen på en måde, der fremmer Naalakkersuisuts målsætninger for det udenrigspolitiske virke. Udenrigsdirektoratet har som målsætning at sikre stabilitet, faglighed og professionalisme i samarbejdet med omverdenen.

Udenrigsdirektoratets arbejde omfatter ikke blot forholdet til andre lande, men også en række nordiske -, vestnordiske - og internationale organisationer og aktører, der påvirker Grønland. Udenrigsdirektoratet samarbejder også tæt med det danske Udenrigsministerium i sager som har Grønlands interesse, for at sikre at Grønland i endnu højere grad deltager i et internationalt samarbejde og bedst muligt kan agere i en globaliseret verden.

Udenrigsdirektoratet varetager koordinering, kontakt og rådgivning indenfor Naalakkersuisuts udenrigsrelationer.

Udenrigsdirektoratet samarbejder ligeledes med den grønlandske repræsentation i København omkring servicering af det diplomatiske korps i København.

Udenrigsdirektoratet har 9 ansatte i Nuuk, 1 i København, 3 i Bruxelles og 1 i Washington D.C.. Derudover er der en deltidsansat til at varetage receptioner i Hans Egedes Hus, og en praktikant i Bruxelles.

Udenrigsdirektoratets bidrag til arbejdet i Forsvarsministeriets "Arbejdsgruppe vedrørende styrkelse af Forsvarsministeriets Opgaveløsning i Arktis – AGFOA" særligt vedrørende inddragelse af den herboende befolkning i opgaveløsningen og opgavevaretagelsen i Grønland, har i perioden 2013-2016 krævet store ressourcer. Den fulde rapport som blev færdig i juni 2016 er i gang med at blive oversat til grønlandsk hvilket i væsentlig grad vil belaste Udenrigsdirektoratets budget og aktiviteter for den resterende del af 2016. Se i

øvrigt kapitel om Udenrigsdirektoratets samarbejde med det danske forsvarsministerium.

1.3 GRØNLANDS REPRÆSENTATION I KØBENHAVN

Grønlands Repræsentation i København varetager de opgaver for Naalakkersuisut og administrationen, der mest hensigtsmæssigt varetages i eller fra Danmark. Fællesudgifterne afholdes i henhold til en bevilling under Formandens Departement. Ressourceforbruget vedrørende faglig sagsbehandling for departementer/styrelser i Nuuk afholdes af de ansvarlige departementer/styrelser. Repræsentationens opgaver på udenrigsområdet vedrører især kontakt til det diplomatiske korps, herunder afholdelse af informationsmøder om Grønland. Endvidere varetager nogle af repræsentationens medarbejdere efter nærmere aftale sagsbehandlingsopgaver på udenrigsområdet.

Udenrigsdirektoratet har pt. en sagsbehandler med ansvar for koordineringen af Grønlands deltagelse i det nordiske samarbejde placeret ved Repræsentationen i København.

Udenrigsdirektoratets øvrige medarbejdere som ikke i medfør af Selvstyrets Bekendtgørelse nr. 13 af 12. november 2013 om ansættelse indenfor Grønlands Selvstyres udenrigstjeneste er udstationeret, er placeret ved Selvstyret i Nuuk.

1.4 GRØNLANDS REPRÆSENTATION I BRUXELLES

Repræsentationen har kontor i samme bygning som Den permanente danske Repræsentation ved EU, den danske Ambassade i Belgien og Færøernes Repræsentation. Repræsentationen i Bruxelles varetager Grønlands synlighed og interesser ved EU's institutioner. Hovedopgaven

er at rådgive Naalakkersuisut i relation til Grønlands aftalemæssige relationer til EU.

I forhold til de kommende BREXIT-forhandlinger vil Repræsentationen skulle løfte den store opgave med at sikre Grønlands interesser overfor EU's institutioner i de kommende år.

Personalet på Grønlands Repræsentation består af en repræsentationschef og en fuldmægtig med titel af ambassadesekretær. I 2016 er der planlagt skifte på stillingen som ambassadesekretær.

Stillingen forventes besat internt i medfør af Bekendtgørelse Nr. 13 af 12. november 2013. Begge udsendte har diplomatisk status. Desuden er der en lokalansat sekretær. Siden 2002 har der været ansat en fast praktikant.

Praktikantordningen er sådan indrettet, at der hvert halve år ansættes en ny praktikant. Det er et krav, at alle praktikanter skal have bestået bachelorgraden på universitetet og have mulighed for at få meritoverført deres praktikophold på deres kandidatstudie.

Grønlands Repræsentation udsender et nyhedsbrev, "NAP-NYT, Bruxelles". Nyhedsbrevet indeholder korte nyhedsartikler om repræsentationens arbejde, evt. besøg, synligheden i Bruxelles og nyheder om begivenheder i EU med relevans for Grønlands aftaler med EU.

I maj 2016 afløste Mininnguaq Kleist Lida Skifte Lennert i stillingen som repræsentationschef i Bruxelles. Den nye repræsentationschef vil i de kommende år skulle spille en central rolle ifht. at påvirke beslutningstagere og gennemføre forhandlinger, herunder midtvejsevalueringer for Grønland, således at fornyelse af Grønlands aftalekompleks med EU - herunder; fiskeriaftalen (som udløber i 2018); den politiske fællesdeklaration imellem EU, Grønland og Danmark; OLT associeringsaftalen samt EU-Grønland partnerskabsaftalen (som alle udløber i 2020) – Sikres til størst mulig vinding for Grønland. Det er vigtigt at der i den kommende

periode indtil fornyelsen af aftalekomplekset sikres stabilitet og kompetence i Grønlands repræsentation overfor EU, hvorfor ansættelsen af repræsentationschefen er indgået for en periode på foreløbig 5 år.

Herudover vil varetagelsen af Grønlands interesser i forhold til de førnævnte kommende BREXIT-forhandlinger også blive en meget vigtig prioritet for Repræsentationen i Bruxelles.

1.5 GRØNLANDS REPRÆSENTATION I WASHINGTON

Grønlands Repræsentation i Washington D.C. blev officielt indviet i september 2014. Grønlands Repræsentation i Washington D.C. har ligesom i Bruxelles sine egne lokaler i tilknytning til den danske ambassade.

Indtil udgangen af 2016 bliver Repræsentationen bemandet af én udsendt medarbejder. Med ansættelsen af en sagsbehandler fra januar 2017, vil Repræsentationen i løbet af 2017 vokse til samme størrelse som Repræsentation i Bruxelles med en repræsentationschef og en ambassadesekretær. Begge udsendte vil have diplomatisk status. Desuden vil der i medfør af det danske udenrigsministeriums sagsbehandlertakst blive ansat en sekretær, og der vil fremadrettet i Washington D.C. også blive indført en fast praktikantordning ligesom tilfældet er i Bruxelles.

Den arktiske dagsorden i USA gennemgår en stigende interesse og betydning særligt i kraft af USA's nuværende formandskab i Arktisk Råd, og det er i Grønlands interesse at være fast repræsenteret i det nordamerikanske kontinent med henblik på, at udbrede og varetage de grønlandske synspunkter og interesser.

Ikke kun på det politiske plan, men også de kommercielle, økonomiske, kulturelle og

forskningsmæssige sektorer er vigtige at opdyrke for at gøre Grønland, og de muligheder der eksisterer i Grønland, synlige overfor amerikanske beslutningstagere og det amerikanske marked.

I de igangværende forhandlinger om Thule Air Base og i sikring og forberedelse af besøg af USA's udenrigsminister John Kerry til Grønland i juni 2016, har Repræsentationen i Washington D.C. i 2015/2016 også spillet en nøglerolle.

Repræsentationen i Washington D.C. er i slutningen af 2015 formelt også blevet akkrediteret til Canada, hvorfor Grønland nu er repræsenteret i begge disse to lande.

1.6 PUBLIC DIPLOMACY

Public diplomacy er en ny aktivitet i Udenrigsdirektoratets arbejde. Det er en aktivitet som er påbegyndt for bedre at kunne trænge igennem med grønlandske synspunkter i den internationale debat. Som vi har set det i de senere år, særligt i forhold til EU's beslutning om at oprette et sælskindsforbud, men også i mange andre sager har det været vanskeligt at påvirke meningsdannere udenfor Grønland, også selvom alle fakta understøtter grønlandske interesser.

Det kan også være vanskeligere end det er for andre lande at trænge igennem med grønlandske synspunkter, idet Grønland ikke er en stat og dermed ikke råder over formelle redskaber som andre landes udenrigsministerier, såsom ambassadører og formel FN-status som selvstændig stat.

Som arbejdsområde supplerer public diplomacy det traditionelle arbejde som et middel til at få indflydelse og accept af grønlandske synspunkter og politik. Udover at påvirke regeringer, politikere og embedsmænd findes målgrupperne for public diplomacy-indsatsen også i civilsamfundet

eksempelvis i form af virksomhedsledere, redaktører, tænketanke, forskere og NGO'er.

Udenrigsdirektoratets Public diplomacy indsats har som udgangspunkt to hovedformål. For det første at øge Grønlands indflydelse gennem påvirkning af de stadig flere ikke-statslige aktører. For det andet har public diplomacy-indsatsen til formål løbende at styrke Grønlands internationale omdømme, fordi opfattelsen af Grønland har betydning for bl.a. Grønlands indflydelse internationalt, eksport, turisme og investeringstiltrækning.

Således har Udenrigsdirektoratet i efteråret 2015 etableret en twitterprofil @GreenlandDFA hvor public diplomacy indsatsen i første omgang udføres.

Twitter-profil for @GreenlandDFA.

Public diplomacy indsatsen via @GreenlandDFA har i det forløbne år givet gode resultater, idet også de danske ambassader i udlandet nu fast benytter sig af de nyheder og informationer som via mediet deles. De fleste af de vigtige danske ambassader og en del ambassadører har oprettet egne twitter-konti for at understøtte det danske udenrigsministeries Public Diplomacy-indsats.

I det kommende år vil både Repræsentationen i Bruxelles og Repræsentationen i Washington D.C. etablere selvstændige twitter-konti til varetagelse af Grønlands Public Diplomacy indsats i henholdsvis Europa og Nordamerika.

Fremadrettet vil Udenrigsdirektoratet prioritere at skabe endnu større synlighed i udlandet ved i højere grad at arbejde også på andre sprog end grønlandsk og dansk. Det overvejes således, såfremt der er tilstrækkelige ressourcer til det, at næste års Udenrigspolitiske Redegørelse forberedes også på engelsk som opfølgning på Inatsisartuts behandling af den.

1.7 DELTAGELSE VED INTERNATIONALE KONFERENCER

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender har i årets løb deltaget ved en række internationale konferencer som en af hovedtalerne på vegne af Naalakkersuisut. Denne deltagelse er på samme måde som Public Diplomacy indsatsen med til at tegne Grønland internationalt.

Vittus Qujaukitsoq til GLACIER ministermøde med USA's præsident Barack Obama som vært.

Internationale konferencer er en mulighed for at præsentere Grønland, påvirke den internationale dagsorden i vores retning og sikre opmærksomhed omkring de muligheder der er i Grønland, både som turist, erhvervs- og investeringsdestination. Særligt fra det forløbne år kan fremhæves deltagelsen som en af hovedtalerne ved følgende konferencer: White House Arctic Ministerial Meeting on Climate Change (GLACIER-konferencen) 31. august 2015, Arctic Circle konferencen i Reykjavik i Island 15.-18. oktober 2015 og Arctic Frontiers konferencen i Tromsø i Norge 25. januar 2016.

Vittus Qujaukitsoq til Arctic Frontiers konferencen.

2 RIGSFÆLLESSKABETS FÆLLES UDENRIGS-, FORSVARS- OG SIKKERHEDSPOLITIK

2.1 RIGSMØDER

Rigmøderne mellem Danmarks Statsminister, Færøernes Lagmand og formanden for Naalakkersuisut afholdes årligt efter tur i de tre rigsdele. De seneste rigsmøder fandt sted i henholdsvis december 2015 i Danmark samt den 29. april 2016 i Grønland.

På embedsmandsplan afholdes samtidig separate bilaterale embedsmandsmøder imellem Statsministeriets Departementschef, Departementschefen i Formandens Departement og Departementschefen i Lagmandens kontor. På de to rigsmøder blev bl.a. internationale fiskeriforvaltningsorganisationer, hvor Grønland og Færøerne er repræsenteret som "Danmark på vegne af Færøerne og Grønland" drøftet, hvor der var enighed om, at dialog og samarbejde mellem Grønland og Færøerne skal styrkes. Færøernes og Grønlands arbejde med forfatning blev desuden drøftet, hvor statsministeren har tilbudt assistance i arbejdet, såfremt dette ønskes.

2.2 SAMARBEJDE MED DET DANSKE UDENRIGSMINISTERIUM

Der er etableret et tæt samarbejde via faste telefon- og/eller videomøder mellem Udenrigsdirektoratet og det danske udenrigsministerium, herunder særligt udenrigsministeriets afdeling for Arktis og Nordamerika (ANA) som koordinerer udenrigssager med relevans for Grønland i udenrigsministeriet.

Udenrigsdirektøren og den til enhver tid siddende departementschef i udenrigsministeriet og den arktiske ambassadør har løbende dialog om

udenrigs- og sikkerhedspolitiske sager med særlig relevans for Grønland.

Der har i det forgangne år været afholdt et større antal direkte møder mellem den danske udenrigsminister og Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender.

Udenrigsminister Kristian Jensen som 28. juni 2015 blev udnævnt til udenrigsminister i den danske regering, var på sit første besøg i Grønland i sit virke som udenrigsminister i dagene 17. – 18. august 2015 hvor han udover møder med Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender også holdt møder med Naalakkersuisoq for Finansier og Råstoffer, Naalakkersuisoq for Fiskeri, Fangst og Landbrug samt med medlemmer af Inatsisartuts Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Udvalg.

Møde i Nuuk 17. august 2015.

Fra venstre: Vittus Qujaukitsoq og Kristian Jensen.

På den danske udenrigsministers møde med Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender drøftedes særligt samarbejde omkring uran, kontinentalsokkelprojektet, grønlandske produkters adgang til eksportmarkederne, den Internationale Hvalfangstkommission (IWC), samt EU- og Arktisk Råd samarbejdet. Også samarbejdet imellem Danmark og Grønland omkring Thule Air Base blev på mødet drøftet.

I anledning af at den danske regering i det forløbne år har besluttet fremadrettet at markere Rigsfællesskabets nationaldage ved at indføre officielle flagdage for henholdsvis Færøerne og Grønland, blev der på Nationaldagen 21. juni flaget med Erfalasorput på samtlige offentlige bygninger i Danmark og på Kongeriget Danmarks ambassader og repræsentationer i udlandet.

Bortset fra enkelte ambassader, hvor Erfalasorput var blevet forkert opsat, var det en meget flot demonstration af at Kongeriget Danmarks ambassader også repræsenterer Grønland og servicerer grønlandske borgere i udlandet.

Her et udpluk af billeder af flagene på Kongeriget Danmarks ambassader 21. juni 2016 (øverst fra venstre: Polen, de Forenede Arabiske Emirater, Portugal og Frankrig).

Fotos: Udenrigsministeriets ambassader

Den 27. august 2015 var Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender inviteret til at tale til Kongeriget Danmarks ambassadører ved det danske udenrigsministeriums årlige ambassadørmøde i København. Det var første gang at en grønlandsk minister var inviteret til at tale til ambassadørerne.

Hvert år samles alle udsendte danske ambassadører til indlæg fra den danske regerings ministre, herunder særligt statsministeren og udenrigsministeren.

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender fokuserede i sit indlæg på Grønlands udviklingsprioriteter i disse år, det dansk-grønlandske samarbejde på erhvervsområdet, handel og toldsatser og hvordan Kongerigets ambassader i endnu højere grad kan være med til at repræsentere og arbejde for grønlandske interesser i udlandet.

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender er igen i år den 24. august 2016 inviteret til at holde oplæg for ambassadørerne ved deres årlige møde i København.

Administrativt Forum

Udenrigsdirektoratets medarbejdere på Grønlands Repræsentationer i udlandet udstationeres i henhold til aftale mellem Grønlands Selvstyre og det danske udenrigsministerium. Selvstyret betaler til Udenrigsministeriet efter samme regler som de danske ministerier, der har udsendt specialmedarbejdere ved danske ambassader. Taksten er blandt andet afhængig af det lokale pris og lønniveau og fastsættes årligt efter aftale med Udenrigsministeriet. Disse generelle takster er i de senere år steget markant, blandt andet begrundet i behovet for yderligere sikkerhedsforanstaltninger for udsendte medarbejdere på grund den skærpede trusselssituation i mange lande. Aflønning af medarbejdere samt udetillæg sker via Udenrigsministeriet.

Beslutning om åbning af nye grønlandske Repræsentationer sker således også i samarbejde med Udenrigsministeriet, hvor disse generelt

placeres i tilknytning til danske ambassader med akkreditering til modtagerlandet via Udenrigsministeriet.

Der afholdes faste årlige møder imellem Udenrigsdirektoratet og det danske udenrigsministerium i Administrativt Forum hvor administrative spørgsmål særligt omkring sagsbehandlertakst, udsendelse og oprettelse og drift af Grønlands Repræsentationer i udlandet drøftes.

Medlemmer af Administrativt Forum er udenrigsdirektøren/afdelingschefen i Udenrigsdirektoratet og Udenrigsministeriets centerchef/afdelingschef for Koncernrådgivning og Support (KRS). Møderne afholdes fast skiftevis i Danmark og i Grønland.

Det sidste formelle møde i Administrativt Forum blev afholdt 7. januar 2015 hvor der særligt omkring etableringen af Repræsentationen i Washington D.C. har været en række udestående spørgsmål som ved fortsat dialog endeligt er blevet afklaret efter et opfølgende møde afholdt med Udenrigsministeriets Center for Koncernrådgivning og Support 6. november 2015, med aftale af 30. november 2015. Det drejer sig særligt om forhold vedrørende etablering af praktikantordning, rejsebudget og etablering af IT-løsning for Repræsentationen i Washington D.C., som nu er endeligt afklaret.

Det næste møde i Administrativt Forum forventes afholdt omkring årsskiftet 2016/2017, efter at Inatsisartuts finanslovsforandlinger for FFL2017 er afsluttet, og nødvendige beslutninger af betydning for Udenrigsdirektoratets Repræsentationer så vil kunne implementeres i samarbejde med Udenrigsministeriets Center for Koncernrådgivning og Support.

Samarbejde med Udenrigsministeriets Borgerservice og den Internationale Operationsstab

Det danske udenrigsministeriums Borgerservice bistår alle danske statsborgere i individuelle problemsituationer opstået under rejse i udlandet, som for eksempel sygdom, dødsfald, fængsling, mistet pas mv.. Dette sker normalt via Kongeriget Danmarks Ambassader, der etablerer kontakt til pårørende, sygehus, advokat, mv.. Det danske udenrigsministerium kan ikke bistå rejsende økonomisk og "hjemrejse på ambassadens regning" er ikke muligt uden garanti for betaling fra familie eller bank.

Det er de danske myndigheder som er fuldt ansvarlige for konsulær bistand også til grønlændere på rejse, og Udenrigsdirektoratet arbejder sammen med Udenrigsministeriets Borgerservice i disse år på i højere grad at medvirke til at informere i Grønland herom.

Der har i de seneste år været løbende dialog med Udenrigsministeriets Borgerservice, som i dag har ca. 30 medarbejdere. I katastrofesituationer sammenkaldes den Internationale Operationsstab (IOS) i København af Udenrigsministeriets Borgerservice med repræsentanter for en række myndigheder, rejsebranchen og forsikringsbranchen for at sikre at den relevante information formidles hurtigt og ensartet. Der er etableret et call-center som pårørende kan kontakte, hvis man har et familiemedlem i et katastrofeområde.

Den Internationale Operationsstab består af offentlige myndigheder inklusive Udenrigsministeriet, Statsministeriet, Forsvarsministeriet, Beredskabsstyrelsen, Politiet samt private aktører herunder repræsentanter for rejse- og forsikringsbranchen.

Som opfølgning på terrorangrebene som fandt sted 22. marts 2016 i Bruxelles, har Selvstyret og Udenrigsministeriet valgt yderligere at formalisere samarbejdet om kriseberedskab. Grønlands Repræsentation i København er således blevet fast tilknyttet den Internationale Operative Stab som medlemmer, og al information vedrørende krisesituationer i udlandet formidles af Repræsentation i København til Formandens Departement og Udenrigsdirektoratet i Nuuk. Det er Udenrigsdirektoratet som er ansvarlig for opfølgning, politisk orientering, samt orientering af den grønlandske offentlighed i tæt samarbejde med Tusagassiivik i Formandens Departement. Ved krisesituationer formidles nødvendig information 24/7.

2.3 SAMARBEJDE MED DET DANSKE FORSVARSMINISTERIUM

Udenrigsdirektoratet er overordnet ansvarlig for at rådgive Naalakkersuisut vedrørende sikkerheds- og forsvarspolitiske sager af relevans for Grønland. Udenrigsdirektoratet er også ressortmyndighed i forhold til det danske forsvars opgaveløsning i Grønland generelt. Herudover er der mange direkte samarbejdsrelationer imellem grønlandske myndigheder og Forsvarsministeriet, særligt vedrørende beredskab, Search and Rescue, fiskeriovervågning mv. som varetages af Selvstyrets individuelle departementer.

Peter Christensen blev i september 2015 udnævnt som forsvarsminister og minister for nordisk samarbejde i den danske regering, da Carl Holst havde trukket sig fra posten.

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender holdt møde med forsvarsministeren 7. juni 2016. Mødet havde

særligt fokus på arbejdet med at styrke det danske forsvars opgaveløsning i Grønland.

Mødet fandt sted i anledning af en overdragelsesceremoni hvor det danske forsvar officielt fik overdraget de første af i alt ni MH-60R Seahawk, der skal erstatte de aldrende Lynx-helikoptere, som det danske forsvars skibsbaserede helikopter. De resterende seks ny helikoptere leveres i perioden frem til sommeren 2018.

Overdragelsesceremoni som fandt sted 6. juni 2016 ved levering af ni MH-60R Seahawk helikoptere til det danske forsvarsministerium.

Foto: Forsvarsministeriet

Afholdelse af Forsvarets Informationsdag i Grønland

Fra den 26. maj til den 10. juni 2015 afholdt det danske forsvarsministerium for første gang "Forsvarets Informationsdag" i Grønland i byerne Qaqortoq, Tasiilaq, Nuuk, Sisimiut, Aasiaat, Ilulissat og Upernavik.

På dagen blev der informeret bredt om Forsvarets rolle i det arktiske område, og hvilke opgaver Forsvaret løser. Der blev også orienteret om de professionelle uddannelser man kan søge i Forsvaret samt om Forsvarets Dag i Danmark, som er indgangen til næsten alle uddannelser i Forsvaret. I forbindelse med informationsdagen var der mulighed for at tage en sproglig og fysisk test, der på mange måder ligner den som man

skal igennem, når man søger en uddannelse i Forsvaret.

Forsvares Informationsdag i Grønland er et initiativ som Udenrigsdirektoratet har aktivt bidraget til. Forsvarets Informationsdag i Grønland gennemførtes af Forsvarsministeriet i samarbejde med Udenrigsdirektoratet, kommunerne og den lokale Piareersarfik.

Forsvaret planlægger igen at afholde Forsvarets Informationsdag i Grønland i otte større byer i Grønland i dagene 16. august-5. september 2016.

Arktisk Kommando

Der er et tæt samarbejde imellem Udenrigsdirektoratet og Arktisk Kommando i Nuuk. Arktisk Kommando er en værnssfælles kommando direkte underlagt Forsvarschefen i Danmark. Arktisk Kommando har kommandoen over alle militære styrker i Grønland og på Færøerne, samt over et mindre støtteelement i Danmark.

Forsvarsministeriet har desuden en forbindelsesofficer placeret ved Thule Air Base.

På centrale lokationer langs Grønlands kyst råder Arktisk Kommando over militære landingsbaner og basefaciliteter til forsvarets fly og slædepatruljen Sirius.

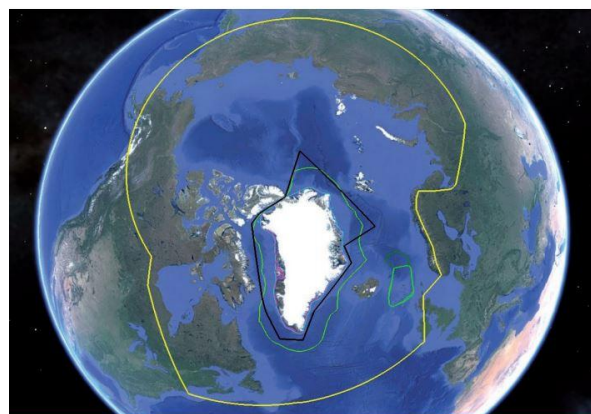
Den primære opgave for Arktisk Kommando er Grønlands og Færøernes forsvar og i fredstid overvågning og suverænitetsbevarelse. Løsningen af disse opgaver er en forudsætning for Rigsfællesskabets territoriale krav; både til søs samt i luften og på land. Indenfor rammerne af den militære hovedopgave har Arktisk Kommando desuden ansvaret for en række mere civilt orienterede. F.eks. koordinerer Arktisk Kommando indsatsen, i forbindelse med eftersøgning på havet omkring Grønland som

Joint Maritime Rescue Coordination Centre (JMRCC).

Andre opgaver, som Arktisk Kommando koordinerer, er fiskeriinspektionen til søs i Grønland, havmiljøovervågning og assistance til forureningsbekæmpelse samt den praktiske gennemførelse af søopmålingen i Grønland. På vegne af Politimesteren i Grønland udøver Slædepatruljen Sirius politimyndighed i nationalparken i Nord- og Nordøstgrønland, ligesom der ydes hjælp til lokale samfund langs kysten.

2.4 ARBEJDSGRUPPEN VEDRØRENDE STYRKELSE AF FORSVARSMINISTERIETS OPGAVELØSNING I ARKTIS - AGFOA

FORSVARSMINISTERIET
DANISH MINISTRY OF DEFENCE

Forsvarsministeriets
fremtidige opgaveløsning
i Arktis

Den danske regering besluttede i 2013 at igangsætte et omfattende analysearbejde vedrørende styrkelse af det danske forsvarsministeries opgaveløsning i Arktis.

Udenrigsdirektoratet har fra Arbejdsgruppens start været fuldt involveret i arbejdet. Udenrigsdirektoratet har haft den koordinerende rolle i Selvstyret i forhold til Grønlands bidrag til rapportarbejdet samt varetaget funktionen som den primære kontaktflade mellem de danske myndigheder og de relevante myndigheder herhjemme.

Den endelige rapport blev præsenteret d. 27. juni 2016 i København med deltagelse af den danske forsvarsminister Peter Christensen og Naalakkersuisoq Vittus Qujaukitsoq.

Forsvarsministeriets har i rapporten prioriteret Arktis og der har imellem den danske regering og Naalakkersuisut været et godt, solidt og tæt samarbejde omkring udarbejdelsen af rapporten.

Naalakkersuisut er på baggrund af rapporten klar til at fortsætte og udvide samarbejdet med Forsvarsministeriet om lokal inddragelse, involvering og uddannelse af grønlandske borgere i forsvarets opgaveløsninger, herunder på inspektionsskibene, nye arktiske forsvarsuddannelser i Grønland og ikke mindst Sirius-patruljen.

Rapporten indeholder også forslag om etablering af en frivillig enhed i Grønland med hjemmel i Hjemmeværnsloven og i samarbejde med grønlandske myndigheder og sideløbende hermed forslaget om etablering af en frivillig meldetjeneste og havmiljøvogterordning. Det er forslag som Udenrigsdirektoratet på vegne af Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender meget kraftigt fra grønlandsk side har bakket op om i udarbejdelsen af rapporten.

Det er også håbet, at rapportens anbefalinger kan være med til markant at styrke den fremtidige sø-

og redningstjeneste i Grønland, som er vital for at Grønland sikkert kan fortsætte udviklingen af den civile aktivitet i Grønland som er fundamentet for vores økonomiske udvikling.

Der er særlig grund til at være tilfreds med rapportens fokus på involvering og inddragelse af det grønlandske samfund. Økonomiske og praktiske hindringer i forbindelse med uddannelse af grønlandere i forsaret må ryddes af vejen.

Den ramme som der hvert år frem til 2017 er blevet afsat 120 mio. DKK til i Arktis er nødvendig, og dette beløb bør efter Udenrigsdirektoratets overbevisning fortsætte også i det kommende forsvarsforlig.

Nu da den endelige rapport er blevet præsenteret, vil Naalakkersuisut grundigt skulle tage stilling til den. Men udfra det forberedende arbejde Udenrigsdirektoratet har været tæt involveret i og har kunnet bidrage til, er der grund til at være positiv.

Til efteråret, når den endelige rapport er oversat til grønlandsk, vil Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender præsentere rapporten og dens indhold for Naalakkersuisut og for Inatsisartuts udvalg for Udenrigs- og Sikkerhedspolitik.

Præsentation af Rapport om Forsvarsministeriets Opgaveløsning i Arktis ved pressemøde på Grønlands Repræsentation i København 27. Juni 2016.
Fra venstre: Vittus Qujaukitsoq og Peter Christensen.

2.5 RIGSFÆLLESSKABETS ARKTISKE STRATEGI

Kongeriget Danmarks Strategi for Arktis 2011-2020 blev underskrevet i 2011 af daværende formand for Naalakkersuisut Kuupik Kleist, og havde til henblik at udvikle Arktis, ved at fremme selv bærende vækst og samfundsmæssig bæredygtighed. Det var målet, at strategien skulle bidrage til at udviklingen først og fremmest skulle ske til gavn for indbyggerne i Arktis, og at den skulle gå hånd i hånd med beskyttelsen af det arktiske miljø. Der følges løbende op på implementeringen af den arktiske strategi, hvilket sikres af en fælles dansk-grønlandsk-færøsk styregruppe. Udenrigsministeren afgiver årlige redegørelser til Folketinget omkring Kongeriget's opfølgning på strategien.

I 2016 vil Rigsfællesskabet gennemføre en midtvejsevaluering for at se på hvor langt man er nået med de mål, der er blevet sat i strategien. Formålet med evalueringen vil være at gøre en status for hvor man er nået ift. de mål man satte da strategien blev udarbejdet.

3 DET ARKTISKE SAMARBEJDE

3.1 ARKTISK RÅD

Den 16. september 2016 er det 20 års jubilæum for Arktisk Råd. I den forbindelse afholdte Norge i januar en reception i forbindelse med afholdelsen af Arctic Frontiers konferencen i Tromsø, hvor Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender deltog og holdte en tale til receptionen.

Amerikansk formandskab 2015-2017

USA overtog formandskabet fra Canada i april 2015. Det amerikanske formandskab har bl.a. valgt at prioritere havmiljø, vedvarende energi, infrastruktur og befolkningens velvære under deres formandskab.

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender deltog ved sidste Arktisk Råd Ministermøde i april 2015 hvor formandskabet overdragedes fra Canada til USA.

Fra venstre: Kongeriget Danmarks Arktiske Ambassadør Erik Vilstrup Lorentzen, Vittus Qujaukitsoq og udenrigsdirektør Kai Holst Andersen. Foto: KNR

Naalakkersuisut, ved Udenrigsdirektoratet, er aktiv og bidrager i den daglige varetagelse af Rigsfællesskabets delegation ved Senior Arctic Officials (SAO) møder samt andre Rådsmøder. Endvidere varetager Udenrigsdirektoratet koordineringen af Grønlands interesser i forbindelse med Rådets arbejde samt arbejdet i arbejdsgrupper og 'task forces'.

Under det amerikanske formandskab har der indtil videre været afholdt to eksekutivt fysisk Senior Arctic Officials (SAO) møde og to fysisk SAO møde. Næste ordinære SAO møde planlægges at blive afholdt i oktober 2016 i Portland, Maine.

3.2 OPRINDELIGE FOLKS SEKRETARIAT (IPS)

Oprindelige Folks Sekretariat (IPS) understøtter de oprindelige folks repræsentanternes (Permanent Participants) deltagelse i arbejdet i Arktisk Råd. IPS har hidtil haft lokaler hos Grønlands Repræsentation i København.

I januar 2016 flyttede IPS til Arktisk Råds sekretariat i Tromsø. Der vil være mest muligt praktisk samarbejde med sekretariatet, dog uden at blive fuldt integreret. I januar afholdte Norge reception for at fejre IPS' flytning til Tromsø samtidig med at Arktisk Råds 20 års jubilæum blev fejret.

3.3 ARBEJDSGRUPPEN VEDRØRENDE BÆREDYGTIG UDVIKLING (SDWG)

Grønlands Selvstyre ved Udenrigsdirektoratet varetager Rigsfællesskabets deltagelse i Arbejdsgruppen for Bæredygtig Udvikling (SDWG), som Head of Delegation for Kongeriget. Udenrigsdirektoratet har således en koordinerende og eksikverende rolle ift. Kongerigets position og til drøftelser på de halvårslige SDWG møder mv. Arbejdsgruppen har til formål at fremme bæredygtig udvikling i Arktis bl.a. ved samarbejde på sundhedsområdet, samt at udvikle redskaber til en fælles forståelse af en bæredygtig politisk, økonomisk, social og kulturel

(herunder sproglig) udvikling - i det arktiske område og af arktiske samfund med respekt for oprindelige folks rettigheder.

Det amerikanske formandskab har videreført det stærke fokus på den menneskelige dimension i det arktiske samarbejde, herunder gennem et projekt indenfor mental sundhed. Desuden har USA under deres formandsskab fokus på at sprede anvendelsen af vedvarende energi til flere fjerntliggende områder i Arktis.

Grønland er på nuværende tidspunkt co-lead i tre af SDWGs projekter, omhandlende hhv.

sanitering, mental sundhed (reduktion af selvmord), samt et projekt om Arktis ungdom, klimaændringer og madkultur.

Grønland deltager desuden i ekspertgruppen vedr. sundhed, Arctic Human Health Expert Group (AHHEG) og ekspertgruppen Social, Economic and Cultural Expert Group (SECEG), der bistår arbejdsgruppen med ekspertviden og udarbejdelse af projekter og rapporter vedr. sociale, økonomiske og kulturelle forhold.

3.4 ARKTISK HØJSØFISKERI

De fem arktiske kyststater – Canada, USA, Rusland, Norge og Grønland - indgik 16. juli 2015 en deklARATION om arktisk højsøfiskeri, som har til formål at beskytte det arktiske ocean mod ureguleret fiskeri. Underskrivelsen fandt sted i Oslo på ambassadørniveau, og blev tiltrådt på Grønlands vegne af Kongeriget Danmarks Ambassadør i Oslo.

Kyststatsmøderne om evt. fremtidigt fiskeri i den arktiske højsø, er oprindeligt initieret af USA som mødtes til drøftelser i Nuuk i februar 2014, hvor parterne drøftede mulighederne og blev enige om en tekst til en kyststatsaftale.

De fem kyststater var enige om, at tilgangen til fremtidigt fiskeri i den arktiske højsø skulle baseres på forsigtighedsprincippet.

Dette stykke arbejde mundede ud i deklARATIONEN som bl.a. indeholdt følgende hovedpunkter:

Kommercielt fiskeri i den arktiske højsø må udelukkende finde sted i overensstemmelse med en aftale, der følger internationale moderne standarder og i overensstemmelse med regionale fiskerierorganisationer, fælles program for videnskabelige undersøgelser, koordineret kontrol og overvågning og al ikke-kommercielt fiskeri skal være baseret på videnskabelig rådgivning, og data herfra skal deles.

Med afsæt i erklæringen af 16. juli 2015, er forhandlingerne om en bredere aftale fortsat blandt de fem arktiske kyststater til den arktiske højsø. Samtidig er kredsen af landet udvidet.

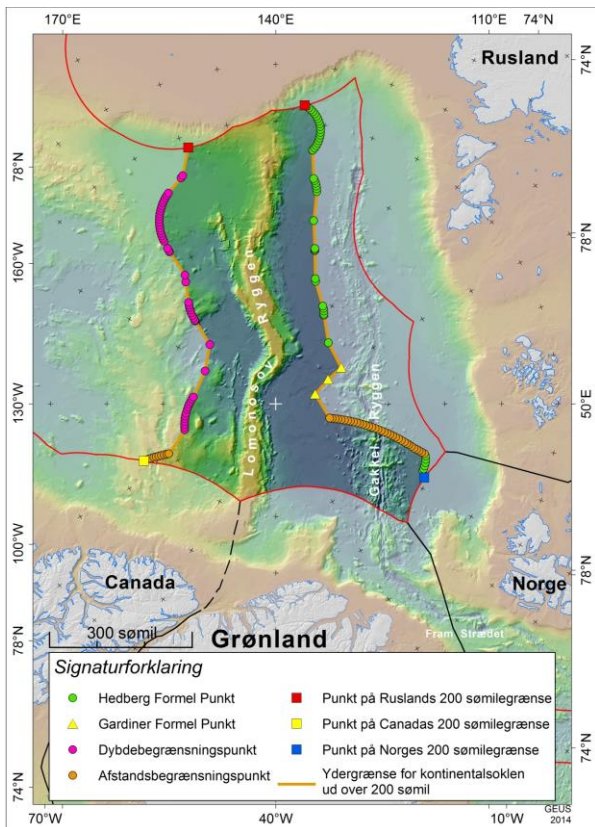
Der er således blevet afholdt møder om Arktisk Højsøfiskeri i december 2015 og igen i april 2016 i Washington.

6. – 8. juli 2016 holdes der møde blandt en række lande omkring eventuelt fremtidigt fiskeri i den arktiske højsø. Mødet bliver denne gang beværtet af Canada og finder sted i Iqaluit, Nunavut. På mødet i Iqaluit vil der være deltagelse fra USA, Canada, Rusland, Norge og Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland, EU, Sydkorea, Kina, Japan og Island.

Mødet vil fokusere på drøftelser af den bedste måde at forebygge ureguleret kommercielt fiskeri i højsøen i det centrale Arktiske Ocean og samtidig sikre bæredygtig udnyttelse af eventuelle fremtidige fiskebestande, skulle sådanne indfinde sig i takt med isens tilbagegang.

3.5 KONTINENTALSOKKELPROJEKTET

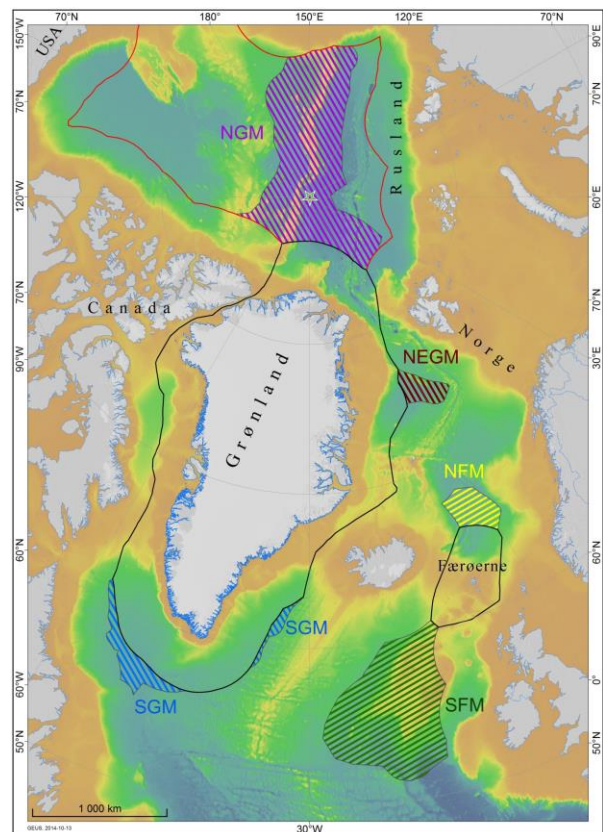
Danmarks regering afleverede sammen med Grønlands Selvstyre den 15. december 2014 videnskabelig dokumentation for sit krav på kontinentalsokkel nord for Grønland. Det drejer sig om et område på ca. 895.541 km² uden for 200 sømil fra Grønlands kyst (se kort).

Detaljeret kort over submissionsområdet nord for Grønland. Det hvide kryds indikerer Nordpolens position.

Det videnskabelige datamateriale, der betegnes "submission", blev indgivet til den såkaldte Sokkelkommission (the Commission on the Limits of the Continental Shelf, "CLCS") gennem FN's generalsekretær i henhold til den procedure, der er fastlagt i FN's Havretskonvention, som Kongeriget Danmark ratificerede i 2004.

Dette var den sidste af i alt 5 submissioner i kontinentalsokkelprojektet, hvoraf 2 krav er indgivet for henholdsvis nord og syd for Færøerne og endelig 3 områder i syd, nordøst og nord for Grønland.

Fem områder uden for 200 sømil, som er relevante for Kongeriget Danmarks krav til forelæggelse for CLCS i form af submissioner: SFM og NFM: områder hhv. syd og nord for Færøerne, SGM, NEGM og NGM: områder hhv. syd, nordøst og nord for Grønland. Stjernen indikerer Nordpolens position.

Et stort antal sager som er kommet i løbet af kort tid, forårsager flaskehalsproblemer i FN's Kontinentalsokkelkommission.

Der har været forhandlinger med Canada, henholdsvis Rusland om overlap mellem submissionerne, således at der er enighed mellem parterne, at muligheden for overlap ikke er til hinder for at FN's sokkelkommission behandler submissionerne. Eventuel uenighed om afgrænsningen af de respektive kontinentalsokkelområder skal efterfølgende afgøres ved forhandlinger mellem parterne og retslig afgørelse, hvis enighed ikke kan opnås. Endvidere har der været orienteringer om submissionen nord for Grønland overfor Rusland, Norge og Canada.

Grønland er leder af Kongeriget Danmarks arbejdsgruppe vedrørende kontinentalsokkelkravene udfør Grønlands havområder, og der er derfor Grønland som forestår præsentationen af del-submissionerne for Kommissionen for Kontinentalsoklens Grænser (CLCS).

Udenrigsdirektoratet varetager sammen med Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel, Grønlands deltagelse i dette arbejde. Udenrigsdirektoratet er ansvarlig sammen med Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel, og det forventes derfor at både Udenrigsdirektoratet og Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel deltager, når del-submissionerne skal præsenteres for Kommissionen for Kontinentalsoklens Grænser (CLCS) i New York i august 2016.

4 DET NORDISKE OG VESTNORDISKE SAMARBEJDE

På nærværende samling får Inatsisartut udover herværende Udenrigspolitiske Redegørelse, forelagt Naalakkersuisuts nordiske redegørelse for 2016, som går i dybden med de udenrigsrelationer, som Naalakkersuisut håndterer i forbindelse med arbejdet i det nordiske samarbejde. Her er samarbejdet i Nordisk Ministerråd og dets institutioner og samarbejdsorganer centralt for Naalakkersuisuts udenrigspolitik, fordi man her er i direkte dialog med andre lande om de emner, der er på den nordiske dagsorden. Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at den grønlandske indsats i det nordiske samarbejde nyder almindelig anerkendelse hos alle parter. Ved de årlige møder i Nordisk Råd – sessionen i oktober – deltager Naalakkersuisut dels i Nordisk Råds forhandlinger, og formanden for Naalakkersuisut deltager i det møde mellem de nordiske regeringsledere, der finder sted i forbindelse med sessionen.

4.1 SAMARBEJDET PÅ STATSMINISTERNIVEAU.

De nordiske regeringslederes traditionelle sommermøde var på grund af Folketingsvalget udskudt til begyndelsen af oktober 2015 på Marienborg. I statsministrenes nordiske del af mødet deltog Nordisk Råds præsident og generalsekretæren for Nordisk Ministerråd samt regeringslederne fra Åland, Færøerne og Grønland.

Ud over en kort status for det danske formandskab og en kort drøftelse af de nordiske landes samarbejde om arktiske spørgsmål havde man en drøftelse af mulighederne for en fælles nordisk opfølgning af FN 2030 mål. Dette sidste på baggrund af et oplæg fra Nordisk Ministerråds

generalsekretær. Regeringslederne besluttede at bede generalsekretæren om at fremkomme med konkrete oplæg til behandling på det normale statsministermøde i forbindelse med Nordisk Råds session.

På statsministermødet den 28. oktober besluttede de nordiske regeringsledere at igangsætte et nyt statsministerinitiativ som opfølgning på FNs 2030 mål med titlen: "Nordisk løsninger på globale samfundsforandringer". Samarbejdsministrene har afsat ressourcer til, at dette initiativ kan iværksættes fra 2017.

4.2 SAMARBEJDET PÅ SAMARBEJDSMINISTERNIVEAU.

I 2016 er det Finland, der har formandskabet for Nordisk Ministerråd. Finland har dels gennem sine formandskabsprojekter og dels gennem sit formandskabsprogram med overskrifterne Vand, Natur og Mennesker understreget værdien af disse klassiske temaer for det nordiske samarbejde. Hertil kommer, at Finland fortsat prioriterer arbejdet med at nedbryde grænsehindringer i Norden. Ved årets sidste samarbejdsministermøde i december 2016 vil det finske formandskab således fortsætte den dialog med arbejdsmarkedets parter, som Danmark indledte under sit formandskab i 2015.

Den tilpasning af arbejdsgange og procedurer, som blev iværksat i Nordisk Ministerråd i 2013 fortsætter i 2016. Reformprocessen havde i første fase fokus på oprydning i procedurer med særlig henblik på at skabe rum for, at der kunne ske politiske diskussioner på ministermøderne om relevante emner frem for beslutninger om enkeltssager, som f.eks. mindre bevillingsager.

Resultatet er, at der nu på alle ministermøder er faste punkter om aktuelle politiske spørgsmål. Det gælder også spørgsmål, som de nordiske lande behandler i internationale organer indenfor deres fagområder. Særligt EU spørgsmål vil blive drøftet mere intensivt, men det forventes også, at andre spørgsmål i relation til nærområder og Arktis oftere kommer på ministrenes dagsorden. Ideen med en særlig udredning af forskellige områder – ”En gennemlysning” - med henblik på at komme med ideer til nye fælles indsatser er også blevet vel modtaget af flere ministerråd. Sundhedsministrene har fulgt op på Könberg rapporten, og der er udredninger i gang på arbejdsmarkedsområdet og energiområdet, som forventes at sætte dagsordenen i de relevante ministerråd i de kommende år.

På grænsehindringsområdet var det et stort fremskridt, at et grønlandsk kontaktpunkt for Hallo Norden blev etableret i Grønland. Medarbejdere for Hallo Norden i Grønland har kontor hos Nordens Institut i Grønland, NAPA.

I det nordiske grænsehindringsarbejde har man i øvrigt konstateret, at man kan komme ud for, at de nordiske lande foretager forskellig national gennemførelse af EU-direktiver. Dette kan medføre, at man utilsigtet kommer til at oprette nye grænsehindringer. Ministerrådet har besluttet, at man aktivt vil forsøge at imødegå dette ved at organisere en fælles nordisk dialog omkring gennemførelsen af konkrete EU direktiver i national lovgivning.

4.3 VESTNORDISK SAMARBEJDE

Vestnordisk Råd er et parlamentarisk samarbejde mellem Grønland, Færøerne og Island og relaterer sig til samarbejdet i Nordisk Råd. Ligeledes foreligger en samarbejdsaftale mellem Vestnordisk Råd og de vestnordiske regeringer,

som skaber en overordnet ramme for samarbejde.

Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordisk Samarbejde deltog i dagene 10.-13. august 2015 i Vestnordisk Råds årsmøde i Runavík på Færøerne. Naalakkersuisoq holdt til årsmødet en tale til Rådets medlemmer om det vestnordiske samarbejde gennem årene. Samarbejdsministrene fra henholdsvis Færøerne og Island holdt ligeledes taler.

Til Vestnordisk Råds Årsmøde i august 2015, fejrede og markerede man også 30-års jubilæet for oprettelsen af Vestnordisk Råd, med deltagelse af bl.a. Formand for Naalakkersuisut Kim Kielsen, Islands præsident Ólafur Ragnar Grimsson samt Færøernes Lagmand Kaj Leo Holm Johannesen. Jubilæet blev yderligere markeret med en Vestnordisk Kulturaften.

Fællesbillede af deltagerne til markeringen af Vestnordisk Råds jubilæum med Islands præsident Ólafur Ragnar Grimsson i midten.

4.4 SAMARBEJDSMINISTRENES MØDE MED VESTNORDISK RÅDS PRÆSIDIUM UNDER NORDISK RÅDS SESSION

Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordisk Samarbejde deltog i sin egenskab af samarbejdsminister i det årlige møde med Vestnordisk Råds præsidium i forbindelse med Nordisk Råds session, som fandt sted i oktober måned 2015 i Reykjavík, Island. Til mødet deltog

også samarbejdsministrene fra Færøerne og Island, hvor der blev gensidigt orienteret om aktiviteter i relation til det vestnordiske samarbejde.

4.5 VESTNORDISK RÅDS TEMAKONFERENCE 2016

Vestnordisk Råds Temakonference 2016 med overskriften: "Demokrati i Vestnorden" blev afholdt i dagene 30.-31. januar i Grindavík, Island. Her deltog Naalakkersuisoq med et oplæg om de vestnordiske landes muligheder for samarbejde på flere områder.

Fra venstre: Henrik Old, transportminister, Færøerne, Sigurdur Ingi Jóhannson, fiskeri- og landbrugsminister, Island samt Doris Jakobsen, Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordisk Samarbejde til temakonference.

5 DET EUROPÆISKE SAMARBEJDE – EU

Grønland har siden sin udmeldelse af de europæiske fællesskaber i 1985 indgået i en række aftalemæssige relationer til EU. Derudover er det sket en betydelig udvikling af samarbejdet med EU og en kompetenceudvikling af medarbejdere, både på Grønlands Repræsentation i Bruxelles og i Selvstyrets centraladministration. Samarbejdet har over årene udviklet sig fra fiskeri, til en associering til EU med udenrigspolitiske og programmeringsmæssige fordele, budgetstøtte til uddannelsesområdet, afdækning af mulige råstofsamarbejder og ikke mindst afledte aftaler som følge af et veludviklet partnerskab med EU.

Grønlands aftalemæssige relationer til EU består af:

- En protokol til EU-traktaten om Grønlands udmeldelse af EU
- En rådsbeslutning om de oversøiske lande og territoriers associering til EU herunder adgang til EU-programmer samt toldfrihedsaftale (kumulation) omkring specifikke fiskeprodukter
- En fiskeripartnerskabsaftale med tilhørende fiskeriprotokol
- En politisk fællesdeklaration
- En rådsbeslutning om partnerskab med fokus på uddannelse
- En deltagelse i EU's Northern Periphery and Arctic Programme

- En rådsbeslutning om deltagelse i EUs Kimberleyproces, om eksport af rådiamanter
- En rådsbeslutning om veterinær kontrol
- Letter of Intent – hensigtsserklæring - på råstofområdet

Med et samlet årligt bidrag til landskassen fra EU's institutioner på ca. 320 millioner kr. er EU den største bidragsyder til landskassen, foruden bloktilskuddet fra den danske stat, og derudover en vigtig samarbejdspartner for Grønland. Dette både i relation til adgangen til EU programmer, og i relationer til øvrige relevante sagsområder, som ikke direkte modtager budgetstøtte. Grønlands inkludering i EU-traktatens Kapitel 4 om OLT-områderne åbner op for en række samarbejds muligheder, herunder toldfrihed, lånemuligheder fra den Europæiske Investeringsbank (EIB), m.fl.. Fællesdeklarationen, der fastlægger alle aftalerelationerne parterne imellem, blev i marts 2015 underskrevet af formanden for Naalakkersuisut, EU-Kommissionens formand og den danske statsminister.

5.1 FISKERIAFTALEN

Grønlands Repræsentation i Bruxelles bistår Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug (APNN) i forbindelse med fiskeriaftalen mellem Grønland og EU.

5.2 FÆLLESDEKLARATIONEN

19. marts 2015 underskrev formanden for Naalakkersuisut, Kim Kielsen, EU-Kommissionens formand, Jean-Claude Juncker og statsminister

Helle Thorning-Schmidt fællesdeklarationen for samarbejde mellem Grønland og Danmark med EU-Kommissionen. Deklarationen har til hensigt at skabe et overordnet overblik over samtlige aftalemæssige forpligtelser som påhviler parterne og nedfælder hensigten om udvikling af samarbejdet. Implementering af Joint Declaration kan ses i lyset af EU's udarbejdelse af EU's arktiske politik, som blev offentliggjort i april 2016. Implementering af partnerskabsaftalen og fiskeriaftalen og videre dialog om muligt samarbejde på råstoffer, samt mulige investeringer i Grønland, er ligeledes samarbejdsområder stadfæstet i fællesdeklarationen.

5.3 PARTNERSKABSFTALEN MELLEM DEN EUROPÆISKE UNION OG GRØNLAND

Grønland har med rådsbeslutning af den 12. marts 2014 om relationerne mellem EU og Grønland sikret en konstant indtægt fra EU i en 7-årig periode, på i alt 1,6 mia. DKK, mod at skulle afrapportere for de opstillede mål i programmeringsdokumentet.

Programmeringsdokumentet blev godkendt af EU Kommissionen i september 2014 efter omfattende høringer mellem Europa-Kommissionen samt Grønlands og Danmarks regeringer.

Uddannelse er blevet valgt som fokusområde for samarbejdet, hvormed man fortsætter med samme fokusområde som programmeringen i 2007-2013. Der vil blive lagt særlig vægt på erhvervsuddannelser og folkeskolen.

Implementering og dermed arbejdet omkring Partnerskabsaftalen vil fortsat blive varetaget af Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke i samarbejde med Departementet for Finanser samt både Grønlands som Danmarks faste EU Repræsentation i Bruxelles.

5.4 ASSOCIERINGSFTALEN (OLT-ORDNINGEN)

OLT associeringsaftalen blev vedtaget den 25. november 2013 og dækker perioden 2014-2020 hvori formålet med associeringen mellem EU og de 25 oversøiske lande og territorier, herunder Grønland, er stadfæstet. Associeringen søger at fremme OLT-medlemmernes økonomiske og sociale udvikling og fastholde de nære økonomiske forbindelser mellem OLT og EU som helhed. OLT-medlemmerne har en forfatningsmæssig tilknytning til fire EU medlemslande, Storbritannien, Holland, Frankrig og Danmark. OLT-medlemmerne har vidtrækkende selvstyre og er ikke en del af EU's toldområde eller indre marked og står uden for EU-lovgivningen. OLT-medlemmerne er ikke udviklingslande, men karakteriseres ved at have en række særlige udfordringer i kraft af meget små økonomier, befolkninger og administrationer og er isoleret geografisk i forhold til EU. OLT-indbyggere regnes som statsborgere i et medlemsland samt EU-statsborgere.

I associeringsaftalen er der fokus på områder af fælles interesse, bl.a. klimaændringer, grøn vækst, biodiversitet, forskning og innovation. På handelsområdet stadfæster aftalen told- og kvotefrihed ved OLT'ernes adgang til det indre marked. Endeligt stadfæster aftalen den Europæiske Udviklingsfond finansiering af OLT programmer med i alt 2,7 mia. DKK hvoraf Danmarks bidrag er ca. 50 mio. DKK. Midlerne fra Den Europæiske Udviklingsfond er opdelt i hhv. territoriale og regionale puljer. Grønland er sammen med andre OLT'er ikke støtteberettiget under den territoriale pulje grundet BNP niveauet. Grønland er dog støtteberettiget i medfør af den regionale puljes tematiske samlet allokering på 120-135 mio. DKK. Det overordnede emne for den tematiske allokering er:

”Sustainable use of natural resources” delt i underemnerne ”Climate change and disaster risk reduction” og ”Sustainable Energy”. Der blev i juni 2015 afholdt et Summit om vedvarende energi på ministerniveau, hvor Naalakkersuisoq for Natur, Miljø og Justitsområdet deltog. En fælles Roadmap vedr. udvikling af vedvarende energi blev underskrevet af Naalakkersuisoq ved anledningen. I februar 2016 blev der ligeledes afholdt et teknisk workshop for yderligere at definere brugen af den tematiske pulje. Grønlands klimaforskningscenter deltog på workshoppen. Udkommet af disse to workshops bidrager til programmeringen af den tematiske allokering.

Endeligt, har grønlandske projekter mulighed for at optage lån ved den Europæiske Investerings Bank. OLT’erne har en fælles pulje der skal dække perioden 2014-2020, som udgør samlet 750 mio. DKK.

5.5 SAMARBEJDET I OVERSØISKE LANDE OG TERRITORIER (OLT)

De årlige OLT ministermøder fastsætter de politiske rammer for samarbejdet i Associationen for Oversøiske Lande og Territorier (OCTA). Således deltog den ressortansvarlige Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender ved det sidste OLT Ministermøde samt EU-OLT Forum, i februar 2016 i Bruxelles.

Emnerne under OLT-EU Forummet var bl.a. vækst og investeringsmuligheder i OLT landene, OLTernes strategiske plan for 2015-2020 samt klimaændringer og OLTernes tiltag på området. I sit indlæg i diskussionerne lagde Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender særligt vægt på Grønlands behov for økonomisk udvikling og gennemgik hvordan man vil satse på udvikling i forskellige

sektorer såsom; råstofområdet, turisme og erhverv.

Vittus Qujaukitsoq taler ved et High-Level Event om »Innovative Island Solutions: From the Poles to the Tropics«, arrangeret af Global Island Partnership (GLISPA) og Associationen for Oversøiske Lande og Territorier (OCTA) 9. december 2015 i forbindelse med COP21 i Paris.

Grønland er medlem af bestyrelsen for OLT-associationen, hvor Repræsentationen i Bruxelles varetager denne post til daglig. Som led i varetagelsen af bestyrelsesopgaverne har Grønland formandsskabet i arbejdsgruppen for miljø og klima.

Ved OLT Ministermødet i 2016 har OCTA defineret en ny strategi for samarbejdet i årene 2015-2020. Strategien tager højde for den udvikling der er sket hos OLT’erne siden udarbejdelsen af den forrige strategi i 2010, herunder vedtagelse af en ny associeringsaftale i 2013.

Hidtil har Grønland årligt betalt et kontingent på ca. 7.500 DKK og et bidrag på godt 37.300 DKK, for at være en del af associationen. Ved OLT Ministermødet i 2016 blev det dog ændret således at Grønland betaler et kontingent på ca. 33.500 DKK i alt.

I forbindelse med sin deltagelse i det årlige Forum for de Oversøiske Lande og Territorier (OLT) og EU mødtes Naalakkersuisoq for Erhverv,

Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender også med EU Kommissær for Udvikling og International Samarbejde, Neven Mimica.

EU Kommissæren for Udvikling og International Samarbejde, Neven Mimica, er blandt andet ansvarlig for OLT samarbejdet og partnerskabsaftalen med Grønland. Til mødet udtrykte Kommissæren stor tilfredshed med implementering af samarbejdet med Grønland.

Besøget inkluderede ligeledes et uformelt møde med EU formandskabet, Holland, samt formandskabet for Associationen for OLTerne, Aruba. Til mødet blev prioriteterne for OLT - EU samarbejdet det kommende år drøftet, hvor man vil fokusere på muligheder for vækst og på det fremtidige samarbejde mellem parterne.

Grønland havde også et trilateralt møde på embedsmandsplan mellem Grønland, Danmark og Europa-Kommissionen. På mødet hvor udenrigsdirektøren deltog, blev de primære elementer af EU-Grønland partnerskabet diskuteret, herunder implementeringen af partnerskabsaftalen på uddannelse, europæiske investeringsmuligheder i Grønland samt den toldfri adgang til det europæiske marked for grønlandske rejer.

Møde med Europakommissionen 26. februar 2016 i Bruxelles.

Fra venstre: Vittus Qujaukitsoq og EU's Kommissær for Udvikling og Internationalt Samarbejde Neven Mimica.

OLT-sekretariatet

OLT-sekretariatet varetages til daglig af 4 tekniske eksperter, en sekretær. Indtil februar 2015 bestod sekretariatet desuden af 2 praktikanter, hvoraf den ene var en embedsmand fra et OLT-land og den anden en universitetsstuderende fra et OLT-land. Der har under forløbet været to grønlandske universitetsstuderende ved OLT-sekretariatet.

OLT Sekretariatet er et 3-årigt EU finansieret projekt som vil løbe frem til slut maj 2016. OCTA-medlemmerne har besluttet at ansætte én fuldtidsansat sekretær, finansieret af medlemskontingentet per juni 2016. Hvorvidt sekretæren skal suppleres med teknisk assistance afhænger af om Europa-Kommissionen kan stille midler til rådighed herfor. Dette bestemmes i første halvår af 2016.

5.6 'LETTER OF INTENT' – HENSIGT SERKLÆRING

I efteråret 2013 blev en proces iværksat af generaldirektoratet for erhverv og iværksætteri, om at få udfærdiget en rapport om EU's behov for samarbejde med specielt fokus på EU råstofindustriens behov. Rapporten kommer med en række anbefalinger til hvilke mulighederne for og evt. udfordringer ved, et samarbejde mellem Grønland og EU på råstofområdet. Rapporten kommer desuden med en række anbefalinger til hvordan disse udfordringer kan mødes. Rapporten blev offentliggjort i juni 2015, efterfulgt af en workshop, hvor Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel, Finansdepartementet og Råstofdepartementet

samt Grønlands Repræsentation deltog fra Grønlands side. Fra EU deltog både Kommissionen samt repræsentanter for det europæiske erhverv. Opfølgning på mødet sker i samarbejde mellem de deltagende enheder.

5.7 PROGRAMSAMARBEJDER MED EU

Grønland har adgang til en række programmer under EU. Reglerne for den Europæiske Regionale Udviklingsfond (ERDF) giver således adgang til INTERREG V programmet Northern Periphery and Arctic Programme (NPA) – tidligere Northern Periphery Programme (NPP) – mens OLT-ordningen giver adgang til en række horisontale programmer.

I ERDF er reglerne sådan at 'ikke medlemsstater' selv skal betale deres pulje til projekter. Grønland allokere således hvert år midler til NPA programmet. Disse midler bruges efterfølgende på grønlandsk deltagelse i transnationale projekter. Efter aftale med de deltagende EU lande, kan Grønland og Færøerne bruge en del af ERDF midlerne, når egne midler er sluppet op.

Arbejdet i NPA foregår på embedsmandsniveau, hvor arbejdet siden sidste Udenrigspolitisk Redegørelse har ligget i, dels at afslutte sidste programperiode 2007-2013, dels at forberede og starte den nye programperiode, 2014 – 2020.

Northern Periphery and Arctic Programme

NPA programmet har til formål at skabe løsninger på problemstillinger som opstår i kraft af forholdene i de perifere egne. Det er programmets vision, at bidrage til at skabe konkurrencedygtige og bæredygtige samfund, ved at benytte innovation, udvide kapaciteten for iværksætteri og gøre brug af de nordlige og arktiske regioners unikke vækstinitiativer og muligheder, på en ressourceeffektiv måde. De 9 deltagende lande tæller: Finland, Sverige, Norge, Irland, Nordirland, Skotland, Færøerne, Island og Grønland.

NPA programmet startede i år 2000 og har nu indledt sin tredje programperiode. Grønland har deltaget i Northern Periphery and Arctic Programme siden 2002. Deltagelse i programmet giver den grønlandske private sektor og offentlige institutioner mulighed for at få støtte til erhvervsudvikling og innovation, ved at indgå projektpartnerskaber med andre af projektområdets deltagerlande. Projekter kan tage form som udvikling af konkret produkt- og service-innovation, men også vidensdeling, kompetenceudvikling og indgåelse af faglige netværk.

I den første programperiode 2000-2006, deltog 16 grønlandske partnere i 11 projekter. I den efterfølgende programperiode, 2007-2013, deltog 12 grønlandske partnere i 14 projekter, hvor de grønlandske partnere modtog ca. 8.1 mio. kr. gennem deres programdeltagelse.

NPA 2014-2020

Som et led i EU's Arktiske Politik, har den nye programperiode, 2014-2020, fokus på Arktis. Derfor har Kommissionen valgt at omdøbe programmet til "Northern Periphery and Arctic". NPA 2014-2020 blev lanceret på Cool North Konferencen den 30. september 2014 i Skotland, hvor der også blev åbnet for modtagelsen af projektansøgninger. I tråd med EU 2020 strategien, har den nye projektperiode fokus på fire indsatsområder: Innovation, Iværksætteri, Genanvendelse og energieffektivitet, samt Natur- og kulturarv.

Efter programperiodens tre første ansøgningsrunder, er 25 projekter godkendt, hvoraf grønlandske projektpartnere indgår i seks af dem. Fjerde projektansøgningsrunde lukker den 30. november 2016.

I alt vil NPA 2014-2020 allokere ca. 56 mio. euro til projekter med et maksimal samlet projektbudget på 2 millioner euro.

5.8 EU'S ARKTISKE POLITIK

Den 27. april 2016 vedtog Europa-Kommissionen og EU's højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik et fælles politikforslag om Arktis. Dokumentet er resultatet af en efterspørgsel herom fra Europa-Parlamentet og Rådet, samt en efterfølgende høringsproces. Ansvarlige enheder under Naalakkersuisut har løbende kommenteret på processen samt givet input til indhold, bl.a. i samarbejde med Udenrigsministeriet i Danmark. Opfølgning på meddelelsen vil blive ledt af Rådet og Europa-Parlamentet.

I 2014 anmodede Rådet og Europa-Parlamentet, Europa-Kommissionen og EU's højtstående repræsentant om at udvikle en mere sammenhængende ramme for EU's foranstaltninger og finansieringsprogrammer i Arktis. EU's nye integrerede politik om Arktis blev udarbejdet på baggrund af den anmodning. Europa-Kommissionen understreger desuden at der både er mulighed og behov for bæredygtig udvikling i det arktiske område. Europa-Kommissionen mener, at EU kan bidrage til at opfylde det arktiske behov for øget socioøkonomisk modstandsdygtighed og kan bidrage til videnskab, forskning og innovation. EU besidder betydelige ressourcer, data og forskningskapacitet, som kan dedikeres hertil og den fælles meddelelse omhandler dette.

I anden halvdel af 2014 påbegyndte Europa-Kommissionen og EU's udenrigstjeneste således en kortlægning af EU's samarbejde og investeringer i Arktis. Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Miljø, Maritime Anliggender og Fiskeri (DG MARE) afholdte således en offentlig høring fra september 2014 til 1. december 2014 om prioriteterne for det arktiske samarbejde. Efterfølgende har

Europakommissionen samt EU's udenrigstjeneste arrangeret flere workshops, til at indsamle bidrag til dokumentet. Workshopsene har fundet sted i Island, Finland, Norge og Bruxelles. Udarbejdelse af selve meddelelsen har været en fælles øvelse mellem især DG MARE og EU's fælles udenrigstjeneste, men også en række andre enheder i Europa-Kommissionen har været tæt involveret, især Generaldirektoratet for Forskning, samt kabinetterne for Europa-Kommissionen Vicepræsident og Kommissæren med ansvar for job, vækst, investeringer og konkurrence. Dette viser et bredt ejerskab fra Europakommissionens side. Meddelelsen bygger desuden i stort omfang på de arktisstrategier, som flere EU medlemslande har udsendt.

Grønlands Repræsentation i Bruxelles har haft en løbende kontakt med de relevante enheder for Grønlands samarbejde med EU. Disse inkluderer EU's udenrigstjeneste, samt Europakommissionen. Repræsentationen har således løbende været orienteret om forløbet for udarbejdelse af meddelelsen og givet input i det omfang det var muligt. Alle relevante departementer i selvstyret blev opfordret til at bidrage til den offentlige høring som fandt sted september til december 2014.

I juli 2015 udarbejdede Kongeriget et non-paper om den kommende meddelelse. Indholdet blev koordineret med input fra Udenrigsdirektoratet. Udenrigsdirektoratet koordinerede ligeledes kommentarer til et uformelt udkast til meddelelsen i februar 2016. Kommentarerne blev koordineret med relevante enheder.

Meddelelsen påbegyndes med en indledning som beretter om den nuværende situation i Arktis, samt EU's rolle. Herefter er meddelelsen delt op i følgende tre prioritetsområder:

1. Klimaændringer og beskyttelse af det arktiske miljø

2. Bæredygtig udvikling i og omkring Arktis – herunder investeringer indenfor infrastruktur- og tele-/internetkommunikationsprojekter, innovation og forskning
3. Internationalt samarbejde om arktiske spørgsmål

Under alle tre afsnit forklares en problemstilling for det specifikke område som efterfølges af den politiske reaktion. Reaktionen forklarer systematisk hvordan de anførte problemstillinger i Arktis kan imødekommes i medfør af samarbejde med EU. Meddelelsen afsluttes med konklusioner og næste skridt. Der fokuseres på hvordan forskning, dialog og investeringer gennem primært allerede eksisterende programmer og samarbejdsformer kan imødekomme de udfordringer EU har identificeret. Fokus i meddelelsen er primært på "Det Europæiske Arktis", samt engagement af andre arktiske stater og observatører i Arktisk råd, oprindelige folk, civilsamfund, forskere, virksomheder m.fl.. Der lægges i meddelelsen vægt på internationale fora som Northern Dimension, Barentsrådet, og Arktisk Råd.

Udenrigsministeriet har, i samarbejde med Udenrigsdirektoratet, koordineret en umiddelbar reaktion på indholdet. Parterne er positive overfor, at EU er engageret konstruktivt i Arktis, da meddelelsen sætter fokus på mange af Kongeriget Danmarks interesser. Det er dog vigtigt, at der fokuseres på områder, hvor EU kan tilføje merværdi, herunder:

- bæredygtig udvikling med respekt for de arktiske befolkningers interesser og rettigheder
- øget erhvervs- og investeringsmuligheder
- videnskab og forskning i det arktiske miljø og klima
- telekommunikation og satellitter som forudsætning for økonomisk udvikling,

forskning, den stigende aktivitet på havene og i luftrummet, samt bedre internetmuligheder for befolkningerne.

Endeligt, er det vigtigt, at EU engagerer sig konstruktivt, og med respekt for de eksisterende regionale strukturer og arktiske befolkninger, samt at Arktis fastholdes som en region præget af lavspænding.

For at sikre sammenhæng, effektivitet og kontinuitet i EU's politik om Arktis har Europakommissionen og EU's højtstående repræsentant opfordret Rådet for Den Europæiske Union (EU medlemslandene) og Europa-Parlamentet til at tilkendegive deres holdninger til denne fælles meddelelse.

Rådets arbejdsgruppe COEST har således primo maj haft meddelelsen præsenteret, og forventes at diskutere indholdet med henblik på at udarbejde en fælles skriftlig reaktion der skal vedtages af EU medlemslandenes udenrigsministre (FAC – "Foreign Affairs Council" / "Udenrigsrådet"), muligvis ved deres månedlige møde i juni 2016. Europa-Parlamentet vil ligeledes tage meddelelsen op i relevante arbejdsgrupper og udarbejde en skriftlig reaktion. Der er pt. ingen yderligere detaljer om hvilke arbejdsgrupper der forventes at kommentere på meddelelsen.

Sidst i meddelelsen bliver der endeligt foreslået en ny Arktis-arbejdsgruppe i Rådet, hvilket Rådet dog endnu ikke har givet støtte til.

Europakommissionen og den fælles udenrigstjeneste har engageret sig i en række aktiviteter, bl.a. med møder 1. og 2. juni i Bruxelles, hvor Grønlands Repræsentationen i Bruxelles deltog d. 1. juni.

Meddelelsen er et lukket dokument (kan ikke komme ændringer i det), men det er stadig uklart hvad endelige kommentarer og eventuelle forbehold fra de forskellige EU-institutioner kan komme til at betyde.

Europakommissionsmedlemmerne har været direkte involveret i processen, og det forlyder, at Kommissionsformand Jean-Claude Juncker eksplicit har ønsket at sidde for bordenden, når kollegiet har skullet behandle meddelelsen. Derfor er der også prestige involveret i meddelelsen for Kommissionen.

I Grønlands Repræsentations uformelle møder med kommissionsfolk og andre repræsentanter for andre EU-institutioner, er det klart, at der er en positiv bevidsthed om meddelelsens indhold. Der opleves samtidig en umiddelbar lydhørhed og interesse omkring Grønlands reaktion på meddelelsen. Og interessen for informationer om diverse projekter i Grønland og potentialer for samarbejder på nye områder, opleves at være til stede. Meddelelsen peger på en række konkrete programmer og institutioner, som arktiske projekter kan drage nytte af. Og det er bemærket, at Grønland står nævnt eksplicit flere steder i meddelelsen.

Processen omkring tilblivelsen af meddelelsen har været inkluderende, og det afspejler sig også i den generelle modtagelse af meddelelsen, som er langt overvejende positiv. Der kan stadig være kritikpunkter gående ud på, at det gerne måtte være mere klart, at nye miljøbeskyttende tiltag, skal gennemføres i dialog med de arktiske befolkninger, og at der skal lyttes til deres stemme. Andre nævner, at det gerne i højere grad kunne være anerkendt, at der er etablerede regeringsstrukturer og at internationale bestemmelser allerede er på plads og regulerer aktiviteter på forskellige områder.

Men samtidig anerkendes det også fra flere arktiske landes side, at EU har rykket sig positivt i sin forståelse af Arktis, og at EU har rykket sig positivt i respekten for Arktis og de arktiske befolkninger.

Kommissionsfolk virker selvbevidste, når de fremfører EU's interesser for at være involveret i Arktis. Arktis påvirker verdens klima, havstrømmene og miljøet rundt omkring i verden - herunder Europas vejr, havstrømme og miljø. Derfor er EU's ønske om større EU-involvering i Arktis legitimt, er argumentationen. Der er samtidig store potentialer for bæredygtig ressourceudvinding, industriel udvikling, investeringsmuligheder, innovation, forskning, som EU ønsker at medvirke til at udvikle sammen med de arktiske befolkninger. Her en oprigtig EU-interesse, som er værd at forfølge. Repræsentationen vil således tage uformelle møder med diverse nøglepersoner fra forskellige EU-institutioner i den kommende tid, for på den måde at opsøge mere information om intentioner og muligheder i EU-institutionerne, og samtidig på uformelt plan orientere om diverse projekter og aktiviteter på forskellige områder i Grønland.

Udenrigsdirektoratet, herunder Grønlands Repræsentation vil ligeledes følge den kommende formelle proces omkring meddelelsen tæt, i samarbejde med Udenrigsministeriet og den faste danske EU repræsentation i Bruxelles.

I januar 2016 deltog Grønlands Repræsentation for tredje gang, i arrangementet Arctic Indigenous Peoples Dialogue, arrangeret af EU Kommissionens Generaldirektoratet for Maritime Anliggender. Arrangementet samler repræsentanter fra oprindelige folk række repræsentanter i forskellige Arktiske lande, samt repræsentanter fra Kommissionens forskellige enheder til en dialog om samarbejdet mellem parterne. EU's fælles udenrigstjeneste inviterede

herudover repræsentanter for oprindelige folk i hele verden til en uformel brainstorming og workshop i marts 2015. Resultaterne fra dette møde bidrog til en konsultation med oprindelige folk i april i 2015 New York.

5.9 FORORDNING OM FORBUD MOD HANDEL MED SÆLPRODUKTER I EU

På baggrund af en WTO afgørelse i 2014, har Europa-Kommissionen foretaget ændringer i undtagelserne til deres forordning om handel med sælprodukter fra 2009. Grønlands Repræsentation samt Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug har indgået et tæt samarbejde med Udenrigsministeriet samt Danmarks faste Repræsentation til EU, for at give bidrag til tekstændringer, der imødekommer Grønlands ønsker. Tekstændringen blev vedtaget ved en fælles beslutningsprocedure mellem Europa Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union. Grønlands Repræsentation har modtaget adskillige besøg fra blandt andet Naalakkersuisoq for Fangst, Fiskeri og Landbrug, Selvstyrets relevante departementer, Inatsisartut, Folketinget samt civilsamfundsorganisationer, som alle søger at påvirke beslutningsprocessen.

Besøg af daværende Naalakkersuisoq for Fangst Fiskeri og Landbrug Karl Kristian Kruse (I midten) for at sætte fokus på sæler.

5.10 KIMBERLEY PROCESSENS CERTIFICERINGS ORDNING (KPCS)

Kimberley-processen er et internationalt samarbejde mellem stater, diamantindustrien samt NGO'er og har til formål at standse handlen med konflikt diamanter. Kimberley samarbejde varetages af afdelingen med ansvaret for erhverv i Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel. Grønland har siden 2008 undersøgt mulighederne for at blive omfattet af Kimberley Processen og Kimberley Processens Certificerings Ordning gennem EU's deltagelse.

Rådet vedtog den 20. februar 2014 beslutning med henblik på at gøre det muligt for Grønland at deltage i Kimberley-processens certificeringsordning. Rådets beslutning gør det muligt for Grønland at deltage i Kimberley-processens certificeringsordning for uslebne diamanter gennem et samarbejde med den EU. Ordningen forudsætter at al import og eksport af uslebne diamanter bliver kontrolleret og for eksportens vedkommende certificeret af EU-myndigheder i henhold til bestemmelserne i EU forordningen om international handel med uslebne diamanter. EU fulgte Rådets beslutning op med en ændring af forordning 2368/2002, der fastsætter at Grønland deltager i Kimberley Processens Certificerings Ordning gennem EU. Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel har implementeret regelsættet i Grønland, bl.a. gennem udstedelse af en bekendtgørelse.

5.11 BESØG AF FORMANDEN FOR DET EUROPÆISKE RÅD DONALD TUSK I GRØNLAND

I dagene 17.-18. maj 2016 var formanden for Naalakkersuisut Kim Kielsen sammen med statsminister Lars Løkke Rasmussen værter for et besøg af formanden for Det Europæiske Råd Donald Tusk i Grønland.

Fra venstre: Lars Løkke Rasmussen, Donald Tusk og Kim Kielsen

Besøget var arrangeret i fællesskab imellem Danmark og Grønland og demonstrerede i praksis hvordan Grønland og Arktis står centralt også i forhold til den europæiske dagsorden. Under hele besøget var der uformelle drøftelser om emner af relevans for Grønland med formanden for det Europæiske Råd og med den danske statsminister.

På det formelle møde imellem Donald Tusk, Kim Kielsen og Lars Løkke Rasmussen, blev der udover klimaforandringerne som i særlig grad påvirker Grønland, drøftet EU's Arktiske strategi, EU's sælskindsforbud, Grønlands udviklingsprioriteter, og hvordan EU kan bidrage mere til opnåelsen af Grønlands udviklingsprioriteter særligt på uddannelsesområdet.

Besøget var vigtigt for Grønland. Formanden for det Europæiske Råd fik lejlighed til at fokusere på Grønland og havde mulighed for at sætte sig ind i grønlandske udfordringer og problemstillinger.

Sådan besøg er en væsentlig del af fastholdelsen af EU's interesse for Grønland som konkret udmønter sig i partnerskabsaftalen på uddannelsesområdet, hvor EU over en årrække har arbejdet tæt sammen med Naalakkersuisut om at forbedre og investere i uddannelsesområdet i Grønland.

EU's engagement i kraft af uddannelsesprogrammet blev på mødet anerkendt. Og det blev drøftet hvordan Grønland og EU sammen vil kunne styrke dette engagement i de kommende år.

I forhold til EU's Arktiske strategi blev mulighederne for yderligere europæisk involvering i investeringer i Grønlands nye erhvervssektorer, som skal danne grundlaget for vores fremtidige økonomi drøftet. Der var stor interesse fra EU's side overfor Naalakkersuisuts planer indenfor infrastruktur, råstoffer og vedvarende energi.

Endelig, drøftedes EU's sælskindsforbud, som stadig på trods af inuit-undtagelsen, skaber store problemer for økonomien og eksporten til Europa.

5.12 ØVRIGE BESØG OG MØDER

Grønlands Repræsentation i Bruxelles har bl.a. til opgave at bistå Naalakkersuisut, Inatsisartut og andre relevante enheder ved evt. besøg i Bruxelles. Formålet med møderne er at både de grønlandske og europæiske interessenter får indsigt i eksisterende og mulige samarbejdsområder og bliver opdateret på vigtige sagsområder. Grønlands Repræsentationen modtog således en lang række besøg i perioden.

Repræsentationen i Bruxelles afholdt den 23. juni 2015 et seminar med overskriften: "Grønland i

Arktis – Økonomisk diversificering og bæredygtig udvikling.” med efterfølgende Nationaldagsreception. Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender og Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer var hovedtalere ved seminaret. Seminaret havde til formål at belyse de mange muligheder for investering i Grønland samt eventuelle udfordringer. Udover Naalakkersuisut var der fra Grønland deltagelse ved Christian Motzfeldt fra Vækstfonden/Greenland Holding og Henrik Leth fra Polar Seafood/Grønlands Erhverv.

I talerne orienteredes om diverse muligheder og udfordringer indenfor en række områder fra storskala investeringer i Grønland til sælfangst og eksport af sælprodukter. Europa-Kommissionen orienterede på seminaret om EU's nye investeringsplan, der skal stille risikovillig kapital til rådighed for investeringsprojekter for at skabe vækst i EU. Grønland kan gennem sin associering til EU som Oversøisk Land (OLT) blive berettiget til adgang til fonden, der skal finansiere investeringsplanen.

I forbindelse med nationaldagsseminaret den 23. juni havde de to Naalakkersuisoq en række møder. Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender mødtes med EU Formandskabet, Letlands EU-Ambassadør, Finlands EU-Ambassadør, Sveriges EU-ambassadør og kabinetschef for Kommissæren for Udvikling og Internationalt Samarbejde. Naalakkersuisoq for Finanser og Råstoffer mødtes med kontorchefen for Europa-Kommissionens generaldirektoratet for energi, teamleder for OCTAs innovationsprojekt, TSI, den danske Coreper I Ambassadør og vicedirektør for Europa-Kommissionens generaldirektoratet for Det Indre Marked, Erhvervs politik, Iværksætter og Små og Mellemstore Virksomheder.

Naalakkersuisoq for Natur, Miljø og Justitsområdet, deltog også i juni 2015 på et OLT energiministtermøde samt et ekstraordinært OLT ministtermøde, på vegne af den ansvarlige Naalakkersuisoq for området. Under besøget var der arrangeret møde med European Bureau for Conservation & Development (EBCD) samt den danske Coreper I Ambassadør.

Endelig var Inatsisartuts Udenrigs-og sikkerhedspolitisk udvalg (USPU) på orienteringsbesøg i september 2015 og Finansudvalget i januar 2016. Udvalgene mødtes med en lang række interessenter inklusiv den danske EU Repræsentation, relevante generaldirektorater for Europa-Kommissionens samt EU's udenrigstjeneste. Udvalgene mødtes ligeledes med relevante Europa-Parlamentarikere og USPU mødtes med den danske Europa-Kommissær, Margrethe Vestager og blev af NATO repræsentanter briefet om forsvarssamarbejdet i Arktis. Finansudvalget mødtes med den Europæiske Investeringsbank for at blive informeret om mulighederne for investeringer og lån i Grønland.

For at fastholde interessen for Grønland i EU-systemet og blandt EU's medlemslande, arbejder Repræsentationen i Bruxelles for at sikre besøg på højt niveau til Grønland. Det forventes i skrivende stund at Kommissær for Internationalt samarbejde og Udvikling, Neven Mimica, besøger Grønland i efteråret 2016.

Repræsentationen arbejder endvidere på at sikre besøg af Kommissionsformand Jean-Claude Juncker til Grønland i de kommende år.

I de kommende år bør der yderligere sikres besøg til Grønland af ministre fra medlemsstaterne, af medlemsstaternes COREPER ambassadører i Bruxelles og for udvalgte Europaparlamentarikere. Det er af meget høj

prioritet at Grønlands Repræsentation får disse besøg i stand, idet de kommende 7-årige budgetforhandlinger om partnerskabsbudgetstøtten forventes at blive endog meget vanskelige for Grønland. Det bliver

yderligere tilfældet, såfremt BREXIT-forhandlingerne kommer til at betyde et mindsket samlet budget for EU-institutionerne.

6 SAMARBEJDE MED USA OG CANADA

Som en del af det nordamerikanske kontinent er et forhold mellem Grønland og USA og Canada naturligt. Forholdet til USA har i tidernes løb primært været i form af amerikanernes militære tilstedeværelse i Grønland. Forsvarsaftalen af 1951 erstattede således aftalen mellem Danmark og USA fra 9. april 1941 omkring samme. Forsvarsaftalen af 1951 blev senest revideret i 2004 med Igaliku-aftalen og Grønland blev med revisionen inddraget i forholdet mellem USA og Rigsfællesskabet, hvor samarbejdet i dag udmøntes via den dansk-grønlandsk-amerikanske Joint Committee. Igaliku-aftalen består af tre-aftaler: 1) En aftale om modernisering af forsvarsaftalen af 1951, 2) En fælles erklæring om samarbejde vedrørende miljøforhold på Pituffik, 3) En aftale om teknisk-økonomisk samarbejde (Joint Committee-samarbejdet).

Grønlands Repræsentation i Washington, D.C. skal bidrage til at udvikle og skabe væsentlige politiske og handelsmæssige forbindelser til USA og Canada.

Via Joint Committee forholdet har man etableret en dialog med amerikanerne, men for at fremme reelle og konkrete samarbejder har der tidligere manglet et opsøgende og direkte led i forholdet til USA. Repræsentation i Washington, D.C. er med til at etablere et bredere forhold til både USA og Canada og derved etablere konkrete netværk omkring politiske, handels-, uddannelsesmæssige gensidige fordele.

6.1 SAMARBEJDET MED USA

Der er sket meget siden Igaliku-aftalen blev indgået i 2004. Grønland og omverdenen har set markante ændringer og udviklinger, som i sidste

ende har en betydelig indflydelse på Grønlands forhold til USA. Selvstyret er blevet indført i 2009, og efterfølgende er ansvaret for råstofområdet blevet hjemtaget. Dertil er der de sidste 10 år produceret enorme mængder af viden omkring klimaændringerne, som har fanget den globale opmærksomhed omkring Arktis og dermed også Grønland. Med isens smeltning er der skabt øget aktivitet i forhold til skibstrafik, turisme, og ikke mindst interesse for efterforskning af mineraler. Ligesom der løbende indgås substantielle aftaler mellem de Arktiske stater om fiskeri, Search and Rescue og olieefterforskning. I løbet af meget få år er overlap mellem de grønlandske og amerikanske interessefelter steget markant.

Dertil deler USA og Grønland mange grundlæggende elementer så som: samme kontinent, et fælles arbejdssprog, en fælles inuit-identitet i Alaska og Grønland, de samme vestlige værdier som politisk demokrati med videre.

Det tætte og direkte samarbejde med USA, som kan skabes via en repræsentations arbejde er særligt relevant for områder der er fuldt hjemtaget, som f.eks. råstofområdet. I en fremtid hvor der brydes og eksporteres uran og sjældne jordarter er det afgørende af indlysende grunde, at dialogen ikke foregår via Danmark, men sammen med Danmark.

Sikkerhed og tillid er en væsentlig faktor i at tiltrække nordamerikanske investorer inden for råstofverdenen. Investorer skal have sikkerhed for at få afkast på deres investeringer. Dertil skal investorer have tillid til regeringen samt den politiske stabilitet i det land de opererer i. Det er i den sammenhæng, vigtigt at Grønland kan promovere sig som et velfungerende og stabilt demokrati med en sund økonomi. En forudsætning for at mulige investorer kan få nem

og hurtig bekræftelse på dette er at der er direkte forbindelse mellem de to lande.

På sigt, er det også et håb, at der kan skabes et samarbejde med USA i fremtiden som er ligeså bredt og økonomisk betydningsfuldt for Grønland, som med EU idag.

Grønlandske varer har i dag toldfri adgang til EU, og Grønland modtager årligt omkring 320 mio. kr. fra EU, henholdsvis for salg af fiskerettigheder og i støtte til udvikling af uddannelsessektoren. I lyset af den geografiske placering af Grønland, Grønlands bidrag til forsvaret af det Nordamerikanske kontinent, og placeringen af den amerikanske luftbase Thule betragtes det som besynderligt at det økonomiske forhold ikke er bedre udviklet. Amerikanske investeringer i infrastruktur og øget samarbejde omkring beredskab er områder som kan imødeses.

Udenrigsdirektoratet vil i de kommende år sammen med Grønlands Repræsentation i Washington D.C. have særligt fokus på udvikling af følgende områder:

- Etablering af fast netværk mellem erhvervsinteresser (à la Norddanmarks EU-kontor)
- Repræsentationen vil skulle fungere som et servicecenter for grønlandske virksomheder, offentlige og private, der vil ind i USA med projekter, idéer og forretninger.
- Etablering af flere aftaler omkring studiepladser og forskningsaftaler
- Forhandling af udvekslingsaftaler mellem uddannelsesinstitutioner i Grønland og USA.
- Etablering af særskilte uddannelsesprogramaftaler såsom "Washington Semester Program"

- Etablering af praktikpladsordninger med specifikke og relevante virksomheder i USA.
- Genetablering af samarbejdsaftale med USA's National Science Foundation.

Herudover vil Udenrigsdirektoratet ved Repræsentationen i Washington D.C. søge at afdække yderligere muligheder for at Grønland fuldt ud som land kan deltage i andre Nordamerikanske og Panamerikanske politiske, økonomiske, kulturelle og sportslige rammer og begivenheder.

Gode eksempler på områder hvor dette allerede er tilfældet er Arctic Winter Games som i 2016 blev afholdt i Nuuk med deltagelse fra det meste af Arktis inklusive både Canada og Alaska, og Panamericano Handball Federation, hvor Grønlands Håndbold Forbund deltog.

Grønlands Håndbold Forbund arbejder aktivt på at Grønland i 2018 skal være vært for det næste Panamericano Handball mesterskab. Det vil være et stort arrangement med betydelig eksponering i Nord- og Sydamerika såfremt det lykkes.

Udenrigsminister John Kerry's besøg i Grønland

Den 17. juni 2016 var Naalakkersuisut sammen med den danske regering værter for et besøg af USA's udenrigsminister John Kerry. Besøget i Grønland var forberedt i fællesskab af Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender og Danmarks udenrigsminister Kristian Jensen.

Besøget i Grønland fandt sted i Ilulissat, hvor John Kerry blev budt velkommen af formanden for Naalakkersuisut og Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender.

Under besøget blev der afholdt møde hvor der udover klimaforandringerne og de udfordringer, som klimaforandringerne stiller Grønland overfor, var fokus på USA's formandskabsprogram i Arktisk Råd, bæredygtig udvikling i Arktis, forsvarssamarbejdet med USA vedrørende Grønland (Thule Air Base), samt Grønlands udviklingsprioriteter og investeringsbehov.

Kim Kielsen, Vittus Qujaukitsoq og John Kerry under besøget. Fotos: Nuka Møller og Bent Sørensen

På mødet med udenrigsminister John Kerry, beskrev Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender i meget klare vendinger hvorfor USA's beslutning i 2014 om tildeling af servicekontrakten på Thule Air Base har forstyrret balancen i forholdet imellem USA og Grønland og at Grønland forventer at det fremadrettet sikres, at der også fortsat er et væsentligt afkast til det grønlandske samfund af USA's militære tilstedeværelse i Grønland.

På mødet blev der ikke truffet beslutninger i forhold til Thule Air Base servicekontrakten, og det skal noteres at på tidspunktet for mødet var

der fortsat retssager i det amerikanske retsvæsen som skulle afklares, men der blev på mødet udtrykt forståelse for de grønlandske krav, som blev bakket op af den danske udenrigsminister.

Joint Committee

Joint Committee som er aftalt i Igaliku-aftalen af 2004 har til opgave at styrke samarbejdet mellem Grønland og USA således, at Grønland opnår en merværdi ved amerikanernes tilstedeværelse i landet. Dette skal sikre at relationerne mellem Grønland og USA ikke alene er baseret på den militære tilstedeværelse.

Det sidste møde i Joint Committee blev afholdt 7. oktober 2014 i Washington, D.C., hvor USA som formandskab var vært. Delegationerne var ledet af den amerikanske Ambassadør Rufus Gifford, Grønlands Repræsentationschef i Washington, D.C. Inuuteq Holm Olsen samt den daværende danske politiske direktør Ambassadør Kim Jørgensen.

Formandskabet i Joint Committee går på skift imellem de tre lande. I øjeblikket er det Danmark som har formandskabet.

Samarbejdet i Joint Committee foregår i fire overordnede spor: sprog, uddannelse, forskning samt handel og økonomisk udvikling.

Samarbejdet indenfor disse emner er organiseret omkring tre arbejdsgrupper:

- Arbejdsgruppen for *uddannelse og sprog*, hvor hvert land har et medlem i arbejdsgruppen. Grønland har det faste formandskab i gruppen.
- Arbejdsgruppen for *forskning*, hvor Grønland har et medlem ved Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke.
- Arbejdsgruppen for *økonomi*, hvor Grønland er repræsenteret ved Repræsentationen i Washington, D.C..

Årsmødet i Joint Committee skulle normalt være blevet afholdt i efteråret 2015 i Danmark, men der har ikke været indkaldt til møde i Joint Committee siden oktober 2014 på grund af de verserende retssager og forhandlinger om Thule Air Base servicekontraktudbuddet.

Det forventes at samarbejdet i Joint Committee genoptages så snart der er fundet en tilfredsstillende løsning på hvad der fremadrettet kommer til at ske med servicekontrakten.

Permanent Committee

Permanent Committee afholdt ligeledes sit årlige møde i oktober 2014 i Washington, D.C.. På mødet drøftedes bl.a. spørgsmålet om bedre muligheder for anvendelse af Pituffiks faciliteter til såvel civile formål (f.eks. forskning og råstofeftersforskning) som militære formål for det danske forsvar samt spørgsmålet om, hvordan man kan sikre, at USA i større udstrækning indkøber varer og tjenesteydelser fra danske og grønlandske virksomheder. Derudover fremførte Grønland klart at det kommende udbud på Thule Air Base havde stor økonomisk betydning for Grønland, og at der var stor politisk bevågenhed på spørgsmålet om tildeling af servicekontrakten.

Der har ikke siden servicekontrakttildelingen 31. oktober 2014 været afholdt møder i Permanent Committee regi.

Drøftelser omkring Thule Air Base foregår i de forhandlingsspor som er nedsat af Danmark/Grønland/USA i marts 2015, med henblik på at finde en for Grønland tilfredsstillende løsning.

Det forventes at samarbejdet i Permanent Committee genoptages så snart der er fundet en

tilfredsstillende løsning på hvad der fremadrettet kommer til at ske med servicekontrakten.

Thule Air Base

Den 31. oktober 2014 meddelte USA, at servicekontrakten på Thule Air Base var tildelt firmaet Exelis. Dette firma var efter dansk/grønlandsk opfattelse et skuffeselskab, der ikke opfyldte udbudsbetingelserne. På højt politisk og diplomatisk niveau er dette blevet fremført overfor USA, og der er blevet indledt et arbejde på højt diplomatisk niveau med henblik på at sikre at Grønland ikke stilles ringere end tidligere.

De dansk/grønlandske firmaer, herunder det dansk/grønlandske firma Greenland Contractors I/S, rejste en administrativ klagesag og efterfølgende en retssag i USA. Afgørelsen i februar 2015 i klagesagen gik firmaerne imod, men de fik medhold i dommen fra retssagen i maj 2015. Efterfølgende er dommen blevet appelleret, og det vides for nærværende (juni 2016) ikke, hvordan appelmyndighedens dom vil være.

Dom i sagen forventes indenfor de kommende måneder.

I mellemtiden er der fortsat – siden marts 2015 – forhandlinger imellem Grønland/Danmark og USA om en løsning på situationen, således at Grønland igen sikres størst muligt afkast af amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland.

6.2 SAMARBEJDE MED CANADA

Grønland har et tæt samarbejde med Canada, særligt i Arktisk Råd og i regi af de Arktiske kyststater.

Herudover, har Grønland også gode relationer med nære samarbejdspartnere i Canada, som

Nunavut Tunngavik Incorporated, ICC Canada, Makivik Corporation og Nunavuts regering.

Til COP21 udsendte Grønland sammen med Nunavut og ICC international en fælleserklæring om klimaforandringerne i Arktis, se afsnittet om klimaforhandlinger for mere information.

På embedsmandsniveau er der jævnlig kommunikation med den canadiske ambassade i København.

Grønlands Repræsentation i Washington D.C. akkrediteret til Canada

Grønlands repræsentant i USA Inuuteq Holm Olsen blev i 2015 akkrediteret til Canada.

Akkrediteringen betyder, at Repræsentationschefens arbejdsområde udover USA nu også er gældende for Canada. Det første besøg til Canada blev foretaget i januar 2016.

Besøget havde til formål at formelt introducere den grønlandske repræsentant overfor eksisterende såvel som nye samarbejdspartnere. Den grønlandske repræsentant mødtes med embedsmænd fra den føderale canadiske regering i udenrigsministeriet og der blev også hilst på den nye formand for Inuit Tapiriit Kanatami (ITK), det canadiske fiskeridepartements chef for internationale relationer, den danske honorære konsul i Iqaluit og med EU's delegation i Canada.

Fra canadisk side ønsker man et tættere samarbejde imellem Nunavut og Grønland indenfor en række områder, hvor man kan finde fælles interesser, som inkluderer tættere samarbejde indenfor inuit-undtagelsen overfor EU på sælskind.

Grønlands repræsentationschef har også efterfølgende været på besøg til Iqaluit med henblik på, at drøfte nærmere hvorledes man kan udvikle samarbejdet yderligere.

Men der vil også fremadrettet være fokus på de provinser som grænser Atlanterhavet, som kan være af interesse for Grønland at udforske kommercielle og økonomiske interesser.

Når Repræsentationen fra 2017 er fuldt bemannet vil der ske en betydelig forøgelse i aktiviteterne i relation til Canada.

7 SAMARBEJDE MED ISLAND

Island er sammen med Canada Grønlands nærmeste nabo. Island åbnede i 2013 deres officielle konsulat med diplomatisk status i Nuuk. Islands konsulat er den eneste formelle diplomatiske repræsentation med sæde i Nuuk.

Der eksisterer et godt og konstruktivt samarbejde mellem Grønland og Island, som bl.a. foregår inden for rammerne af fælleserklæringen af 2013.

Der eksisterer p.t. også en lodde-aftale mellem Grønland, Island og Norge (2003) samt en hellefisk-forvaltningsaftale mellem Grønland, Island og Færøerne (2010) som har stor betydning for at sikre ressourcen mod overfiskeri.

Perspektiverne for at få et større udbytte af det gode forhold er væsentlige og der har længe været et ønske fra både grønlandsk og islandsk side om at udbygge disse. Med de klimatiske ændringer samt nuværende og fremtidige samfundsøkonomiske udviklingspotentialer i Grønland og i Arktis er der potentiale for at skabe og opbygge et tættere forhold til Island.

7.1 FÆLLESERKLÆRINGEN IMELLEM GRØNLAND OG ISLAND AF 2013

I november 2013 underskrev den daværende formand for Naalakkersuisut og Islands daværende udenrigsminister fælleserklæringen om det fremtidige samarbejde mellem Grønland og Island. Heri fremgår det at Grønland vil vurdere hvordan man kan styrke den grønlandske tilstedeværelse på Island.

Fælleserklæringen indeholder herudover følgende prioriterede samarbejdsområder:

-Fiskeri

-Sundhed

-Turisme

-Handel og veterinærområdet

Og beskriver herudover andre mulige samarbejdsområder af betydning:

-Miljø- og Infrastruktur

-Beredskab

-Arktisk Råd

-Nordisk-, og Vestnordisk samarbejde

-Informations og vidensdeling af fællesinteresser

Der holdes årligt implementeringsmøder som opfølgning på fælleserklæringen.

Den 13. april 2016 blev det seneste årlige implementeringsmøde afholdt i Reykjavik mellem Island og Grønland, som opfølgning på fælleserklæringen indgik i november 2013.

På vegne af Grønland deltog Udenrigsdirektoratet sammen med Departementet for Miljø- og Natur og Departementet for Bolig, Byggeri og Infrastruktur. Drøftelserne tog afsæt i de prioriterede samarbejdsområder i fælleserklæringen indenfor fiskeri, sundhed, turisme, handel og veterinærområdet. Derudover gav mødet anledning til at drøfte og identificere nye samarbejdsområder bl.a. indenfor miljø og infrastruktur samt informations- og vidensdele indenfor områder af fælles interesse herunder udenrigs- og handelspolitik og spørgsmål vedrørende Arktis.

På mødet aftaltes følgende:

1. Etablering af en arbejdsgruppe for luftfart mellem Island og Grønland, der skal identificere samarbejdsområder for øget

- sikkerhed og effektivitet i forhold til luftfart og udnyttelse af lufthavne.
2. Nye indførselsregler på Island der tillader transit af grønlandske fødevarer
 3. Aftale om udvikling af et nyt regelsæt omkring indførsel af madvarer mellem Grønland og Island, der skal gøre det lettere at indføre madvarer mellem de to lande. Regelsættet forventes offentliggjort i en pjece på både grønlandsk, islandsk og dansk og vil dernæst være tilgængeligt for bl.a. passagerer på ruterne mellem Island og Grønland.

Det næste implementeringsmøde på embedsmandsniveau planlægges at finde sted i starten af april 2017.

7.2 MØDER IMELLEM GRØNLAND OG ISLANDS UDENRIGSANSVARLIGE MINISTRE

I oktober 2015, i anledning af afholdelsen af Arctic Circle Assembly i Reykjavik i Island holdt Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender møde med Islands daværende udenrigsminister Gunnar Bragi Sveinsson.

Fra venstre: Islands udenrigsminister Gunnar Bragi Sveinsson og Vittus Qujaukitsoq

Den 6. maj 2016 blev der afholdt telefonmøde imellem Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender og Islands nyudnævnte udenrigsminister Lilja Alfreðsdóttir. På mødet blev der gjort status på

samarbejdet mellem de to lande indenfor fiskeri, sundhed, turisme, handel og veterinærområdet.

Ministrene bekræftede med tilfredshed tre konkrete tiltag, der udmunder af samarbejdet herunder etablering af den grønlandsk/islandske arbejdsgruppe for luftfart, der skal identificere samarbejdsområder for øget sikkerhed og effektivitet i forhold til luftfart og udnyttelse af lufthavne samt løsning af problemet vedrørende rejsende med grønlandske fødevarer i transit i Island. Dette har længe været en problemstilling, der har berørt grønlandere i midlertidig transit i Island, hvor de islandske myndigheder efter nøje gennemgang af problemstillingen har fundet en løsning i forhold til transitpassagerer fra Grønland.

Endeligt er der kommet en aftale på plads om udvikling af en pjece omkring gældende regler om indførsel af madvarer mellem Grønland og Island. Pjecen forventes offentliggjort på både grønlandsk, islandsk og dansk og vil dernæst være tilgængelig for bl.a. passagerer på ruterne mellem Island og Grønland.

7.3 ETABLERING AF TÆTTERE SAMARBEJDE MED ISLAND

Der er sket meget siden underskrivelsen af fælleserklæringen i 2013. Island har åbnet deres generalkonsulat med diplomatisk status, Arctic Circle Greenland Forum har været afholdt i Nuuk, både Nordisk-, og Vestnordisk råd sætter Arktis højt på deres dagsorden. Med isens smeltning er der også skabt øget aktivitet ift. skibstrafik, turisme og ikke mindst interesse for efterforskning af mineraler. Det giver potentiale for overlap mellem grønlandske og islandske interessefelter, som senest har resulteret i en

samarbejdsaftale om godstransport imellem Grønlands Royal Arctic Line og Islands Eimskip.

Via fælleserklæringen har man allerede etableret en god dialog med islændingene, men for at fremme reelle og konkrete samarbejder mangles der et opsøgende og direkte led i forholdet til Island. En fremtidig repræsentation i Reykjavik er noget som må overvejes, idet en sådan vil kunne medvirke til at skabe et bredere samarbejde med Island og derved etablere flere konkrete netværk omkring politiske, handels-, og uddannelsesmæssige fordele for Grønland.

7.4 ARCTIC CIRCLE GREENLAND FORUM

Arctic Circle Greenland Forum fandt sted i dagene 17.-19. maj 2016, og var arrangeret i samarbejde mellem Udenrigsdirektoratet og Arctic Circle sekretariatet.

Arctic Circle Greenland Forum samlede politiske ledere, repræsentanter fra erhvervslivet og organisationer, investeringsselskaber og videnskabelige institutter fra mere end 17 forskellige lande, i Nuuk omkring en dagsorden aftalt imellem Udenrigsdirektoratet og Arctic Circle sekretariatet i Reykjavik. I alt deltog mere end 360 interessenter i forummet for at drøfte udviklingsperspektiver i Arktis.

Foto: Arctic Circle sekretariatet

Grønlands værtskab ved Arctic Circle Greenland Forum var en unik mulighed for at skabe international opmærksomhed omkring vores land og Arktis' udviklingsmuligheder, samt vise vores prioritering af regionalt såvel som internationalt samarbejde overfor verdenssamfundet.

Under Forummets tre dage lange program var der indlæg og interaktiv dialog på en lang række vigtige områder, som har at gøre med den sociale og økonomiske udvikling i Arktis.

Naalakkersuisut på Arctic Circle konferencen.

Foto: Arctic Circle sekretariatet

Talere fra bl.a. Island, Canada, Nunavut, Alaska, Singapore, Korea; oprindelige folks repræsentanter; virksomheder indenfor shipping, transport, turisme, fiskeri, udvindingsindustrien; investeringsfonde; NGO'er mv. bidrog med en bred vifte af perspektiver, der har styrket fokus og forståelse for udfordringer, såvel som udviklingsmuligheder i Arktis - samt har introduceret mulige regionale og internationale partnerskaber.

Etableringen af samarbejde mellem Royal Arctic Line og det islandske rederi Eimskip, der blev offentliggjort under Forummet, var et godt

eksempel på et arktisk samarbejde, der kan styrke forbindelse til de globale markeder.

8 SAMARBEJDE MED ASIATISKE OG ANDRE LANDE

Der er potentiale for yderligere udvikling af Grønlands forhold både med Asiatiske og med andre lande af betydelig økonomisk indvirkning på grønlandsk eksport, turisme og investeringer.

Mange af de globale ændringer i disse år sker hurtigt. Det er nødvendigt at have tætte relationer til store økonomiske-, politiske, og sikkerhedspolitiske spillere, som f.eks. USA, Rusland og Kina for at kunne varetage Grønlands økonomiske interesser.

Den samlede vurdering har været, at en investering i etablering af en repræsentation i Washington D.C. var det vigtigste første skridt i udviklingen af Grønlands udlandsrelationer ovenpå den udenrigspolitiske strategi fra 2011. I de kommende år vil det skulle vurderes hvor det bedst kan betale sig at investere yderligere.

Det tætte samarbejde som kan etableres med en egen grønlandsk Repræsentation, er særligt relevant for områder der er hjemtaget. Sikkerhed og tillid er nogle af de væsentligste faktorer når der skal tiltrækkes investorer, idet investorer skal have sikkerhed for at få afkast på deres investeringer. Dertil skal investorer have tillid til regeringen samt den politiske stabilitet i det land de opererer i. Det er i den sammenhæng, vigtigt at Grønland kan promovere sig som et velfungerende og stabilt demokrati med en sund økonomi. En forudsætning for at mulige investorer kan få nem og hurtig bekræftelse på dette er at der er direkte og tillidsfuld forbindelse mellem landene.

Japan, Kina og Sydkorea har interesser i Arktis og udgør store, købestærke markeder for vores eksport. De er også fornyligt blevet Permanente Observatør-lande i Arktisk Råd.

Der er samarbejds potentiale politisk (aftaler indenfor handel, geologi, polarforskning, kultur)

eller økonomisk og investerings-/handelsmæssigt. Især når disse landes bestræbelser på at udvikle Arktiske strategier kobles med Grønlands udviklingsprioriteter.

Der er et stort samarbejds potentiale med Asiatiske lande, men spillereglerne i kraft af Selvstyrelovens bestemmelser om udenrigskompetencer og internationale forhandlinger vedrørende fuldt overtagne sagsområder kan virke utydelige for lande uden kendskab til Rigsfællesskabet – hvilket er forståeligt, da Grønlands forhandlingskompetence kan variere fra sag til sag afhængig af om et sagsområdet er helt, delvist eller ikke hjemtaget.

Der vil således i de kommende år skulle investeres yderligere i deltagelse i besøg/konferencer/fremstød i Asien og andre lande for at kunne skabe en bedre forståelse for Grønlands prioriteter og muligheder.

Denne indsats blev påbegyndt med udenrigsdirektørens besøg i Japan (juni 2013) og i Sydkorea og Kina (februar 2014).

På sigt bør Grønland etablere en repræsentation i Asien med henblik på at udmønte potentialet for yderligere samarbejde. Denne repræsentation bør efter Udenrigsdirektoratets samlede vurdering af potentialerne for yderligere samarbejde til gavn for Grønland etableres i Beijing i Kina, muligvis i tilknytning til den danske ambassade i Beijing ligesom tilfældet er for repræsentationerne i Bruxelles og Washington D.C..

8.1 SAMARBEJDET MED SYDKOREA

Grønlands relationer til Sydkorea på højt niveau startede i september 2012, da daværende

Præsident Lee Myung Bak besøgte Grønland og flere aftaler blev indgået. Besøget blev fulgt op af et officielt besøg i Seoul af daværende Formand for Naalakkersuisut samt Naalakkersuisoq for Erhverv og Råstoffer samt Naalakkersuisoq for Uddannelse og Forskning december 2012.

Samarbejdsmulighederne med Korea ligger dels ved at udmønte eksisterende aftaler samt indgå nye aftaler indenfor særligt forskning.

Der er også muligheder for at videreudvikle det eksisterende samarbejde indenfor mineralområdet, der pt. dækkes af et Memorandum of Understanding (MoU) indgået i 2012.

Vittus Qujaukitsoq på besøg hos Posco, Sydkoreas største stålproducent og verdens femtestørste under erhvervsfremstød i Sydkorea 14.-17. Marts 2016.
Foto: Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel.

Fra den 14. – 17. marts 2016 deltog Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender i et erhvervsfremstød i Sydkorea arrangeret af Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel. Fokus var promovning af grønlandske fødevarer, herunder fisk og skaldyr, samt sælskindsprodukter. Grønland som turistdestination blev ligeledes markedsført og en række mulige råstof-, infrastruktur- og industriprojekter blev præsenteret med henblik på mulig udenlandsk finansiering af disse.

Syd Korea planlægger som det første Asiatiske land, at udpege en honorær konsul i Nuuk i slutningen af juni/starten af juli-måned 2016.

8.2 SAMARBEJDET MED JAPAN

Der er et tæt samarbejde imellem Grønland og Japan, som er blevet styrket ved Formanden for Naalakkersuisuts officielle fremstød i Japan med Kronprinseparret 26.-28. marts 2015.

Siden besøget er samarbejdet fortsat på embedsmandsniveau, hvor der har været løbende møder og dialog igennem Japans ambassade i København.

Således var der 17.-22. september 2015 også besøg af Japans ambassadør og en delegation fra National Institute of Polar Research i Tokyo.

Under besøget blev der af Grønlands Naturinstitut og det Nationale Polarforskningsinstitut i Japan underskrevet en forskningsaftale, som er den første af slagsen, og parterne håber med underskrivelsen at forkorte den forskningsmæssige afstand mellem landene.

Underskrivelse af Grønland-Japan forskningsaftalen fandt sted på Grønlands Naturinstitut 18. september 2015.
Fra venstre: Japans ambassadør Seishi Suei, direktør for Japans Nationale Polarforskningsinstitut Kazuyuki Shiraiishi,

Direktør for Grønlands Naturinstitut Klaus Nygaard og Vittus Qujaukitsoq

Foto: Grønlands Naturinstitut

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender holder jævnligt med Japans ambassadør i København, hvor Japan bliver opdateret omkring udviklinger i Grønland af interesse for japanske ministerier, erhvervsliv og udviklingen af Japans Arktiske politik.

8.3 SAMARBEJDET MED KINA

Kina og Grønland har et tæt samarbejde på en række områder. Særligt på råstofområdet.

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender var fra den 26. til den 30. oktober 2015 på et handelsfremstød i Kina forberedt af Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel. Handelsfremstødet havde fokus på turisme, sælskindsprodukter og fødevarer og havde deltagelse fra det grønlandske erhvervsliv.

Great Greenlands pelse blev vist frem i Beijing.

Foto: Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel.

Der er tæt kontakt på embedsmandsniveau med Kinas ambassade i København.

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender holder jævnligt møder med Kinas ambassadør i København.

8.4 SAMARBEJDET MED RUSLAND

Rusland er en vigtig samarbejdspartner for Grønland, særligt i Arktisk Råd regi, men også blandt de fem Arktiske kyststater og i forhandlinger på fiskeriområdet.

Der har i det forgangne år på embedsmandsniveau været afholdt møder sammen med det danske udenrigsministerium særligt vedrørende de igangværende kontinentalsokkelkrav ved FN's sokkelkommission.

I slutningen af juni forventes der for første gang besøg i Grønland af en russisk Ambassadør. Udenrigsdirektoratet er i gang med at forberede program for besøget som vil inkludere besøg og møder i både Nuuk og Ilulissat.

8.5 NYE UDVIKLINGER

Storbritanniens beslutning om at udmelde sig af den Europæiske Union følges nøje og det vil også i den kommende periode skulle overvejes hvordan Grønland bedst forsvare sine – primært økonomiske – interesser i forholdet til Storbritannien.

Meget afhænger af selve BREXIT-forhandlingerne som må indledes en gang i 2017. Men det er muligt at Grønland skal prioritere at opbygge forholdet til Storbritannien op fra bunden. En sådan prioritering vil betyde at der bør afsættes ressourcer og forhandlingskompetence til at være tilstede i London.

Andre lande, som Taiwan i Asien, har også potentiale til at blive vigtige samhandelspartnere for Grønland. Se kapitlet om handelspolitik for

nærmere beskrivelse af Grønlands
handelsforhold til Taiwan.

9 DET GLOBALE SAMARBEJDE – FN

9.1 FN'S MENNESKERETTIGHEDSRÅD

FN's Menneskerettighedsråd blev oprettet 15. marts 2006 og har til opgave at fremme og beskytte menneskerettigheder og friheder for alle og adressere og undersøge krænkelse af rettighederne. Rådet har også ansvar for at fremme menneskerettighedsuddannelser, yde rådgivning og teknisk bistand og hjælpe med kapacitetsopbygning.

9.2 EKSPERTMEKANISMEN FOR OPRINDELIGE FOLKS RETTIGHEDER

Ekspertmekanismen for oprindelige folks rettigheder blev oprettet under FN's menneskerettighedsråd i 2007.

Grønlands deltagelse sammen med Danmark i Menneskerettighedsrådet i Genève fokuserer særligt på oprindelige folks mandaterne.

Ekspertmekanismen for Oprindelige Folks Rettigheder (EMRIP) forventes at afholde sin 8. samling i Genève den 11. juli - 16. juli 2016. Udenrigsdirektoratet planlægger at deltage.

9.3 FN'S PERMANENTE FORUM FOR OPRINDELIGE FOLKS ANLIGGENDER

Naalakkersuisut støtter arbejdet i FN's Permanente Forum for Oprindelige Folks Anliggender (UNPFII), som Grønland, sammen med Danmark, var med til at oprette i 2000. UNPFII udgøres af 16 medlemmer hvoraf halvdelen er udpeget af oprindelige folk selv i de 7 regioner, som oprindelige folk inddeler verden i. Den anden halvdel er udpeget af regeringerne i de samme 7 regioner. I flere tilfælde har regeringerne også udpeget oprindelige folks repræsentanter som medlemmer af Forummet,

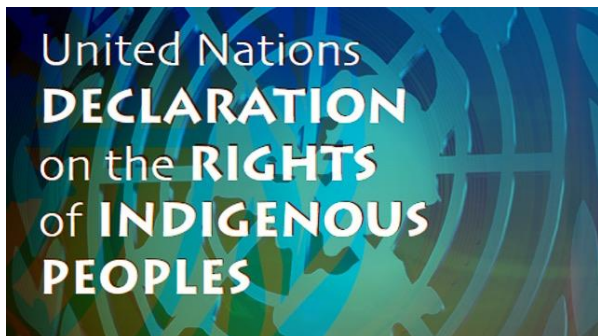
således at oprindelige folk udgør et flertal i dette vigtige FN organ.

Den 15. mødesamling for Det Permanente Forum for Oprindelige Folk fandt sted i New York d. 9. - 20. maj 2016 under hovedtemaet "Indigenous Peoples: Conflict, Peace and Resolution". Forummet er mødested for verdens repræsentanter for Oprindelige Folk samt en mulighed for at føre dialog med både FN's medlemsstater og FN-systemet som sådan. Mere end 1000 repræsentanter, heriblandt Oprindelige Folk, FN-medlemsstater, FN-agenturer og andre interessenter, deltog i samlingen, hvor drøftelserne foruden hovedtemaet også omfattede andre relevante emner for Oprindelige Folk, herunder deltagelse i gennemførelsen af 2030-dagsordenen (SDG'erne), det kommende tiårs jubilæum for vedtagelsen af FN's Erklæring om Oprindelige Folks Rettigheder (UNDRIP) i 2017, samt (i margin heraf) pågående konsultationsproces vedr. Oprindelige Folks deltagelsesmuligheder i FN's arbejde.

Danmark og Grønland indgik både i fælles nordisk indlæg samt i indlæg afgivet på vegne af Vennegruppen for Oprindelige Folk (GoF), begge vedr. opfølgning på Verdenskonferencen. Det nordiske indlæg behandlede konkret forslag til revision af EMRIP's mandat samt opbakning til udvidet deltagelse for Oprindelige Folk i FN.

Grønland afgav endvidere et indlæg i national kapacitet on oprindelige folks' sprog. Her understregedes det, at grønlandsk har været det officielle sprog i Grønland siden overgangen til Selvstyre i 2009, og at Naalakkersuisut fortsat prioriterer tiltag, der søger at styrke det grønlandske sprogs rolle i samfundet, herunder særligt med fokus på uddannelsessystemet.

Indlægget affødte flere rosende henvendelser fra bl.a. en række Oprindelige Folk-organisationer.

FN'S Erklæring om oprindelige folks rettigheder (UNDRIP) blev vedtaget i 2007 af FN's Generalforsamling.

9.4 OPFØLGNING PÅ FN'S VERDENSKONFERENCE OM OPRINDELIGE FOLK 2014

FN's Verdenskonference om oprindelige folk (WCIP) foregik den 22. - 23. september i 2014 i New York som et højniveau plenarmøde i FN's Generalforsamling. Daværende formand for Naalakkersuisut Aleqa Hammond holdt sammen med den danske udenrigsminister oplæg ved Verdenskonferencen. Formålet med WCIP var at udveksle erfaringer om og synspunkter på realiseringen af oprindelige folks rettigheder, og særligt FN's Erklæring om Oprindelige Folks Rettigheder.

Grønland bidrager sammen med Danmark til opfølgingsarbejdet med særligt to af anbefalingerne i slutdokumentet. Anbefaling 33 vedrørende oprindelige folks mulighed for at deltage til møder i relevante FN enheder samt anbefaling 28 vedrørende ændring af mandatet for FN's Ekspertmekanisme om Oprindelige Folks' Rettigheder.

9.5 ILO NR. 169

Grønlands Selvstyre rapporterer løbende til ILO vedr. status for implementeringen af ILO

konvention 169 (Konventionen om Oprindelige folk og Stamme folk i Uafhængige Lande). Den seneste rapportering skete i 2013.

9.6 WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION (WIPO)

På baggrund af den manglende fremdrift i WIPO med hensyn til at finde frem til modeller for beskyttelse af oprindelige folks rettigheder, herunder særligt vedr. rettigheder til deres Genetiske Ressourcer (GR), Traditionelle Viden (TK) og Folklore (TCE) har Selvstyret hidtil ikke prioriteret deltagelse i WIPO's regeringskomité (IGC), som er nedsat til formålet.

På grund af en stærk EU-koordination og koordination i den såkaldte B-gruppe bestående af vestlige og ligesindede lande, er det vanskeligt at opnå gennemslagskraft for grønlandske synspunkter i den danske delegation, selvom der er sympatier og selvom Danmark støtter oprindelige folks rettigheder og implementering af UNDRIP i andre fora.

En systemisk fejl ved regeringskomitéen er staternes manglende vilje til at give oprindelige folk en reel mulighed for ligeværdig deltagelse i forhandlingerne vedr. deres rettigheder inden for de ovennævnte tre områder. Bl.a. er der manglende viden til at implementere UNDRIP på området, herunder manglende vilje til at modernisere sprogbrugen omkring oprindelige folk.

Grønlands deltagelse i WIPO vil i de kommende år skulle gennemgås med henblik på at danne grundlag for en ny indsats særligt for at sikre intellektuelle rettigheder internationalt for grønlandske Inuit kultur- og stednavne. Dette arbejde vil bedst kunne foretages sammen med Inuit i Canada og Alaska. Grønlands

Repræsentation i Washington D.C. forventes at igangsætte forberedende arbejde med dette formål.

9.7 DEN UNIVERSELLE PERIODISKE BEDØMMELSE (UPR)

Grønlands Selvstyre deltog d. 21. januar 2016 i Danmarks eksamination i menneskerettighederne, den såkaldte Universelle Periodiske Bedømmelse (UPR), i FN's Menneskerettighedsråd i Genève, Schweiz. Delegationen blev ledet af Udenrigsminister Kristian Jensen.

Udenrigsdirektoratet fremlagde den 21. januar 2016 status for Grønlands overholdelse af menneskerettighederne ved FN's Menneskerettighedsråd i Genève som del af Danmarks delegation ledet af den danske udenrigsminister.

Bedømmelsen er blandt andet baseret på en national rapport, som den danske regering har udarbejdet med bidrag fra Grønland om menneskerettighedssituationen siden den første UPR i 2011, og på rapporter skrevet og afleveret til menneskerettighedsrådet af en lang række organisationer herunder Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Danmarks Institut for Menneskerettigheder.

Under eksaminationen blev der stillet en række spørgsmål til Grønland af FN's medlemsstater herunder omkring vold og seksuel udnyttelse af børn i Grønland, adgang til uddannelse samt spørgsmålet om Thule-befolknings status som oprindeligt folk, og der blev fremsat en række anbefalinger fra medlemslandene, som kan være med til at styrke menneskerettighederne i Grønland.

Grønland deltog også i den første UPR-eksamination i 2011, hvor FN's medlemsstater kom med anbefalinger til Danmark, herunder også anbefalinger til Grønland.

10 UDENRIGSHANDELSPOLITIK

Udenrigspolitikken vigtigste rolle er at sikre, at andre landes interesse for Grønland og Arktis, omsættes til økonomiske muligheder for Grønland og vores erhvervsliv.

Rammerne for handelspolitikken fastsættes af Naalakkersuisut. Inden for disse rammer er Udenrigsdirektoratet ansvarlig for at varetage landets offensive interesser og defensive interesser (beskyttelse af grønlandske virksomheders afsætningsmuligheder). Den nye ressortfordeling sammen med Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel giver allerede fordele i tættere samarbejde omkring erhvervsfokus i udenrigsrelationer.

10.1 GRØNLAND OG DEN INTERNATIONALE HANDELSAGENDA

Fiskeriet er Grønlands største og vigtigste eksporterhverv. Vores seafoodindustri oplever imidlertid en svækkelse af deres konkurrenceevne. Dette skyldes, at den globale handelspolitik følger et markedsliberaliserende spor, med indgåelsen af et støt stigende antal bilaterale og regionale frihandelsaftaler.

Særligt EU's stigende antal frihandelsaftaler påvirker eksportvirksomhedernes konkurrenceevne og dermed evnen til at afsætte sine produkter.

Et eksempel herpå, er EU's nye *"Handel for Alle: En mere ansvarlig handels- og investeringspolitik"*. Formålet med Handel for Alle er at styrke en fremadskridende liberalisering af verdenshandelen på en ansvarlig måde hvor man tager højde for de tre centrale principper: effektivitet, gennemsigtighed og EU's værdier.

OLT'ernes aftale med EU bygger på de samme EU værdier, herunder bæredygtig udvikling. Hensigten er at styrke OLT landenes konkurrenceevne og give dem mulighed for at udvikle deres eksportindustri. Grønland har som OLT medlem ret til at pålægge importerede varer fra EU en told. Selvom grønlandske fiskeriprodukter har toldfri adgang til EU's markeder under fiskeriaftalen, mens andre produkter har toldfri adgang til markedet under OLT-aftalen, udhules værdien af vores toldfri adgang til det europæiske marked, i takt med at EU handelsliberaliserer. Dette skyldes at det ikke har nogen fordel at have en præferentiel adgang, når konkurrerende storøkonomier, i stand til at udkonkurrere små økonomier som OLT'erne, opnår samme adgang. EU's nye frihandelsstrategi rammer derfor den grønlandske fiskeindustri på konkurrenceevnen.

Et konkret eksempel på en frihandelsaftale som vil få konsekvenser for Grønland er den færdigforhandlede CETA-aftale (Comprehensive Economic and Trade Agreement) mellem Canada og EU. Canada producerer mange af de samme produkter som Grønland, hvortil den toldfri adgang til det europæiske marked - i kraft af OLT-associationen med EU samt fiskeriaftalen med EU - indtil nu har gavnet erhvervets konkurrenceevne. Med aftalens ikrafttrædelse, vil 99 procent af alle toldpositioner midlertidigt blive ophævet. CETA-aftalen mellem EU og Canada kan potentielt set med andre ord betyde, at de canadiske produkter vil udkonkurrere de grønlandske, på det europæiske marked, da de canadiske produkter nu stilles mere lige med de grønlandske i forhold til markedsadgang. Betydningen af Grønlands vigtige præference-

adgang til det europæiske marked kan således ikke udgå at blive eroderet og de grønlandske eksportvirksomheders konkurrenceevne presset på helt centrale produkter.

Ligeledes betyder EU's handelsaftaledialoger med eksempelvis de asiatiske økonomier, at vores eksport direkte fra Grønland – og altså eksportarbejdspladser i Grønland – i stigende grad mister konkurrenceevne overfor europæiske virksomheder. Dette kan betyde, at grønlandske eksportvirksomheder for at bevare sin konkurrenceevne, er nødt til at indrette sin eksport til at foregå via salgsselskaber i EU (hvor det skal bearbejdes yderligere for at opnå status som en EU-vare). Dette kan i sidste ende få betydning for antallet af eksportarbejdspladser i Grønland, ligesom det kan betyde flere udgifter end nødvendigt for grønlandsk eksporterhverv.

10.2 STÆRKERE FORBINDELSER TIL NABO- OG SAMHANDELSLANDE

For at imødekomme ovenstående handelssituation og for yderligere at forbedre vores eksportvirksomheders konkurrenceevne på afsætningsmarkederne er det således nødvendigt at styrke forbindelserne til vores naboer og samhandelspartnere.

Koalitionsaftalen fastslår, at Grønland skal have diplomatiske forbindelser til vores nærmeste nabolande og til strategiske forbindelser, som vi handler med. Naalakkersuisut har ligeledes siden fremlæggelsen af den udenrigspolitiske strategi fra 2011, arbejdet for at udbygge vores relationer til vores nærmeste samhandelspartnere, hvorfor forberedelse af handelsdialoger med vores naboer og primære eksportmarkeder fortsat planlægges med bl.a. egen handelsanalyse samt indgåelsen i en fremtidig Vestnordisk handelsarbejdsgruppe.

Handelspolitisk analyse

Som et vigtigt led i forberedelsen af handelsaftaleforhandlinger, anerkender Naalakkersuisut behovet for at gennemføre analyser der belyser de reelle handelsforhold. Således blev udarbejdelsen af en større handelspolitisk analyse bevilget i Finansudvalgets tillægsbevilling 2014, på baggrund af en indstilling fra Udenrigsdirektoratet til Naalakkersuisut. Udenrigsdirektoratet har følgelig, i 2015, nedsat en tværgående arbejdsgruppe, med deltagelse fra Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel; Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug samt Fiskerilicenskontrollen, til udarbejdelsen af en handelspolitisk analyse i tæt dialog med eksporterhvervet.

Arbejdet skal søge at give et retvisende billede af væsentlige toldbarriereudfordringer fra tredjelande ift. vores hovedeksportprodukter. Analysen vil kortlægge toldbarrierer ift. vores fiskeriprodukter, med henblik på indledning af toldforhandlinger. Som beskrevet i afsnit 8, spores en stigende asiatisk interesse for Grønland. Seafood-industrien melder øget eksport til Asien og et væsentligt potentiale for yderligere eksport til det asiatiske marked. Handelsanalysen vil derfor omfatte en refleksion over udfordringer og muligheder ift. det asiatiske marked og vil dermed danne grundlag for en fremadrettet strategi og fremskridt i dialogen med primært Japan, Kina og Sydkorea.

Når den handelspolitiske analyse foreligger, vil der skulle tages stilling til indledning af handels- og toldforhandlinger med andre lande.

Opnåelse af forbedrede adgangsbetingelser for fiskeriekporten til Taiwan

Naalakkersuisuts prioritering af arbejdet med handelsfremme har i det forgangne år allerede udmøntet sig i konkrete resultater af værdi for eksportindustrien. Som en del af handelsanalysen, har Udenrigsdirektoratet set på

hvor der skabes utilsigtede hindringer for den ønskede udvikling, som bl.a. høje toldsatser på eksportmarkederne. I kortlægning af toldsatsadgang for primære fiskerieksporprodukter til prioriterede markeder var en af de foreløbige konklusioner, at Grønland er berettiget til en lempeligere toldsatsadgang til Taiwan end hvad der hidtidigt er tilkommet grønlandske produkter. Varer fra Grønland er indtil nu blevet behandlet efter de generelle toldtariffer ved indførslen til det taiwanesiske marked – en adgang som sædvanligvis gives til ikke-WTO-medlemmer.

Som en direkte følge af dette arbejde, meddelte Taiwan i februar 2016, at man - på foranledning af Udenrigsdepartementets henvendelse - fremover vil anvende Most-Favoured-Nation-baserede toldsatser for produkter af grønlandsk oprindelse. Således vil grønlandske fiskeriprodukter fremadrettet møde lavere toldsats ved indgangen til det taiwanesiske marked. Det er af substantiel betydning, idet Taiwans generelle sats er væsentlig højere end den MFN-baserede og fiskeriindustrien har væsentlig eksport af bl.a. hellefisk til det taiwanesiske marked.

Taiwans økonomi er den 5. største i Asien og med en årlig hellefiskimport på op imod 8.000 – 10.000 ton, er det taiwanesiske marked et væsentligt marked, med stort yderligt potentiale for grønlandsk fiskeriekspor. Muligheden for forbedrede adgangsforhold til det sydkoreanske marked undersøges tillige.

Kortlægning af Vestnordiske handelssamarbejds muligheder

Siden år 2007 har Vestnordisk Råd med jævne mellemrum drøftet mulighederne for øget samhandel og samarbejde mellem de tre lande, Færøerne, Grønland og Island. Drøftelserne har drejet sig om vestnordisk frihandelsaftale, Høyvíksaftalen, en fælles økonomisk zone og en

fælles vestnordisk Arktis strategi. Rådet har haft emnet på dagsordenen både på temakonferencer, på årsmøder og i rekommandationer.

Vestnordisk Råd vedtog under Rådets årsmøde, den 12. august 2015 en rekommandation til de vestnordiske regeringer hvori Færøernes Landsstyre, Grønlands Naalakkersuisut og Islands Regering opfordredes til at nedsætte en arbejdsgruppe, som får til opgave at kortlægge de fælles gevinster der kunne være ved, at de tre lande indgår en frihandelsaftale og ved etableringen af et vestnordisk handelsråd. Inatsisartut tilsluttede sig Vestnordisk Råds rekommandation 1/2015 på Efterårssamlingen 2015. Færøerne og Island har efterfølgende tillige vedtaget rekommandationen og arbejdsgruppen forventes følgelig nedsat.

Konklusionerne fra dette arbejde forventes, sammen med konklusionerne fra vores egen handelsanalyse, at kunne give Naalakkersuisut et velfunderet beslutningsgrundlag for fremtidige handelspolitiske dispositioner.

10.3 PLURILATERALE AFTALER – NORDISK, EU, M.FL.

Plurilaterale aftaler er aftaler indgået med en række andre lande - fx det nordiske samarbejde og samarbejdet med EU. EU er fortsat den vigtigste aftager af vores eksport.

Veterinæraftale med EU

Grønlands Selvstyre har siden 2002 ønsket at indgå en bilateral aftale med EU om veterinær kontrol af samhandel indenfor fiskevarer, muslinger m.m. og biprodukter - også kaldet 'Veterinæraftalen'. Dette arbejde blev fuldført i 2011.

Ordnningen har stor værdi for fiskeeksporterhvervet efter en indledende indkøringsperiode.

Der er indgået aftale med erhvervslivet om finansiering og drift af to veterinære grænsekontrolsteder (Border Inspection Posts – BIP'er), henholdsvis i Nuuk og Sisimiut.

Fødevarestyrelsen (DK) er den kompetente myndighed for området og har ansvaret for kontrollen på de veterinære grænsekontrolsteder, idet kontrol med import og eksport af animalske produkter i Grønland ikke er overtaget af Grønlands Selvstyre.

Efter en oplæringsperiode af grænsekontroldyrlægerne samt kontrolpersonale er Veterinær- og Fødevaremyndigheden i Grønland (VFMG) blevet bemyndiget af FVST til at forestå kontrollen.

Aftalen betyder flere arbejdspladser og et uddannelsesmæssigt løft for tilsynspersonalet, der er rekrutteret fra herboende med relevant uddannelse f.eks. folk med hygiejneuddannelse eller erfaring indenfor fiskerikontrol.

Aftalen skal også ses som første skridt i en hjemtagelsesproces indenfor veterinærkontrol i forhold til import og eksport af animalske produkter.

Den erfaring der opnås med denne aftale, vil give både de relevante myndigheder og tilsynspersonale en træning i på sigt at overtage flere og flere opgaver med relation til EU-lovgivning og samhandel.

10.4 MULTILATERALE AFTALER – WORLD TRADE ORGANISATION (WTO)

I forbindelse med Danmarks ratificering af WTO-aftalen i december 1994, meddelte både Færøerne og Grønland de danske myndigheder, at man ønskede at være omfattet af Danmarks ratifikation. Ved Danmarks tiltrædelse af WTO blev der derfor ikke taget forbehold for Færøerne og Grønland. Det fremgår således af bekendtgørelse nr. 71 fra 8. juni 1995 om Danmarks ratifikation af overenskomsten af 15. april 1994 om oprettelse af WTO, at Danmarks ratifikation også omfatter Færøerne og Grønland. Ifølge beslutningen herom af det daværende landsstyre i 1995, som blev bekræftet i 2005, er det pålagt Udenrigsdirektoratet at arbejde for, at dels Grønlands lovgivning bringes i overensstemmelse med WTO-reglerne og dels at notificere det grønlandske handelsregime overfor WTO (ifølge dennes regler).

Udenrigsdirektoratet afventer resultatet af forhandlingerne i Doha-runden inden der notificeres. I mellemtiden fokuseres der på at følge op omkring arbejdet med at bringe den hjemlige lovgivning i overensstemmelse samt at skabe det fornødne overblik, der vil være nødvendigt i forbindelse med en kommende notificeringsproces.

For at oppebære retten til løbende at notificere sit handelsregime, skal et land notificere landets forbehold mht. efterlevelse af WTO-reglerne, iht. art XXVIII, 5 i GATT 1994. Det handler med andre ord om retten til at ændre schedules (told og andre forpligtelser, der følger af WTO-medlemskabet). Sidste notifikation blev godkendt af WTO i januar 2015 og skal derfor først gentages ved udgangen af 2017.

WTO's handelslettelssesaftale

I december 2013 oplevedes der lettere fremgang i Doha-runden, da Bali-pakken blev færdigforhandlet og vedtaget under ministerkonferencen på Bali. WTO's handelslettelssesaftale (Trade Facilitation Agreement, TFA), der er en del af Bali-pakken (den første multilaterale WTO-aftale), er nu ved at blive ratificeret af WTO's medlemmer. Forhandlingsforløbet har i princippet strakt sig fra indledningen af Doha-runden i 2001 og frem til ministerkonferencen på Bali.

Aftalen vil træde i kraft, når den er ratificeret af det fornødne 2/3-flertal af WTO-medlemmerne. Singapore, Hong Kong og USA har allerede ratificeret, og EU's godkendelse vil samlet set bidrage med yderligere 28 lande. Danmarks ratifikation af aftalen sker gennem EU, da aftalens indhold henhører under EU-enekompetence. Grønland og Færøerne er ikke omfattet af EU's ratifikation af aftalen.

11 INTERNATIONAL BIODIVERSITET OG – KLIMA

11.1 INTERNATIONAL BIODIVERSITET

Udenrigsdirektoratet overtog i januar 2015 ansvar og ressourcer for de internationale klimaforhandlinger og den internationale biodiversitetsindsats op til den afgørende fase af de internationale klimaforhandlinger. I juni 2016 blev ansvaret for den internationale biodiversitetsindsats i forbindelse med en ressortomlægning tilbageført til sin oprindelige placering under Departementet for Natur, Miljø og Energi.

Konventionen om Biologisk Mangfoldighed (CBD)

I 2015 har der ikke været afholdt partskonference i regi af CBD. Næste COP (COP13) vil blive afholdt i december 2016. I det forløbende år har der været tæt dialog mellem Grønland og Danmark omkring emner af særlig relevans for Grønland omkring "*Identifikation af marine økologisk og biologisk signifikante områder (EBSA)*". For nærmere beskrivelse henvises til Udenrigspolitisk Redegørelse for 2015.

Den nationale implementering af CBD varetages af Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet som arbejder på at forbedre vidensgrundlaget mhp. at kunne leve op til 2020 målsætningerne. Af konkrete tiltag er blandt andet et projekt vedr. kortlægning af vigtige biologiske interesseområder, herunder rapporten "*Økologiske og Biologiske Kerneområder i Vest- og Sydgrønland*". Ligeledes er der udarbejdet en række andre vigtige videnskabelige rapporter: "*Identifikation af sårbare marine områder i den grønlandske/danske del af Arktis*" (Christensen et al. 2012), "*Forvaltning af skibstrafik i Disko Bugt og på Store Hellefiskebanke - en økosystembaseret tilgang og Biologiske beskyttelsesområder i Nationalparkområdet,*

Nord- og Østgrønland (2009). Endeligt er der igangsat et projekt omkring Nordvandet.

Arktisk Råd arbejdsgruppen "Conservation of Arctic Flora and Fauna" (CAFF)

CAFF arbejdsgruppen beskæftiger sig med beskyttelse af biodiversitet og økosystemer og bidrager til at sikre implementering af Konventionen om Biologisk Mangfoldighed. Grønland ved Udenrigsdirektoratet varetager Rigsfællesskabets interesser i CAFF og er således Head of Delegation til møderne. Samtidig afholder Grønland på vegne af Rigsfællesskabet det årlige bidrag til CAFF sekretariatet.

Grønland (Kongeriget) har forsat haft fokus på at sikre at aktiviteter monitoringsprogrammet "Circumpolar Biodiversity Monitoring Programme" (CBMP) links tæt til igangværende opfølgning af evalueringen af biodiversitet i Arktis (ABA) fra 2013. Dette set i lyset af Grønland/Danmark (og Kongeriget) ved DCE (Nationalt Center for Miljø og Energi – Århus Universitet) har co-lead rolle for hele programmet, som er finansieret af Miljøstyrelsens Miljøstøtte til Arktis (DANCEA). Grønland indgår i en række ekspertgrupper under CBMP, bl.a. deltager Grønlands Naturinstitut med en række eksperter.

CAFF har i samarbejdet med arbejdsgruppen PAME igangværende arbejde omkring marine beskyttede områder (MPA). Se tekst under PAME.

Nationalt arbejdes med at lave en opfølgning på rapporten Arctic Biodiversity Assessment (særligt anbefalinger nr. 5, 8, 9 og 12), som også har flere overlappende tiltag med Biodiversitetskonventionen

Task Force on Arctic Marine Cooperation i regi af Arktisk Råd

I regi af Arktisk Råd blev der i 2015 nedsat et Task Force "Task Force on Arctic Marine Cooperation" (TFAMC). Denne har fået i opdrag at drøfte og vurdere fremtidige behov for et styrket samarbejde omkring det arktiske havområde. Arbejdet skal munde ud i en rapport til Arktisk Råds Ministermøde i 2017 med anbefalinger til, hvorvidt der kan være behov for etablering af et specifikt samarbejdsforum/mekanisme, f.eks. via en regional konvention eller en mekanisme for udpegning af marint beskyttede områder i Arktis. Grønland indgår på embedsmandniveau som Co-HOD sammen med Udenrigsministeriet i Danmark.

FN vedr. beskyttelse og bæredygtig udnyttelse af biodiversitet udenfor national jurisdiktion (BBNJ – Biodiversity Beyond Areas of National Jurisdiction).

I januar 2015 blev det i FN-arbejdsgruppen BBNJ vedr. beskyttelse og bæredygtig udnyttelse af biodiversitet udenfor national jurisdiktion besluttet, at der skal arbejdes for at formulere en tillægskonvention – en såkaldt *Implementing Agreement* (IA) - til den nuværende FN havretskonvention (UNCLOS – United Nations Convention on the Law of the Sea).

Forhandlingerne er i en indledende fase hvor Grønland deltager aktivt på embedsmandsniveau i forhandlingerne.

11.2 INTERNATIONALT KLIMA

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender deltog på vegne af Naalakkersuisut i FN's internationale klimakonference COP21 i Paris, Frankrig i

december 2015, som del af Kongeriget Danmarks samlede forhandlingsdelegation i overensstemmelse med samarbejdsaftalen indgået imellem Grønlands Selvstyre.

COP21-forhandlinger i Paris december 2015.

Fra venstre: Vittus Qujaukitsoq og Danmarks Energi-, Forsynings og Klimaminister Lars Christian Lilleholt.

D. 12. december vedtog FN's parter til Klimakonventionen Paris-aftalen, der skal sætte rammen for det globale klimasamarbejde efter 2020, når Kyoto-protokollen udløber, samt sikre at de globale temperaturstigninger holdes under 2 grader celsius.

Naalakkersuisut har i forhandlingsforløbet arbejdet for, at Paris-aftalen anerkendte oprindelige folks rettigheder og oprindelige folks ret til udvikling. Danmark har på vegne af Grønland fremført ønsket om bindende henvisninger til oprindelige folks rettigheder i aftaleteksten. Det lykkedes dog ikke FN's parter at blive enige om juridisk bindende henvisninger til oprindelige folks rettigheder eller retten til udvikling i den endelige aftale tekst, som kun indeholder en henvisning til oprindelige folk i præamblen, der ikke er juridisk bindende.

I mægen af klimaforhandlingerne satte Vittus Qujaukitsoq fokus på de udfordringer, som klimaforandringer har medført i Grønland, herunder bl.a. ved et event arrangeret af Global Island Partnership (GLISPA) og Associationen for Oversøiske Lande og Territorier (OCTA), som Grønland er medlem af. Derudover gav COP21 et platform for, at Vittus Qujaukitsoq kunne drøfte vigtige fælles problemstillinger med Nunavuts regeringsleder Peter Taptuna og ICC

Internationals forkvinde Okalik Egeesiak, hvilket udmundede i udsendelsen af en fælleserklæring om klimaforandringerne i Arktis, der fremhævede arktiske befolkningers ret til udvikling og de særlige udfordringer som klimaforandringerne skaber for befolkninger i Arktis.

Fælleserklæring om klima i forbindelse med COP21 i Paris.
Fra venstre: Nunavuts regeringsleder Peter Taptuna og ICC Internationals formand Okalik Egeesiak og Vittus Qujaukitsoq.

Naalakkersuisut behandlede den 31. marts 2016 spørgsmålet om den nye Paris-aftale, som forventes at træde i kraft med effekt fra 2020 efter Kyoto-protokollen udløber. På baggrund af en samlet vurdering af Paris-aftalen besluttede Naalakkersuisut, at der skal tages et territorielt forbehold for Grønland ved Danmarks tiltrædelse af Paris-aftalen. Danmarks Energi-, Forsynings- og Klimaminister Lars Christian blev informeret herom d. 8. april 2016.

Beslutningen om territorielt forbehold for Paris-aftalen for Grønland er truffet på baggrund af mandatet givet forud for COP21 og klimaforhandlingerne, der angav, at Grønland kun ville kunne tiltræde en evt. ny klima-aftale, såfremt dette skete under fuld hensyntagen til ønsket om fremtidig bæredygtig økonomisk udvikling i Grønland.

Dette hensyn kunne have været imødekommet, hvis der i Paris-aftalen havde været juridisk bindende henvisninger til oprindelige folks rettigheder, herunder oprindelige folks ret til udvikling, hvilket Danmark fremførte i forhandlingerne i EU gruppen i overensstemmelse med Grønlands ønske. Der var dog ikke støtte hertil i de videre forhandlinger og blandt øvrige parter til Klimakonventionen.

Derudover har Naalakkersuisut vurderet, at det ikke er muligt at finde en alternativ ordning for Grønlands deltagelse indenfor Rigsfællesskabet, der tager fuldt hensyn til ønsket om fremtidig økonomisk udvikling i Grønland herunder muligheden for behov for øget udledning af drivhusgasser fra Grønland.

DEL II: NAALAKKERSUISUTS INTERNATIONALE

RESSORTARBEJDE

12 FORMANDENS DEPARTEMENT (NSN)

12.1 DEN ÅRLIGE NYTÅRSRECEPTION PÅ REPRÆSENTATIONEN I KØBENHAVN

Naalakkersuisuts årlige Nytårsreception i januar på Grønlands Selvstyres Repræsentation i København er en todelt reception, hvor den første del har international karakter. Her inviteres særligt det internationale diplomatkorps i København. Indledende introduktioner og uformelle samtaler med forskellige landes ambassadører og andre udenlandske aktører sker her. Ved receptionen i 2016, fik Naalakkersuisut med Formand for Naalakkersuisut Kim Kielsen i spidsen mulighed for at hilse på adskillige ambassadører, repræsentanter fra diverse organisationer og internationale virksomheder og andre.

12.2 VESTNORDISK RÅDS 30 ÅRS JUBILÆUM

Formanden for Naalakkersuisut Kim Kielsen deltog sammen med Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordisk Samarbejde Doris Jakobsen i Vestnordisk Råds 30-års jubilæum samt årsmøde på Færøerne i dagene 10.-13. august 2015. For mere om Vestnordisk Råd se side 20.

12.3 NORDISKE STATSMINISTRES SOMMERMØDE

Formanden for Naalakkersuisut Kim Kielsen deltog i de nordiske statsministres årlige sommermøde på Marienborg i Danmark den 3. oktober 2015. Dansk formandskab for Nordisk Råd og Nordens rolle i arktiske spørgsmål var på dagsordenen. Regeringslederne fra Færøerne,

Åland og Grønland blev indbudt til sommermødet sammen med Nordisk Råds præsident samt generalsekretæren for Nordisk Ministerråd.

På grund af de danske Folketingsvalg blev de nordiske statsministres traditionelle sommermøde først holdt i oktober.

12.4 ARCTIC CIRCLE ASSEMBLY I REYKJAVIK, ISLAND

Formanden for Naalakkersuisut Kim Kielsen og Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender Vittus Qujaukitsoq deltog i Arctic Circle Assembly i Reykjavik i dagene 15. – 18. oktober 2015. Her samles statsledere og andre regeringsrepræsentanter, embedsmænd, specialister og videnskabsmænd fra hele verden, med det formål at drøfte Arktis og styrke det internationale fokus på fremtiden for Arktis.

Arctic Circle Assembly, der i 2015 blev afholdt for tredje gang, er en årlig samling, der har til hensigt at sikre en platform for drøftelse af arktiske emner. Den store interesse for Arktis kan ses i deltagelsen fra lande som Kina, Sydkorea, USA, Frankrig, Rusland og Tyskland, foruden deltagelse fra EU, FN, Norden, Arktisk Råd m.fl.

12.5 NORDISK SEMINAR I NUUK

Formanden for Naalakkersuisut deltog i Naalakkersuisut årlige Nordiske Seminar, der blev holdt den 10. februar 2016 i kulturhuset Katuaq. Her blev politikere, organisationsfolk og embedsmænd introduceret i dette års Nordiske samarbejde.

12.6 BORGERMØDER I DANMARK

Formand for Naalakkersuisut har i forbindelse med sine rejser til Danmark i den første kvartal af 2016, holdt borgermøder med de grønlandske borgere i henholdsvis Århus og Odense.

12.7 OFFICIELT BESØG PÅ FÆRØERNE

Formand for Naalakkersuisut var på officielt besøg på Færøerne i dagene 17.-21. marts 2016. Her holdte Formanden for Naalakkersuisut møde med den færøske lagmand Aksel V. Johannesen. Under besøget fik Formanden for Naalakkersuisut også lejlighed til at besøge blandt andet et laksedambrug, fiskefabrikker, et mejeri og en vindmøllepark.

12.8 SAMARBEJDE MELLEM FÆRØERNE OG GRØNLAND STYRKES

I forbindelse med Rigsrådet den 29. april 2016 ankom den færøske lagmand Aksel V. Johannesen en dag tidligere. Formanden for Naalakkersuisut og lagmanden benyttede lejligheden til at underskrive en ny samarbejdsaftale, som skal inspirere erhvervsaktører, organisationer, foreninger og enkelte personer i de to lande til at samarbejde om konkrete projekter. Parterne er enige om, at det styrkede samarbejde er af stor værdi for både Færøerne og Grønland. Fokus på samarbejdet i den nærmeste fremtid være på miljø og energi. Der er forhåbninger om at den styrkede samarbejde vil skabe yderligere

fremskridt i den udvikling der har været i begge lande.

Formanden for Naalakkersuisut, lagmanden og resten af delegationen fik en rundvisning i vandkraftværkets anlæg på bunden af Kangerluarsunnguaq (Buksefjorden). Efterfølgende fik lagmanden og hans delegation mulighed for at tilse de forladte bygninger og materialer i Nordafar, som blev drevet af færinger som fiskeristation frem til midten af 1980'erne.

13 DEPARTEMENTET FOR SUNDHED (PN)

13.1 REGLER FOR IONISERENDE STRÅLING OG STRÅLEBESKYTTELSE

Departementet for Sundhed deltog i en arbejdsgruppe mellem Udenrigsministeriet, Udenrigsdirektoratet og en række fagministerier og fagdepartementer i Selvstyret, samt i en juridisk ekspertgruppe. Arbejdsgruppen afgav i oktober 2013 en rapport om udvinding af og eksport af uran. Rapporten analyserer konsekvenserne af en ophævelse af nultolerancen for uranudvinding.

Det fremgår bla. af rapporten hvilke regelsæt og internationale konventioner, der skal sættes i kraft for Grønland. Det blev under arbejdsgruppens møder klart, at der helt overordnet manglede en regulering af ioniserende stråling og strålebeskyttelse for befolkningen i Grønland, der samtidig levede op til kravene for at kunne ophæve Grønlands forbehold for tiltræden af 6 internationale konventioner. Naalakkersuisut fremlagde således på efterårssamlingen 2015 Lovforslag til: Inatsisartutlov om Ioniserende Stråling og Strålebeskyttelse. Lovforslaget blev vedtaget af Inatsisartut og Departementet for Sundhed arbejder videre med at implementere lovens bestemmelser.

13.2 SUNDHEDSVÆSENETS SAMARBEJDE MED ISLAND

I september 2014 indgik Sundhedsvæsenet i Grønland og det islandske landshospital, Landspítalið en samarbejdsaftale, der har til formål at styrke og udbygge samarbejdet omkring behandlingen af grønlandske patienter på Island.

I oktober 2015 blev det på et møde mellem Naalakkersuisoq for Sundhed Doris Jakobsen og den islandske Sundhedsminister Kristján Þór Júlíusson aftalt yderligere at styrke samarbejdet mellem Island og Grønland ved at indgå en samarbejdsaftale mellem de to ministerier. Formålet med en samarbejdsaftale er således at drage nytte af hinandens erfaringer og viden inden for det sundhedsfaglige område, herunder inden for lovgivning og juridiske problemstillinger.

13.3 NORDISK MINISTERRÅD

Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordiske anliggender deltog den 27. april 2016 i Nordisk Ministerrådsmøde i Helsinki. På mødet blev en ændring af Arjeplog -aftalen og tilsynsspørgsmål drøftet ("Overenskomst om fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundheds- og veterinærvæsenet"). Formålet er et ønske om at styrke patientsikkerheden og undgå dobbeltadministration, som følge af at EU's reviderede anerkendelsesdirektiv implementeres i de nordiske lande.

Arjeplog-aftalen regulerer både gensidig anerkendelse af autoriserede sundhedspersoner i de nordiske lande og udveksling af tilsynsoplysninger mellem disse lande. Der er behov for at ændre Arjeplog-aftalen for at sikre, at færøsk og grønlandsk uddannede sygeplejersker og sundhedsassistenter kan få adgang til arbejde i de nordiske lande på samme vilkår som EU-borgere, ligesom sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter uddannet i de andre nordiske lande kan få adgang til at arbejde i Grønland og på Færøerne. Samtidig betyder en implementering af det reviderede EU

anerkendelsesdirektiv, at et nyt varslingsystem IMI til gensidig udveksling af tilsynsoplysninger ikke fungerer i praksis i alle nordiske lande, ligesom forpligtelsen til at udveksle tilsynsoplysninger forsvinder. Det blev besluttet, at en arbejdsgruppe skal arbejde videre med udarbejdelsen af et retsgrundlag, der regulerer udvekslingen af oplysninger fremover mellem de nordiske lande. Formålet er dels at sikre, at det nordiske samarbejde gavner patientsikkerheden ved at udveksle væsentlige tilsynsoplysninger, dels at sikre at der ikke opstår unødigt bureaukrati i processen ved bl.a. at have to parallelle systemer i mellem de nordiske lande og EU.

På Ministerrådsmødet blev det desuden besluttet at udvide mandatet for Nordisk sundhedsberedskabsgruppe (Svalbardgruppen). Svalbardgruppens arbejde er baseret på Nordisk Sundhedsberedskabsaftale. Formålet med Sundhedsberedskabsaftalen er at skabe et grundlag for et samarbejde mellem de nordiske lande om at forberede og udvikle sundhedsberedskabet i forhold til at håndtere kriser og katastrofer, herunder naturkatastrofer og hændelser (ulykker) med bl.a. biologiske og kemiske agens og radioaktiv stråling. Naalakkersuisoq for Sundhed og Nordiske anliggender betonedede vigtigheden af, at dette samarbejde mellem de nordiske lande blev udviklet og forbedret, især i lyset af at Grønland de kommende år forventes at påbegynde minedrift.

Årligt konsultationsmøde med Island

I forlængelse af det Vestnordiske Sundhedsministtermøde den 3. september 2014 blev der indgået en overordnet aftale mellem det Grønlandske Sundhedsvæsen og det islandske Landspítalið om muligheden for grønlandske patienter til Island.

Aftalen giver mulighed for underaftaler for specifikke patientgrupper fremadrettet. Muligheden for underaftaler forventes drøftet yderligere med Island ved de Vestnordiske sundhedsministers møde. Mødet i april måned blev aflyst. Det forventes, at der vil være et møde i løbet af 2016.

Rising-Sun

Grønland er sammen med Canada co-lead på SDWG-projektet under det amerikanske formandskab, der går under betegnelsen RISING-SUN. Der er tale om et projekt, som bygger videre på et initiativ under det canadiske formandskab, hvor omfanget af selvmord samt forskellige former for selvmordsforebyggelse på tværs af de arktiske regioner blev kortlagt og publiceret som en SDWG-rapport i 2015.

RISING-SUN har som mål at fremkomme med et sæt passende kriterier for evaluering af selvmordsforebyggende interventioner. Mål er at udvikle et fælles redskab til at evaluere indsatser på tværs af de arktiske regioner, således at det bliver nemmere at lære af hinandens gode erfaringer. Evidensgrundlaget for redskabet er en såkaldt DELPHI-undersøgelse, hvor relevante fagpersoner og interessenter bliver bedt om at udpege de væsentligste succeskriterier for en indsats. Fra Grønlands side er ca. 20 personer inviteret til at deltage i denne undersøgelse. Det er ukendt, hvor mange, der rent faktisk har svaret.

Helt konkret afholdes 3 møder. Det første blev afholdt i Anchorage, Alaska i september 2015. Andet møde afholdtes i Tromsø i maj 2016. Departementet for Sundhed er repræsenteret i styregruppen ved forsker Christina Viskum Lytken Larsen fra Center for Sundhedsforskning i Grønland, Statens Institut for Folkesundhed (SDU). Herudover har Grønland udpeget Professor Peter Bjerregaard samt forsker Jack

Hicks til at repræsentere Grønland i den videnskabelige følgegruppe, betegnet the 'Scientific Advisory Board'.

Projektet forventes afsluttet i foråret 2017 med et tredje og afsluttende møde i Canada.

14 LANDSLÆGEEMBEDET

14.1 NORDCAN

Landslægeembedet blev i 2014 medlem af Nordcan, som er et nordisk samarbejde om overvågning og registrering af kræftsygdomme. En konsekvens heraf har været at Grønlands kræftdata kan sammenlignes med de øvrige nordiske landes data.

14.2 WHO

Der blev i 2015 indgået en aftale med World Health Organization (WHO) om, at de ville medvirke i en tuberkulose (TB) mission i Grønland i 2016, der har det formål at evaluere den nuværende grønlandske TB - strategi og levere input til den nye TB strategi 2017-2021.

14.3 NORDISK GRUPPE FOR HELSEPERSONALE

Nordisk Ministerråd for Social- og Helsepolitik udarbejdede i samarbejde med Landslægeembedet et forslag til ændring af fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvæsenet. Det fremgår af forslaget, at de nordiske lande samt Grønland Færøerne og Åland fortsat skal have ret til anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer i enhver af de øvrige nordiske stater efter de betingelser som er fastsat i EU direktiv om anerkendelse af

erhvervsmæssige kvalifikationer. Det betyder at sygeplejersker og social og sundhedsassistenter, der er uddannet i Grønland forsat kan godkendes i de øvrige nordiske lande inklusiv Færøerne og Åland.

14.4 ØVRIGE AKTIVITETER

- WHO- børne TB møde
- Nomesco redaktionsmøde
- Nordisk helsedirektør møde
- ICS-arbejdsgruppe møde

15 DEPARTEMENTET FOR BOLIG, BYGGERI OG INFRASTRUKTUR (ISAN)

Naalakkersuisoq for Bolig, Byggeri og
Infrastruktur, Knud Kristiansen, har ikke deltaget i
væsentlige udenrigspolitiske aktiviteter i 2015.

16 FINANSDEPARTEMENTET (AN)

16.1 NY TOPOGRAFISK KORTLÆGNING

Et nyt pilotprojekt vil skabe grundlag for at udvikle moderne satellitbaserede kort i Grønland. Det er Fonden 'A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal', der har givet tilsagn om at yde økonomisk støtte på 15 millioner kr. til ny kortlægning i Grønland. Det 3-årige pilotprojekt (2014-2017) vil anvende ny moderne satellitbaseret billedteknologi til at kortlægge fire udvalgte test- eller delområder i Grønland – Tasilaq, Zachenberg og Daneborg i Østgrønland, Sydgrønland og Diskobugten i Nordgrønland.

Pilotprojektet er en del af en større satsning med det formål at tilvejebringe et nyt moderne topografisk kortværk over hele det isfrie areal i Grønland. Gode kort er en grundsten i et moderne samfund og en rammebetingelse for ny vækst og udvikling inden for en lang række forskellige samfundsaktiviteter, det være sig planlægning af byudvikling, råstofeftersøgning eller udvinding, beredskab, udbygning af nye infrastruktur-, forsynings eller energiproduktionsanlæg, klimatilpasningstiltag, miljø- og naturforvaltning, friluftsliv, turisme mv.

Grønland er i hård konkurrence med andre om at tiltrække udenlandske investeringer til eftersøgning og udvinding af råstoffer og olie. Aktuelle og detaljerede kort er en vigtig konkurrenceparameter i den sammenhæng. Kortene er et grundvilkår for, at investorerne kan estimere omkostninger, planlægge operationer og etablere den ofte omfattende lokale infrastruktur, som er nødvendig for, at f.eks. en mine kan fungere. Kort er samtidig en

forudsætning for, at Selvstyret kan udvikle sin råstofforvaltning og foretage en nøjagtig registrering af koncessionsområder og rettigheder, sådan at virksomhederne kan beskytte sine investeringer.

16.2 FN'S NYE 17 GLOBALE UDVIKLINGSMÅL

FN's generalforsamling vedtog den 25. september 2015, 17 nye verdensmål for en bæredygtig udvikling - Sustainable Development Goals (SDG). Hele verden har fået nogle nye fælles bæredygtighedsmaal at forholde sig til - de 17 udviklingsmaal er globale og vil gælde for alle lande. Det er forventningen at landene formulerer nationale maal og delmaal pa grundlag af de globale maal og vejledt af det globale ambitionsniveau.

Målene i den nye 2030 dagsorden er i sagens natur meget brede og overordnede, men giver alligevel nogle ret klare pejlemærker for de indsatser og prioriteringer verdenssamfundet ønsker sat på dagsordenen. Det handler om ligestilling, børns rettigheder, uddannelse til alle, fredelige samfund og retssikkerhed, vand, energi, miljø og klima, gældsudvikling, bæredygtig inklusiv vækst, bæredygtig ressourceudnyttelse, kulturel mangfoldighed og social sammenhængskraft ved større reformer og store forandringer i erhvervsstrukturen – alt sammen af stor relevans for dagens Grønland. Den nationale opfølgning og implementering af SDG 2030 dagsordenen vil i første omgang fokusere på en systematisk kortlægning af allerede eksisterende initiativer og strategier i Selvstyret. De 17 udviklingsmaal er blevet

præsenteret for en bred kreds af planlæggere fra kommuner og sektoransvarlige i Selvstyrets fagdepartementer ved et tværoffentligt seminar ultimo februar 2016.

FN's 17 globale udviklingsmål er en oplagt mulighed for at sikre en større grad af transparens og sammenhæng imellem kortsigtede og langsigtede initiativer og indsatser i Selvstyrets enkelte fagdepartementer, så at bæredygtig udvikling er udgangspunktet og indgår som en integreret del af strategierne på deres områder. Den overordnede centrale koordinering af bæredygtig udvikling forestås i Grønland i et samarbejde mellem Udenrigsdirektoratet og Finansdepartementet for at sikre en helhed og sammenhæng i den udenrigs- og indenrigspolitiske indsats.

16.3 KGL. ANORDNING AF PERSONDATALOV

Udveksling af personoplysninger med offentlige myndigheder i EU, forudsætter at der tilvejebringes et hjemmelsgrundlag for hver overførsel. I form af en konkret aftale samt godkendelse af registerforskrifter efter drøftelse med Datatilsynet. Digitaliseringsstyrelsen og lovfædelingen samarbejder om, at få indført en Kgl. Anordning af den danske persondatalov (ikke EU's Persondataforordning). Dette vil bl.a. gøre Grønland til et "sikkert tredje land", hvilket vil medføre at udveksling af personoplysninger i forbindelse med internationalt samarbejde med offentlige myndigheder i EU-lande kan foregå mere smidigt og umiddelbart.

16.4 GRUNDDATAPROGRAMMET

Grunddata er betegnelsen for en række grundlæggende oplysninger om personer, virksomheder, ejendomme, adresser mv. Registreringen af disse data sker i dag i flere enkeltstående registre og skyggeregistre. Denne løsning sikrer ikke sammenhæng og dermed genbrug af data. Derfor er Grunddataprogrammet blevet etableret. Ambitionen for Grunddataprogrammet er at sikre korrekte grunddata, der opdateres ét sted og anvendes vederlagsfrit af alle. Grunddata skal let og sikkert kunne anvendes af myndigheder, virksomheder og borgere. Grunddataprogrammet skal dermed bidrage til effektivisering, modernisering og bedre forvaltning i den offentlige sektor samt øget vækst og produktivitet i den private sektor.

17 RÅSTOFDEPARTEMENTET (AIN)

Råstofdepartementets og dets underliggende myndighed Råstofstyrelsens fornemste opgave er at promovere råstofpotentialer i Grønland i forsøget på at tiltrække udenlandske investorer til landet, og på den måde bidrage til udviklingen af en bæredygtig mineral- og kulbrinteindustri. Dette efterstræbes igennem en kombination af lovgivning på området, oplysning, geovidenskabelige projekter og markedsføring, der skaber rammerne for et attraktivt investeringsmiljø for mineralselskaber og olieselskaber. Lovgivningen på råstofområdet varetages i bestræbelserne på at fremme råstofrelaterede aktiviteter, men stadig sikre at vores unikke arktiske miljø ikke lider unødigt overlast.

Markedsføringen af Grønland i udlandet foregår blandt andet ved deltagelse i mineralmesser rundt om i verden. I 2015 har Grønland på mineralsiden været repræsenteret på PDAC i Toronto, Roundup i Vancouver, Mines & Money i Hongkong og London, og Grønlandsdag i Perth i Australien. Endvidere har der i starten af 2016 på oliesiden været afholdt Grønlandsdag for potentielle investorer i London og Calgary, Canada.

Oplysning om mineralpotentialer i Grønland, både onshore og offshore, varetages også af Råstofdepartementet. På mineralområdet findes en database der indeholder geofysiske data, geologiske kort, geokemiske data, og mange andre informationer om sten- og sedimentprøver. På kulbrinteområdet har Råstofdepartementet offentliggjort en database for olieefterforskning, der blandt andet

indeholder seismiske data, data og informationer om havbundsprøver og andre geofysiske data.

Regulering af råstofaktiviteter varetages også af Miljøstyrelsen for Råstofområdet. Denne styrelse blev oprettet i forbindelse med en ændring af råstofloven i 2012.

17.1 UDVIKLING PÅ RÅSTOFOMRÅDET

Råstofområdet i Grønland er ramt af de faldende råstofpriser samt den lave økonomiske vækst. Udviklingen inden for efterforskningsaktiviteter har været nedadgående de sidste år, men tildelingen af tilladelser er dog vedholdende. En håndfuld mineralprojekter er efterhånden meget fremskredne med stort potentiale for at blive realiseret.

True North Gems Greenland fik i 2014 tildelt en udnyttelsestilladelse til rubin/safir-projektet ved Fiskerødet, og det forventes at anlægsfasen afsluttes og produktionen startes i 2016. Hudson Resources fik i efteråret 2015 tildelt en udnyttelsestilladelse for anorthosit-projektet nær Kangerlussuaq. Anlægsarbejdet forventes at finde sted i 2016. Ironbark Zinc, der står bag zink-/bly-projektet ved Citronen Fjord i Nordgrønland indgav en ansøgning i efteråret 2015 med efterfølgende offentlig høring og borger- samt informationsmøder. Der forhandles nu om en udnyttelsestilladelse og en IBA-aftale. Greenland Minerals and Energy, med sjældne jordarter- og uranprojektet ved Kuannersuit (Kvanefjeld) i Sydgrønland, har indgivet en foreløbig ansøgning i starten af 2016, som efter vejledning fra råstofmyndigheden færdiggøres til en endelig

ansøgning og efterfølgende sendes i offentlig høring.

På olie – og gasområdet bærer aktivitetsniveauet fortsat præg af de lave oliepriser. Der er dog planlagt indsamling af seismiske data i Nordøstgrønland igen i år. Samtidig fortsætter selskaberne deres øvrige studier af oliepotentialet i tilladelsesområderne. Primo 2016 var der 18 aktive eneretstilladelser til efterforskning og udnyttelse i Grønland. Selskaberne har foretaget betydelige og langsigtede finansielle investeringer i afdækningen af oliepotentialet i den grønlandske undergrund. Dette er en god indikator for troen på det grønlandske potentiale.

17.2 MULTILATERALE AKTIVITETER

Råstofstyrelsen tager del i den vidensdeling og erfaringsudveksling, der finder sted inden for rammerne af Arktisk Råd, herunder arbejdsgrupperne PAME (Protection of the Arctic Marine Environment) og EPPR (Emergency Prevention, Preparedness and Response) samt task forcen vedrørende øget marint samarbejde (Task Force on Arctic Marine Cooperation). Gennem deltagelse i multilaterale samarbejder opnås således viden om andre landes regler og praksis, som kan bidrage til et vedvarende tjek af, at Grønland lever op til bedste internationale praksis. Vidensdelingen går dog også den anden vej, idet vi søger at bidrage til at udvikle og forhøje standarderne for olie- og gasaktiviteter i Arktis. Hermed søger vi at sikre, at alle lande i Arktis har samme høje standarder for sikkerhed, sundhed og miljø, hvilket også vil medføre, at Grønland kan bevare sin konkurrencedygtighed på råstofområdet uden at gå på kompromis med disse essentielle hensyn.

Råstofdepartementet deltager i Arctic Offshore Regulators Forum (AORF). AORF er et

samarbejdsforum med medlemmer fra offshoremyndighederne i USA, Canada, Rusland, Island, Grønland, Finland, Sverige og Norge. Forumets fagområde dækker udfordringer og muligheder knyttet til sikkerhed indenfor offshoreaktiviteter i Arktis. I forummet udveksles erfaringer og viden på tværs af myndighederne om emner relateret til dette fagområde.

BILATERALE AKTIVITETER

Der er indgået bilaterale aftaler på forvaltningsniveau med Norge (Oljedirektoratet) og Canada (National Energy Board). I marts 2015 blev der indgået en samarbejdsaftale med Petroleumstilsynet i Norge. Endvidere har Råstofstyrelsen erfaringsudvekslingsmøder med de amerikanske forvaltningsmyndigheder på råstofområdet (Bureau of Safety and Environmental Enforcement, BSEE og Bureau of Ocean Energy Management, BOEM). Derudover har Råstofstyrelsen en samarbejdsaftale (MOU) med Sydkorea omkring råstofrelaterede områder.

Råstofdepartementets fornemste opgave er at promovere råstofpotentialet i Grønland i forsøget på at tiltrække udenlandske investorer til landet, og på den måde bidrage til udviklingen af en bæredygtig mineralindustri. Dette efterstræbes igennem en kombination af lovgivning på området, oplysning og markedsføring, der skaber rammerne for et attraktivt investeringsmiljø for mineralselskaberne. Lovgivningen på råstofområdet varetages i forsøget på at fremme råstofrelaterede aktiviteter, men stadig sikre at vores unikke arktiske miljø ikke lider unødigt overlast.

Markedsføringen af Grønland i udlandet foregår blandt andet ved deltagelse i mineralmesser rundt om i verden. I 2015 har Grønland, på mineralsiden, været repræsenteret på PDAC i Toronto og Cambridge House and Roundup i Vancouver, og Mines & Money i Hongkong.

Endvidere, har der i 2014 på oliesiden været afholdt Grønlandsdag for potentielle investorer i Houston og London.

18 DEPARTEMENTET FOR FISKERI, FANGST OG LANDBRUG (APNN)

18.1 NORTH ATLANTIC FISHERIES

MINISTERS CONFERENCE – NAFMC

Naalakkersuisoq for Fiskeri, Fangst og Landbrug, deltog i den 20. Nordatlantiske Fiskeriministerkonference som blev beværtet af EU og afholdt i Valletta på Malta fra d. 16. til 18. juli 2015.

Det overordnede tema ved årets konference var dynamisk vækst i blå økonomi i Nordatlanten. Grønland, Island, Færøerne, Rusland, EU og Norge var repræsenteret på ministerniveau. Canada var repræsenteret på seniorembedsmandsniveau.

Ministrene diskuterede havenes betydning for verdens handel, mad og turisme og fremhævede ansvaret for at forvalte verdens have bæredygtigt og med forståelse for den marine økologi samt, at vi lærer fra hinanden gennem godt samarbejde og udveksling af erfaringer. Ministrene delte erfaringer om nuværende tilgange til fiskeri og akvakulturforvaltning og maksimere værdien i disse samt andre nye maritime aktiviteter. Bæredygtig udnyttelse af alle levende marine ressourcer baseret på sund videnskabelig rådgivning blev drøftet.

Naalakkersuisoq fokuserede i sin præsentation på udfordringer med infrastruktur og udvikling af bioteknologi og opfordrede til, at de nordatlantiske lande finder løsninger sammen, for at udvikle den blå økonomi i hele Nordatlanten. Naalakkersuisoq pointerede, at der er mange gode ideer og innovative projekter i gang i Norden for at udvikle udnyttelse af restråvarer.

Grønland tager aktiv del i oprettelse af det nordiske bioøkonomipanel og vil deltage aktivt i arbejdet med de nordiske lande. Naalakkersuisoq lagde vægt på, at udvikling af værdikæde i Grønland, ikke mindst er med det formål at generere beskæftigelse.

Naalakkersuisoq fortalte om Grønlands store kyststrækning og omkostningstunge skibstrafik. Ressourcegrundlaget på en højt udviklet teknologisk forarbejdningsfabrik må være af en væsentlig størrelse for at danne likvide rammer for anlæggelse og satsning. Det kan være problematisk, hvis ressourcen skal fragtes over lange afstande til en høj pris. Det er en stor udfordring, når det kommer til brugen af restråvarer fra fiskeindustrien.

Naalakkersuisoq understregede, at det nye pelagiske fiskeri er meget velkomment i Grønland, idet rejebestanden er gået tilbage og torskebestanden endnu ikke er så stor som forventet. Udviklingen vil kræve en stor omstilling af fiskerierhvervet i form af investeringer i nyt udstyr, anvendelse af nye fiskemetoder, opbygning af ny viden omkring fiskeriet og udnyttelsen af nye fiskeområder m.v. Usikkerhederne om effekterne af klimaforandringerne, samt om, hvordan fiskebestandene kan udvikle sig, kan påvirke erhvervets lyst til den investering som er nødvendig at foretage, for bedre at kunne udnytte fiskeressourcerne. Udvikling og muligheder i de nordatlantiske fiskerier, og måske i særdeleshed i den arktiske del, er afhængige af robuste fiskebestande og investeringer i innovation og teknologi til at forbedre udbyttet og øge kvaliteten af produkterne.

Naalakkersuisoq udtrykte bekymring over nogle parters sidestilling mellem kommerciel udnyttelse

og afsætning af sælprodukter som noget, der automatisk sættes til at være negativt og bør forbydes uden skildring til bæredygtigheden i den pågældende ressourceudnyttelse.

Naalakkersuisoq understregede sin stærke bekymring over, at der er international modstand mod kystsamfunds ret til at udnytte havpattedyr på bæredygtig vis, og at han ønsker international forståelse for vilkår i den arktiske del af Nordatlanten, at beslutningstagere i andre dele af verden ikke sætter rammerne for forvaltning af levende ressourcer i Arktis, der er høstet på bæredygtig vis.

De nordatlantiske fiskeriministre udsendte et fælles communiqué efter mødet, hvor de anerkender potentialet i den blå økonomi i traditionelle og nye maritime sektorer til at bidrage til bæredygtig vækst og skabelse af nye arbejdspladser. For at realisere havenes potentiale er det vigtigt at intensivere samarbejde og nuværende indsatser i Nordatlanten på en række områder.

Bæredygtighed skal være det ledende princip, når der udvikles fiskeri- og havpolitik for at bevare økosystemerne i vores have og sikre havenes uvurderlige værdi til nuværende og kommende generationer.

Ministrene var enige om, at selv om den bæredygtige udnyttelse af levende marine ressourcer fortsat er central for den blå økonomi, rummer Nordatlanten store muligheder for vækst også på andre områder. Udvidelse af nye maritime sektorer såsom akvakultur, marin bioteknologi, offshore vind- og havenergi har potentiale til at give et betydeligt løft til beskæftigelse og vækst i nordatlantiske økonomier. Disse sektorer kan bidrage til at løse den stigende efterspørgsel efter fødevarer, energi og medicin i forbindelse med en voksende global befolkning, forudsat de er udviklet på en bæredygtig måde.

Havforvaltning er en fælles udfordring og ansvar, der kræver globale principper, samt regional og lokal implementering. Regeringerne har en vigtig rolle for at fordre et springbræt for den blå økonomi og at sikre en bæredygtig udvikling af vores maritime sektorer.

Ministrene udtrykte hensigt om at lære af hinanden og til at samarbejde for at sikre den bedst mulige forvaltning af de marine ressourcer og beskyttelse af havmiljøet. Ministrene anerkendte behovet for videnskabeligt samarbejde og vidensdeling.

Den Russiske Føderation vil være vært for 21. NAFMC 9. - 10. juni, 2016.

18.2 NORTHWEST ATLANTIC FISHERIES ORGANIZATION – NAFO

NAFO er en mellemstatslig regional fiskeriforvaltningsorganisation som består af 12 medlemslande – eller såkaldt kontraherende parter. Disse er: Canada, Cuba, Danmark på vegne af Færøerne og Grønland (DFG), EU, Frankrig på vegne af St. Pierre et Miquelon, Island, Japan, Norge, Rusland, Sydkorea, Ukraine og USA.

Organisationens konventionsområde omfatter det Nordvestlige Atlanterhav, herunder havområdet mellem Grønland og Canada. NAFO's reguleringsområde omfatter farvandet udenfor kyststaternes 200 sømilegrænser ved Grønlands sydvestkyst, Canadas østkyst og USA's nordøstkyst. NAFO's forvaltningskompetence omfatter alle fiske- og skaldyrsarter indenfor NAFO reguleringsområdet med enkelte undtagelser som f.eks. laksen, der er reguleret af NASCO. NAFO skal ifølge konventionen medvirke til at sikre bevarelse og optimal udnyttelse af

fiskeressourcerne. Desuden yder NAFO biologisk rådgivning til hele konventionsområdet, herunder til de grønlandske fiske- og skaldyrsbestande i Vestgrønland. Der afholdes årsmøde hvert år i september. Dette skete sidst i 2015 i Halifax, Canada, hvor departementet (APNN) og GFLK deltog.

Foruden den biologiske rådgivning, som Grønland modtager for hele Vestgrønland, har Grønland i kraft af medlemskabet også haft alternative fiskerimuligheder for den havgående rejeflåde uden for Grønlands 200 sømilegrænse, herunder NAFO forvaltningsområde 3L ved Grand Banks ud for Newfoundland. Imidlertid har fiskeriet gennem de senere år været stærkt vigende pga. nedgang i bestanden. Fra og med 2015 har der været lukket for fiskeriet, og på årsmødet i september blev det besluttet at fastholde lukningen af fiskeriet i 2016. Reelt er der således aktuelt tale om en teoretisk fiskemulighed i dette område. Det er dog fortsat vigtigt for Grønland at fastholde fiskerirettigheder af hensyn til vores fremtidige position, og såfremt fiskeriet genåbner engang i fremtiden.

Med lukningen af rejefiskeri i 3L er en gammel strid samtidig bilagt for en tid. Striden drejer sig om, at Færøerne mener at have ret til en større andel af rejekvoten i 3L som følge af deres historiske fiskeri i området. På den baggrund har Færøerne fastsat en autonom kvote for DFG, hvilket dermed berører Grønland. Grønland har gennem årene støttet Færøerne, og Naalakkersuisut har parallelt hermed advokeret for en omfordeling af rejekvoten i 3L. Denne position har dog til tider medført et anspændt forhold til Canada.

Noget andet, som Grønland fremover bør have et vågent øje til, er fredningen af områder af hensyn til beskyttelse af sårbare maritime økosystemer. Der er nogle forskellige vegetationer, der benyttes som indikatorer for områder, hvor særlige hensyn eller en egentlig fredning bør

overvejes – bl.a. såkaldte sea pens. Endnu er der ikke fredet nogen områder, som har fiskerimæssig betydning for Grønland. Men det er vigtigt at være opmærksom på udviklingen her. Dette er et tilbagevendende emne, der bliver brugt tid på til årsmøderne.

Som følge af den fiskeripolitiske udvikling siden 1979 (oprindelsesåret for den eksisterende NAFO konvention) med øgede internationale krav om bæredygtigt fiskeri, vedtog NAFO i 2007 en ændret konvention. De væsentligste ændringer vedrører en slankning af organisationen, opdatering af konventionens formåls- og kompetenceartikler samt en ny tvistbilæggelsesprocedure. Sidstnævnte vil eksempelvis kunne anvendes i striden om rejefiskeri i 3L. Før den ændrede konvention kan træde i kraft skal $\frac{3}{4}$ dele, det vil sige 9 lande, have ratificeret den. Status ved udgangen af 2015 er at Canada, Cuba, EU, Island, Norge, Rusland og DFG har tiltrådt konventionen. Det vil sige syv ud af tolv. DFG er den seneste, der har ratificeret konventionen. Dette blev meddelt umiddelbart inden årsmødet 2015. Det hører med til historien, at Grønland ratificerede konventionen i 2011, mens Færøerne ratificerede den i 2015. Det var derfor først nu, at et samlet DFG kunne meddele NAFO, at man havde ratificeret konventionen. Den nye konvention skal dog fortsat ratificeres af to lande mere, før den kan træde i kraft.

18.3 NORTH EAST ATLANTIC FISHERIES COMMISSION – NEAFC

NEAFC er også en mellemstatslig regional fiskeriforvaltningsorganisation, som kan betragtes som en søsterorganisation til NAFO. Hvor NAFO dækker det nordvestlige Nordatlanten, dækker NEAFC det nordøstlige Nordatlanten.

Naalakkersuisut har traditionelt haft størst interesse i fordeling og forvaltning af pelagisk

rødfisk i Irmingerhavet. Grønland er en af de tre største aktører i fiskeriet i Nordøst Atlanten efter denne art, og er sammen med Færøerne og Island kyststat til bestanden. Herudover deltager de øvrige NEAFC parter Norge, EU og Rusland ligeledes i fiskeriet. Der er for 2016 lavet en ét-årig forvaltningsplan, som alle de nævnte lande støtter med undtagelse af Rusland.

Grønland fisker også på andre fælles bestande, nemlig makrel, sild og blåhvilling, hvor Grønland har voksende interesser. Grønland deltager som observatør i forhold til forvaltningen af makrel, sild og blåhvilling.

I 2014 vedtog NEAFC en nærmere tilpasning til FAOs havnestatskontrol således at kontrollen i havne udvides til også at omfatte landing af fersk fisk, hvor det tidligere kun drejede sig om frossen fisk. NAFO har påbegyndt samme tilpasning og det forventes at dette arbejde afsluttes under årsmødet i 2015.

Havnestatskontrollen er den primære årsag til at IUU-fiskeri (illegal, ureguleret og urapporteret) i de 2 konventionsområder stort set er blevet elimineret og ikke længere udgør et problem. En implementering af FAOs Havne Stats Kontrol i NEAFC og NAFO samt på nationalt niveau udgør et meget effektivt redskab i bekæmpelsen af IUU-fiskeri idet, fartøjer der er på en IUU liste skal nægtes adgang til medlemslandenes havne.

18.4 NORTH ATLANTIC SALMON CONSERVATION ORGANIZATION (NASCO)

NASCO er en international fiskeriorganisation med seks medlemmer (Canada, Danmark på vegne af Færøerne og Grønland, EU, Norge, Rusland, USA). Konventionen omfatter laksebestandene i det nordlige Atlanterhav. Forvaltningen i NASCO består af Rådet og herunder tre regionale kommissioner: Den

Nordøstatlantiske Kommission (EU, Danmark på vegne af Færøerne, Norge og Rusland), den Nordamerikanske Kommission (Canada og USA) og den Vestgrønlandske Kommission (Canada, EU, USA og Danmark på vegne af Grønland).

Formålet med NASCO er ifølge konventionen at fremme bevaring, genopbygning og forøgelse af laksebestandene samt at fremme videnskabelig information og analyse af bestandene.

Naalakkersuisut arbejder i NASCO for at bevare Grønlands historiske rettigheder til kommercielt laksefiskeri.

De stadigt forværrede tilstande i laksenes hjemfloder i Nordamerika og Europa har medført, at der i de senere år ikke har været noget "overskud", der kunne udnyttes til et kommercielt fiskeri i Grønland, hvorfor den årlige laksekvote til indhandling i Grønland i perioden 2002-2011 blev fastsat til 0 tons. Som noget nyt fastsatte Naalakkersuisut i 2012 en kvote på 35 tons til indhandling til fabriksanlæg i Grønland, men ikke til eksport. I 2014 blev kvoten reduceret til 30 tons pga. enormt pres fra de andre medlemmer samt det faktum, at kvoten ikke havde været fuldt udnyttet i 2 år. Der har således udelukkende været tale om fiskeri efter laks til forsyning af det grønlandske hjemmemarked. Den biologiske anbefaling for 2015 viste ingen forbedring for laksebestanden. Anbefalingen er således, at bestandene, der optræder ved Vestgrønland, er under forvaltningsgrænsen, og at bestandene lider af reduceret reproduktiv kapacitet.

18.5 EU-FISKERIPROTOKOL

Grønland og EU underskrev den 2. juni 2006 en Fiskeripartnerskabsaftale med tilhørende protokol. I 2012 blev denne aftale fornyet og den tilhørende protokol genforhandlet. Den genforhandlede protokol var gældende i

perioden 1. januar 2013 til 31. december 2015. I løbet af 2015 er en ny protokol blevet forhandlet på plads gældende for en femårig periode, hvilket vil sige perioden 2016-2020.

Fiskeripartnerskabsaftalen regulerer EU's fiskeri i grønlandsk farvand samt EU's betaling herfor. Betalingen er delt op i en fiskeribetaling, en rederbetaling og sektorstøtte til den grønlandske fiskerisektor fra EU, mod at Grønland stiller de aftalte fiskemængder til rådighed. Derudover findes der i aftalen en finansiel pulje til brug for eventuelt forøgede fiskerimængder, hvis der er mulighed for at stille yderligere kvoter til rådighed for EU end de mængder, der er aftalt i protokollen.

Samarbejdet med EU i 2015 inden for rammerne af Fiskeripartnerskabsaftalen har været koncentreret om afrapportering i henhold til ordningen om sektorstøtte og forhandlinger om en ny Fiskeriprotokol for perioden 2016-2020. Forhandlingerne om en ny protokol begyndte tilbage i september 2014.

Forårets Joint Committee-møde blev afholdt back-to-back med 3. og afsluttende runde forhandlinger i København den 17.-20. marts. Grønland og EU blev enige om en ny Fiskeriprotokol, som reducerer mængden af fisk samt antallet af arter i aftalen samt sikrer et højere beløb til Sektorstøtte. Aftalen – den nye protokol - blev godkendt af Naalakkersuisut den 24. november. Næste skridt er, at aftalen skal godkendes af EU-systemet, inkl. Ministerrådet (for Fiskeriministre) og Europa-Parlamentet.

Efterårets Joint Committee-møde fandt sted den 24.-27. november 2015 i Bruxelles. Her blev man enige om fastsættelsen af de endelige fiskerikvoter, der skal allokere til EU for 2016 ligesom man blev enige om at fortsætte det hidtidige arbejde med sektorstøtten. Man afholdt 2. runde forhandlinger back-to-back med dette møde.

18.6 FISKERIAFТАLE SAMT GENNEMFØRELSE AF PROTOKOL FOR 2015 MELLEМ GRØNLAND OG RUSLAND

Grønland og Rusland har siden 1992 haft en fiskeriaftale om gensidig adgang til hinandens fiskerizoner samt samarbejde om fiskeri og forskning. Aftalen har skabt mulighed for fiskeri i russisk zone for grønlandske fartøjer, samt fiskerimuligheder i grønlandsk zone for russiske fartøjer. Aftalen skal ses i sammenhæng med aftalen mellem Norge og Grønland.

Det overordnede mål er, at Grønland opretholder teknologisk viden om fiskeri efter torsk. Grønland og Rusland gennemførte forhandlinger i dagene 30. november til 1. december i København om en fiskeriprotokol for 2016 i overensstemmelse med Fiskeriaftalen mellem Danmark/Grønland og Rusland den 7. marts 1992. Med hensyn til de opnåede resultater henvises der til Naalakkersuisuts redegørelse til Inatsisartut om fastsættelse af TAC og kvoter for 2016. Aftalen med Rusland vurderes som meget tilfredsstillende for det grønlandske fiskerierhverv.

18.7 FISKERIAFТАLE SAMT GENNEMFØRELSE AF PROTOKOL FOR 2015 MELLEМ GRØNLAND OG NORGE

Grønland og Norge har siden 1992 haft en fiskeriaftale om gensidig adgang til hinandens fiskerizoner samt samarbejde om fiskeri og forskning. Aftalen har skabt mulighed for fiskerimuligheder i norsk zone for grønlandske fartøjer samt samarbejde om forskning af

fiskebestande ved Grønland. Aftalen skal ses i sammenhæng med aftalen mellem Grønland og Rusland.

Grønland og Norge har gennemført forhandlinger fra den 7.-8. december 2015 om en fiskeriprotokol for 2016 i Købehavn. Med hensyn til de opnåede resultater henvises der til Naalakkersuisuts redegørelse til Inatsisartut om fastsættelse af TAC og kvoter for 2016. Aftalen med Norge vurderes som meget tilfredsstillende for det grønlandske fiskerierhverv.

18.8 FISKERIAFTALE SAMT PROTOKOL FOR 2015 MELLEM GRØNLAND OG FÆRØERNE

Grønland og Færøerne har siden 1997 haft en fiskeriaftale om gensidig adgang til hinandens fiskerizoner samt samarbejde om fiskeri. Aftalen har skabt mulighed for fiskerimuligheder i færøsk zone for grønlandske fartøjer. Aftalen opererer med relativt beskedne gensidige kvoter, men anses for vigtig på grund af de øvrige fiskerimæssige relationer Grønland har med Færøerne, først og fremmest i de store organisationer NAFO og NEAFC. Målsætningen i forbindelse med indgåelse af aftale for hvert år er, at der søges opnået det bedst mulige resultat med hensyn til fiskerimuligheder for grønlandske fartøjer.

I overensstemmelse med aftalen mødtes en færøsk og en grønlandsk delegation den 3.-4. december 2015 i København og forhandlede de gensidige fiskerirettigheder for 2016. Med hensyn til de opnåede resultater henvises der til Naalakkersuisuts redegørelse til Inatsisartut om fastsættelse af TAC og kvoter for 2016. Aftalen har til tider været anvendt til at justere eventuelle uoverensstemmelser i andre sammenhænge.

18.9 FÆLLES ISLANDSK-GRØNLANDSK FISKERIKOMMISSION

Grønland og Island indgik i januar 2013 en aftale, der oprettede den fælles islandsk-grønlandske fiskerikommission. Dette samarbejde adskiller sig fra samarbejdet med eksempelvis Færøerne og Norge ved at være mere omfangsrigt. Island og Grønland deler adskillige bestande, eksempelvis hellefisk, lodde og dybhavsørdfisk, og Fiskerikommissionen er oprettet for at kunne opnå et tættere samarbejde og mere bæredygtig forvaltning af disse bestande. Derudover drøftes andre sager af fælles interesse, så som samarbejde i NAFO, NEAFC og andre fora, landingsmuligheder og i øvrigt muligheder for tættere samarbejde, der hvor der er i begge parter interesse.

Der blev afholdt møde i den fælles Islandsk-grønlandske fiskerikommission i Nuuk i februar 2016, hvor man diskuterede tilstanden for de fælles bestande, fælles indsats på fiskeriforskningsområdet og landingsmuligheder. Næste møde er planlagt til starten af 2017.

18.10 AFTALE MED ISLAND OG NORGE OM LODDEBESTANDEN I FARVANDENE MELLEM GRØNLAND, ISLAND OG NORGE (JAN MAYEN)

Der har siden 1989 eksisteret en aftale mellem Grønland, Island og Norge (i kraft af Jan Mayen) om forvaltningen af den fælles loddebestand i dette område. Den nuværende udformning er resultatet af en genforhandling, der førte til en ny aftale i 2003. Loddefiskeriet er reguleret i en trepartsaftale, da lodden i Nordøstatlantens primært vandrer i Østgrønlands, Islands og i sjældne tilfælde i Jan Mayens farvande. Der

opereres med meget store kvoter, der dog pr. tons er af relativt lav værdi. Grønland overfører hvert år 70 % af den grønlandske kvoteandel til EU i henhold til EU-aftalen.

Forskere fra Island og Grønland har den opfattelse, at det er sandsynligt, at loddebestanden er flyttet vestover. Island, Grønland og Norge er i 2015 påbegyndt en proces med henblik på at opdatere aftalen, således at den reflekterer denne biologiske ændring.

18.11 ERKLÆRING OM FISKERI I DET ARKTISKE OCEAN

De arktiske kyststater til det arktiske ocean har ved en ceremoni d. 16. juli, 2015 i det norske udenrigsministerium, undertegnet en 'Erklæring om Fiskeri i Det Arktiske Ocean'.

Erklæringen blev underskrevet på ambassadørniveau og det var Danmarks ambassadør i Norge, Torben Brylle, der skrev under for Kongeriget Danmark for så vidt angår Grønland. Ambassadører fra Canada, Rusland, USA og Norge skrev under for deres respektive stater. Erklæringen er underskrevet som 'Kongeriget Danmark fsva Grønland'.

I december 2015 og april 2016 beværtede USA indledende embedsmandsmøder/forhandlinger omkring muligheden for et international(t) samarbejde/ministererklæring/bindende aftale om regulering af fremtidigt fiskeri i den arktiske højsø.

Forhandlingerne tager udgangspunkt i amerikansk forslag til en bindende aftale, der indholdsmæssigt ligger i forlængelse af Oslo juli 2015 erklæringen, som omhandler forebyggelse af ureguleret fiskeri og styrkelse af videnskabeligt samarbejde.

Der er sket en udvidelse af kredsen af lande der deltager i drøftelserne, således deltager nu de

fem kyststater til den arktiske højsø, som er USA, Canada, Rusland, Kongeriget Danmark fsva Grønland og Norge, derudover EU, Sydkorea, Kina, Japan og Island. Kongeriget er i forhandlingerne repræsenteret ved både Grønland og Færøerne, og koordineret af Udenrigsministeriet.

Der er mellem landene enighed om vigtigheden af at styrke det videnskabelige samarbejde, for at sikre øget viden om fiskeriressourcer, forhindre IUU fiskeri og at etablere en mekanisme (RFMO/RFMA), når/hvis grundlaget for fiskeri er til stede.

Næste forhandlingsmøde finder sted i Iqaluit, Nunavut i juli 2016. USA vil fortsat lede forhandlingerne.

18.12 NORTH ATLANTIC MARINE MAMMAL COMMISSION – NAMMCO

Grønland er sammen med Norge, Island og Færøerne medlem af Den Nordatlantiske Havpattedyrskommission (NAMMCO). NAMMCO blev etableret i 1992 og arbejder for bevarelse, rationel forvaltning og studier af havpattedyr regionalt i Nordatlanten. Andre lande som Canada, Danmark, Rusland og Japan deltager som observatører i NAMMCO. Det 24. årsmøde fandt sted i Oslo i februar 2016.

I NAMMCO arbejder Naalakkersuisut for en bæredygtig udnyttelse af alle havpattedyr, som Grønland enten udnytter alene eller deler med nabolandene. Derudover er det Naalakkersuisuts ønske at sikre den bedst tilgængelige biologiske rådgivning, udover brugerviden fra fangererhvervet, i forbindelse med forvaltningen af de marine ressourcer.

I 2015 arbejdede Naalakkersuisut på linje med de foregående år hen imod implementering af

tidligere NAMMCO-rådgivning samt styrkelse af arbejdet for bæredygtig udnyttelse, der hvor der måtte være problemer. I den sammenhæng var der aktiv deltagelse og bidrag fra fangererhvervet således, at grundlaget for samarbejdet blev øget.

En tælling af store hvaler i Nordatlanten (NASS) blev gennemført under ledelse af NAMMCO. Nye bestandsestimater kan forventes for finhval, pukkelhval og vågehval. Resultaterne fra NASS skal analyseres i løbet af foråret 2016, og resultaterne vil indgå i det næste møde for Den Videnskabelige Komité.

Retten til fangst og udnyttelse af havpattedyr har altid været et af de bærende principper i NAMMCO. Heri indgår også, at denne ret medfører en forpligtelse til, at fangsten foregår bæredygtigt og på en sådan måde, at den minimerer dyrenes lidelser, samtidig med at de anvendte metoder og udstyr ikke udsætter fangerne for fare. Fangstmetoder og mulige forbedringer af disse har derfor også haft en central placering i NAMMCO's hidtidige arbejde. Dette er primært foregået i forskellige workshops arrangeret af NAMMCO's arbejdsgruppe om fangstmetoder. Grønland havde formandskab i denne arbejdsgruppe til og med 2015.

I 2015 mødtes eksperter fra hele verden på invitation fra arbejdsgruppen om fangstmetoder til en workshop om forbedring af aflivning af store hvaler. Adskillige anbefalinger til medlemslandene og de andre hvalfangende nationer kom ud af mødet. Resultater fra mødet forventes præsenteret sammen med de grønlandske deltagende fangere i løbet af 2016.

Næste årsmøde og fejringen af NAMMCOs 25. års jubilæum vil finde sted i april 2017 i Nuuk.

18.13 DEN INTERNATIONALE HVALFANGSTKOMMISSION – IWC

Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC) er en international organisation, der i 2015 har 88 medlemslande fra hele verden, som skal sørge for den rette forvaltning af verdens storhvalsbestande og herved muliggøre den fortsatte udvikling af hvalindustrien. Der har siden 1986 været et globalt moratorium, der forbyder kommerciel udnyttelse af hvalprodukter. Grønland er medlem under Rigsfællesskabet.

Det er Kongeriget Danmark, der har underskrevet den konventionsaftale, som IWC baseres på. Dermed deltager Grønland som en del af den danske delegation i IWC møderne. Samarbejdet er formaliseret i Rigets IWC-gruppe, hvor også Færøernes Landsstyre er repræsenteret.

Naalakkersuisut støtter princippet om bæredygtig udnyttelse og arbejder for, at der på kort og langt sigt fortsat er mulighed for hvalfangst i Grønland. Naalakkersuisut frygter, at en fortsat underminering af princippet om bæredygtig udnyttelse med tiden vil kunne ødelægge Grønlands muligheder for at drive hvalfangst.

Forventninger til næste periodes indsats

IWC har som bekendt altid været skueplads for stærkt polariserede synspunkter vedrørende hvalfangst. Samtidig har der dog i organisationen de facto været enighed om, at oprindelige folk (Aboriginal Subsistence Whaling (ASW)) i Alaska, Rusland, Grønland samt St. Vincent and the Grenadines skulle have lov til at drive en begrænset hvalfangst, hvis dette kunne ske på betrykkende vis, dvs. med respekt for, hvad den videnskabelige komité skønnede, at der kan fanges af de relevante bestande og ud fra dokumenterede behov for hvalkød.

På årsmødet i 2014 førte en intensiv dialog mellem Rigsfællesskabet og andre IWC medlemmer for at sikre en forståelse af det grønlandske kvotebehov til, at et flertal stemte ja til en grønlandsk kvote for kvoteblokken 2015-2018. Næste kvoteforhandling sker i 2018.

Der er afholdt en ekspertworkshop i efteråret 2015 i Maniitsoq om IWC kvoter under kategorien oprindelige folks hvalfangst (ASW), hvor Rigsfællesskabet arbejdede for at fjerne den øgede tendens til at politisere kvotetildelingen til ASW lande. Fokus for ekspertmødet var oprindelige folks rettigheder med inviterede internationale eksperter indenfor dette område.

Næste kommissionsmøde er i oktober 2016.

18.14 CONVENTION ON INTERNATIONAL TRADE IN ENDANGERED SPECIES – CITES

CITES liste I indeholder følgende kvoterede arter: finhval, grønlandshval, kaskelot og sildepisker/vågehval (Østgrønlandsk). Af fuglearter kan nævnes grønlandsk havørn, vandrefalk og jagtfalk.

CITES liste II indeholder følgende kvoterede arter: hvidhval, narhval, sildepisker/vågehval (Vestgrønlandsk) og isbjørn samt marsvin, grind, spækhugger, hvidnæse og hvidskævring, der ikke er kvoteret.

CITES liste III indeholder følgende kvoterede art: hvalros.

Isbjørne i CITES COP17

USA har besluttet at de ikke vil genfremsætte forslag om oplistning af isbjørn i CITES til COP17.

EU har derimod fremsat forslag om stramning af reglerne om trofæjagt, hvor isbjørn nævnes. Grønland har siden 2008 indført frivilligt og midlertidige eksportstop for isbjørneprodukter. Grønland tillader p.t. ikke trofæjagt på isbjørne. Hvad EU's forslag vil betyde for Grønland vides ikke, da forslaget først skal igennem behandling under CITES COP17.

18.15 THE INTERNATIONAL UNION FOR CONSERVATION OF NATURE – IUCN

The Internationale Union for Conservation of Nature (IUCN) er verdens ældste og største naturbeskyttelsesorganisation med det formål at bevare økologisk mangfoldighed og bæredygtig udnyttelse af naturen. Organisationens medlemmer udgøres af stater, statslige myndigheder samt interesseorganisationer (NGO'er). Grønland er medlem via Rigsfællesskabet.

IUCN har udviklet Rødlistesystemet og udgiver de internationale Rødlister, der er en fortegnelse over truede plante- og dyrearter. At "Rødliste vurdere" vil sige at foretage en vurdering af plante- og dyrearternes risiko for at uddø ved at henføre den pågældende art til en kategori ved opfyldelse af et eller flere kvalitative og kvantitative kriterier.

Den grønlandske rødliste fra 2007 var fokusområde i 2015, og vil blive opdateret samtidig med at der arbejdes for en elektronisk udgave, som hurtigere kan ajourføres, når der kommer ny viden.

Næste generalforsamling sker i efteråret 2016.

18.16 JOINT COMMISSION ON NARWHAL AND BELUGA – JCNB

Fælleskommissionen om hvid- og narhvaler (JCNB) mellem Canada og Grønland fra 1989 hviler på en samarbejdsaftale (MoU) med Canada/Nunavut og Grønland som medlemmer og NAMMCO som observatør. JCNB afgiver biologisk og forvaltningsmæssig rådgivning omkring fællesbestande af hvid- og narhvaler i Baffin Bugt, medens NAMMCO kan give forvaltningsmæssig rådgivning ift. bestande i

Davis Strædet og Østgrønland, som ikke deles med i Canada, samt forskning af hvid- og narhvaler i Grønlandsk farvand.

Sidste Kommissionsmøde blev afholdt i Nuuk, i oktober 2015. På mødet var et af de store fokusområder den nye rådgivning om narhvalkvoter for fællesbestandene ml. Canada og den grønlandske vestkyst. Rådgivningen er baseret på den nye kvoteallokeringsmodel, der tager højde for hvilke bestande der bidrager til fangsterne i de forskellige fangstområder i Canada og Grønland.

Det fundamentale nye er, at kvoteforslagene nu bliver fastsat i en international ramme i stedet for på national basis uden hensyntagen til nabolandets udnyttelse. Den afgørende fordel ved den nye kvoteallokeringsmodel er, at små bestande som fanges i flere områder (uafhængigt af nationalitet), nu vil kunne beskyttes mod overudnyttelse. Derved kan store bestande, der kan tåle det, nu åbnes op for en større fælles udnyttelse.

Kommissionen anerkender fortsat værdien og vigtigheden af den øgede anvendelse af brugernes viden gennem samarbejdet med lokale fangere.

Naalakkersuisut vil fortsætte arbejdet med henblik på implementering af tidligere rådgivning samt opnå en bæredygtig udnyttelse. I den sammenhæng forventes der en aktiv deltagelse og bidrag fra fangererhvervet, således at grundlaget for samarbejdet kan øges.

18.17 OSLO-KONVENTIONEN OM ISBJØRNE

Danmark har på vegne af Grønland tiltrådt den såkaldte Oslo-Konvention, The International "Agreement on the Conservation of Polar Bears and their Habitat" fra 1973, hvis primære formål er, at der skal samarbejdes mellem staterne, der

har fællesbestande af isbjørne, om forskning og beskyttelse af isbjørne. I 1985, overtog Grønland det fulde ansvar for beskyttelse og forvaltning af isbjørnebestande ved Grønland, inklusiv det internationale, regionale og bilaterale samarbejde med andre isbjørne kyststater. Dette samarbejde foregår primært i dag gennem IUCN's isbjørnespecialistgruppe (PBSG) og dialogmøder for isbjørnelandene (kyststater). På grund af stigende pres om beskyttelse og fredning af isbjørn er opgaverne i PBSG og i Kyststatsregi også stigende. Derfor har PBSG besluttet at afholde møder hver andet år. PBSG er ved at konsolidere sig som rådgivende organ for kyststaterne, som genoptog dialogmøderne i 2007. Det næste møde i PBSG bliver afholdt i juni 2016.

Grønland deltager aktivt i kyststatsmøderne og samarbejder via sine repræsentanter dels i arbejdsgrupper og i selve kyststatsmøderne. I traktaten opfordres der til indgåelse af samarbejdsaftaler mellem lande, som har fælles isbjørnebestande. Formålet er, at lande med isbjørnebestande samarbejder om forskning og beskyttelse af isbjørne. Der findes ikke et etableret sekretariat. Traktatens forpligtelser gennemføres nationalt og koordineres mellem de lande, hvor der er fælles isbjørnebestande.

Isbjørnestaterne afholdte et fælles møde i henhold til konventionen, i september 2015 i Ilulissat, Grønland, hvor en fælles forvaltnings- og strategiplan for isbjørne (Circumpolar Action Plan for isbjørne) blev officielt præsenteret, og godkendt af alle isbjørne kyststaterne. Næste Kyststatsmøde sker i 2018.

18.18 JOINT COMMISSION ON POLAR BEAR – JCPB

I oktober 2009 indgik Grønland, Canada / Nunavut en samarbejdsaftale (MoU) om en fremtidig fælles forvaltning og forskning vedr.

fællesbestande af isbjørne i Kane Bassin og Baffin Bugten. Bestanden i Davis Strædet er indtil videre udeladt fra dette samarbejde, da bestandssammensætningen ikke kendes 100 % og forvaltes af en anden regional forvaltningsenhed i Nunavik.

Der er blevet afholdt 2 kommissionsmøder, senest i 2010. Næste møde i den videnskabelige arbejdsgruppe er endnu ikke fastlagt. Ultimo juni 2016 bliver den nye rådgivning for isbjørne i Kane Basin og Baffin Bugt præsenteret. Efter modtagelsen af den nye rådgivning planlægges dels en arbejdsgruppemøde og fælleskommissionsmøde til vedtagelse af den maksimale fangstkvote pr. år, i sidste halvdel af 2016.

18.19 ARCTIC UNGULATE CONFERENCE I RØROS, NORGE 2015

Grønlands Selvstyre blev på AUC 2015 repræsenteret af APNN, som fremlagde præsentation om forvaltning af rensdyr i Grønland. Konferencen med flere hundrede deltagere blev afholdt i dagene 17. - 21. august og bliver afholdt hvert fjerde år. Den næste Arctic Ungulate Conference bliver afholdt i Sverige i 2019.

Der var på AUC 2015 ligeledes deltagere fra Grønlands Naturinstitut, som fremlagde resultater og konklusioner fra minimumstælling af moskusokser i Ivittuut.

18.20 SAMARBEJDSAFTALE MELLEM FØDEVARESTYRELSEN I DANMARK OG VETERINÆR OG FØDEVARE MYNDIGHEDEN I GRØNLAND.

I forbindelse med handelsaftale for fiskeprodukter og biprodukter indgået i 2014 mellem EU og Grønland er der etableret to EU grænsekontrolposter i Grønland i hhv. Nuuk og

Sisimiut, hvor Veterinær og Fødevareremyndigheden (VFMG) og Fødevarestyrelsen (FVST) har indgået samarbejdsaftale vedr. bemanning af grænsekontrolstederne.

FVST var i 2015 i Grønland og auditerede det offentlige kontrolsystem ved grænsestationerne, som VFMG udfører, med henblik på at sikre at kontrolsystemet følger de regler og procedurer, som følger af samhandelsaftalen mellem EU og Grønland.

FVST kunne konstatere, at VFMG's kontrolsystem og udførelse fuldt ud er i overensstemmelse med gældende bestemmelser på området.

Der var i 2015 stor interesse fra 3. lands fartøjer at indføre deres fiskeprodukter gennem de grønlandske grænsekontrolsteder.

18.21 WORLD ANIMAL HEALTH ORGANISATION – OIE

VFMG deltog på OIE mødet i Paris i 2015. Væsentlige emner for Grønland og det arktiske område var organisering af overvågning af smitsomme sygdomme mellem dyr og mennesker, og af væsentlige eksempler på zoonoser kan der nævnes rabies, tuberkulose, svine- og fugleinfluenza.

18.22 ØVRIGE AKTIVITETER

Veterinær og Fødevareremyndigheden har i øvrigt deltaget i følgende internationale aktiviteter:

Nordisk Fødevarer Tilsynskonference i København

Arktisk Råd arbejdsgruppe vedrørende bæredygtig udvikling har nedsat en gruppe vedr. "One Health". VFMG har meldt sig som en aktiv part i dette projekt.

Under Nordisk Ministerråd er der nedsat en arktisk veterinær beredskabsgruppe bestående af

veterinærer fra Island, Færøerne, Danmark, Norge og Grønland. Målet er at dele viden på relevante områder samt knytte netværk. Gruppen skal mødes fysisk på Island i slutningen af maj, hvor emner som emerging diseases og dyreværnsaspekter ved aflivning og jagt på havpattedyr vil blive diskuteret.

Climate-change Effects on the Epidemiology of Infectious Diseases and the Impacts on Northern Societies (CLINF) er et nystartet nordisk projekt. CLINF projektets opstartsmøde blev afholdt i Sverige i begyndelsen af april 2016. VFVG deltog og vil fremover bidrage på områder, som er relevante for Grønland og som er medvirkende til vidensindsamling indenfor VFVGs forvaltningsområde.

19 DEPARTEMENTET FOR ERHVERV, ARBEJDSMARKED OG HANDEL (ISNN)

Grønland ruster sig til en fremtid, hvor der skal skrues op for konkurrence, udvikling og aktiviteter på erhvervsområdet. Et mere dynamisk erhvervsliv skaber bedre forhold for indbyggerne og genererer økonomisk aktivitet, der giver flere arbejdspladser og indtægter til samfundet for at sikre fremtidig udvikling, vækst og velfærd. Moderniseringsprocessen – hvor lovgivningen tilpasses internationale standarder – er helt afgørende for at tiltrække udenlandske investeringer, der kan være med til at løfte de store investeringsbehov inden for infrastruktur og eksportvirksomhed.

Naalakkersuisut har i en årrække arbejdet på at forbedre adgangen til finansieringsmuligheder for virksomheder i Grønland. I dag – og fremover – er der således flere muligheder for at søge finansiel støtte og økonomiske garantier eksternt – både for små, lokale iværksættere og store, multinationale selskaber

Aktørerne er:

- Eksportkreditfonden
- Vækstfonden
- Den Nordiske Investeringsbank
- Den Europæiske Investeringsbank

I arbejdet med fremme af Grønlands eksport har Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel særligt fokus på følgende:

- Turisme
- Is og vand
- Modernisering af lovgivningsrammerne for erhvervsaktiviteter, således disse i højere grad svarer til kendte internationale standarder

- Støtte til promovning af fisk/skalddyr og sælskindsprodukter
- Eksportfremstød i udlandet
- Deltagelse i vestnordiske organisationer for samarbejde med fokus på udvikling af erhverv.

ISNN arrangerede fra den 26. til den 30. oktober 2015 et handelsfremstød i Kina med deltagelse af Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender.

Handelsfremstødet havde et flerstrengt fokus på turisme, sælskindsprodukter og fødevarer og havde deltagelse fra det grønlandske erhvervsliv. Der var derudover arrangeret besøg på to biltestcentre i det nordlige Kina, for at høste erfaringer og lære nyt, med henblik på etablering af et eventuelt biltestcenter i Kangerlussuaq. Der arbejdes på et nyt handelsfremstød i Kina i efteråret 2016.

Fra den 14. – 17. marts 2016 deltog Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender i et erhvervsfremstød i Sydkorea. Fokus var her, ligesom i Kina, på promovning af grønlandske fødevarer, herunder fisk og skalddyr, samt sælskindsprodukter. Grønland som turistdestination blev ligeledes markedsført og en række mulige råstof-, infrastruktur- og industriprojekter blev præsenteret med henblik på mulig udenlandsk finansiering af disse.

19.1 MULTILATERALE AKTIVITETER

Ud over markedsføring og handelsfremstød arbejder ISNN med vidensdeling og erfaringsudveksling i internationale fora. Dette sker bl.a. med henblik på at sikre rammevilkårene

for investeringer i Grønland, ved at Grønland lever op til bedste internationale praksis.

Uran

Den 26. januar 2016 blev der indgået aftale mellem regeringen og Naalakkersuisut om samarbejde vedrørende særlige udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske forhold. Dertil blev der lavet en Fælleserklæring mellem Erhvervs- og Vækstministeriet og Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel om eksportkontrol af dual-use produkter og teknologi samt en fælleserklæring vedrørende sikkerhedskontrol. Alle aftaler og erklæringer er offentliggjort.

Naalakkersuisut og den danske regering nedsatte i februar 2013 en uranarbejdsgruppe med repræsentanter fra danske ministerier og grønlandske myndigheder, til at belyse relevante spørgsmål af sikkerheds-, udenrigspolitiske og lovgivningsmæssige betydninger, ved en eventuel udvinding og eksport af uran.

Uranarbejdsgruppens rapport blev offentliggjort den 7. oktober 2013 og indeholdt den anbefaling, at Grønland bør blive omfattet af 6 relevante konventioner, hvor der tidligere er taget forbehold for Grønland.

De 6 nedenstående konventioner blev vedtaget af Inatsisartut på efterårssamlingen 2015:

- IAEA Bistandskonventionen
- IAEA konvention om sikker håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald (Affaldskonventionen)
- IAEA Nuklear Sikkerhedskonvention
- IAEA Ændringskonventionen til konventionen om fysisk beskyttelse
- FN's konvention om nuklear terrorisme
- ILO konvention nr. 115 om beskyttelse af arbejdstagerne mod ioniserende stråling

I forlængelse heraf er der på forårssamlingen 2016 stillet forslag til Grønlandsk udtalelse om ikrafttræden af:

- Konvention om bistand i tilfælde af nukleare ulykker eller radiologiske nødstilfælde.

Herudover skal inatsisartut på samme samling udtale sig om følgende to forslag til lov for Grønland:

- Kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse (dual use).
- Kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale.

Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Udenrigsanliggender deltog i juni 2015 i en uranoplysningstur til Canada for at lære af de canadiske erfaringer med uranminedrift. Der var i den anledning møder med en række repræsentanter fra civilsamfundet, myndigheder og lokale myndigheder. Der er i forlængelse af besøget udarbejdet og offentliggjort en uranmission rejserapport.

ILO-konventioner

ILO kræver af deltagerlandene, at de som minimum skal tiltræde 8 kernekonventioner. Grønland overholder de facto disse konventioner, hvorfor Inatsisartut på forårssamlingen 2015 besluttede at tiltræde de sidste konventioner. Ud over dette har det stor betydning for råstofaktiviteterne og storskalalovgivningen. Storskalalovgivningen hviler på et grundlæggende princip om, at internationale konventioner og aftaler skal sikres overholdt. Det har derfor været nødvendigt at afklare Grønlands stillingtagen i forhold til ILO-forpligtelser med en vedtagelse af Grønlands tiltrædelse af 5 ILO konventioner.

De 5 kernekonventioner som skal tiltrædes er:

- nr. 98 (om organisationsretten og den kollektive forhandlingsret),
- nr. 100 (om ligeløn),
- nr. 111 (om ansættelse og beskæftigelse),
- nr. 138 (om mindstealder for adgang til beskæftigelse) og

- nr. 182 (om de værste former for børnearbejde)

De 5 omhandlede konventioner er omfattet af otte kernekonventioner, som vedrører universelle arbejdstager- og menneskerettigheder. Kernekonventionerne indeholder grundlæggende arbejdstagerrettigheder om organisationsfrihed og om retten til at føre kollektive overenskomstforhandlinger; afskaffelse af alle former for tvangsarbejde; reel afskaffelse af børnearbejde; og afskaffelse af forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.

Tiltrædelsen af de nævnte ILO-konventioner indebærer bl.a., at Grønland fremover forpligter sig til regelmæssigt at rapportere til ILO om implementeringen og overholdelsen af konventionerne, ligesom disse rapporter vil indgå i opfølgningen fra ILO's eget overvågningssystem.

Som nævnt i afsnittet om uran blev det derudover på efterårssamlingen 2015 vedtaget, at tiltræde ILO konvention nr. 115 om beskyttelse af arbejdstagerne mod ioniserende stråling.

Extractive Industries Transparency Initiative – EITI

EITI er en organisation som arbejder for mere åbenhed og transparens i forhold til bl.a. skatteindtægter og royalty i råstofudnyttende lande. Inatsisartut har tidligere besluttet at få afdækket forskellige forhold vedrørende EITI, herunder juridiske og ressourcemæssige problemstillinger, ved en eventuel nærmere tilknytning til EITI. De sidste års aktiviteter på

mineområdet i Grønland har gjort arbejdet med EITI aktuelt.

Arbejdet med EITI har hidtil udmøntet sig i en anbefaling i *"Rapporten om fremme af kommercielt erhvervssamarbejde mellem Grønland og Danmark"*, som udkom i 2015. Heraf fremgik det, at det for at sikre gennemsigtighed og højere standarder for udvindingsindustrien i Grønland anbefales, at rammerne for en grønlandsk associeringsaftale med Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) afdækkes. Der arbejdes derfor på en rapport om disse forhold, som vil se på konsekvenser ved en nærmere grønlandsk tilknytning til EITI. På baggrund heraf kan der træffes politisk beslutning om en eventuel nærmere tilknytning til EITI. Rapporten forventes færdig i løbet af 2016.

20 DEPARTEMENTET FOR FAMILIE, LIGESTILLING OG SOCIALE ANLIGGENDER (ININ)

20.1 AFRAPPORTERING TIL FN'S

BØRNEKONVENTION

I overensstemmelse med Børnekonventionens artikel 44, stk. 1 har Grønland i 2015 afleveret bidrag til Danmarks 5. periodiske rapport til FNs Komite om Barnets Rettigheder. Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender har forestået koordineringen af det grønlandske afsnit, der er udarbejdet med bidrag fra alle relevante departementer.

Det er et led i Grønlands forpligtelser efter konventionen, at der hvert 5. år bliver afgivet en beretning til Børnekomiteen om fremskridt og foranstaltninger, der er truffet i forhold til de rettigheder, der er anerkendt i konventionen.

FNs Børnekomité kommer efterfølgende med en udtalelse, der indeholder en række anbefalinger fra komitéen. De seneste anbefalinger til Grønland er fra 2011 og kan findes på departementets hjemmeside.

20.2 VESTNORDISK SAMARBEJDSAFTALE PÅ SOCIALOMRÅDET

I anledning af mødet i Vestnordisk Råd på Færøerne den 10.-12. august 2015 mødtes Naalakkersuisoq for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender Martha Lund Olsen og den islandske social- og boligminister Eygló Harðardóttir.

På mødet blev mulighederne for et styrket vestnordisk samarbejde (Færøerne, Island og Grønland) på socialområdet drøftet. Et styrket samarbejde mellem de vestnordiske

socialministre skal tage udgangspunkt i punkter, som de vestnordiske socialministre finder vigtige og relevante at samarbejde om.

Departementet har taget initiativ til at udarbejde et udkast til samarbejdsaftale på socialområdet mellem de vestnordiske socialministre. Udkastet blev fremsendt i høring til både Island og Færøerne.

Samarbejdsaftalen lægger bl.a. op til et årligt møde på ministerniveau, der afholdes på skift i de vestnordiske lande, ligesom der imellem de årlige møder vil være et samarbejde.

Samarbejdet vil tage udgangspunkt i socialpolitiske områder, Færøerne, Island og Grønland finder vigtige og relevante at drøfte, udveksle erfaringer mv.

Departementet har fået positiv tilbagemelding fra både Island og Færøerne.

Der arbejdes aktuelt med at formalisere samarbejdsaftalen, herunder underskrivelse af samarbejdsaftalen (af de vestnordiske socialministre), plan for møder og socialpolitiske områder, man ønsker at samarbejde om.

20.3 DELTAGELSE PÅ

LIGESTILLINGSKONFERENCE PÅ ISLAND I ANLEDNING AD 100-ÅRET FOR KVINDER STEMMERET PÅ ISLAND

I slutningen af oktober 2015 deltog Departementet på embedsmandniveau på en konference i Reykjavík i anledning af 100-året for kvinders stemmeret på Island.

21 DEPARTEMENTET FOR NATUR, MILJØ OG JUSTITSOMRÅDET (PAIAN)

21.1 GRØNLANDS RÅD FOR MENNESKERETTIGHEDER

Bedre rettigheder for børn og homoseksuelle

I foråret 2015 stemte et enigt Inatsisartut en omfattende lovpakke igennem på familieretsområdet. Pakken blev efterfølgende vedtaget af Folketinget i begyndelsen af 2016. Naalakkersuisut er glade for den nye familieretspakke, som har stor betydning for både børn og voksne.

Børns rettigheder

Vedtagelsen af familieretspakken betyder blandt andet, at børns rettigheder bliver styrket. Med den nye lovpakke bliver det eksempelvis ulovligt at slå sine børn, og børn får bedre rettigheder i forbindelse med forældremyndighedssager. Lovpakken betyder desuden, at Grønland tiltræder Haagerkonventionerne om børnebortførelser af 1980 og 1996 foruden Europarådskonventionen om forældremyndighed af 1980.

Kirkelig vielse af homoseksuelle

Med familieretspakken fik homoseksuelle par endelig samme muligheder som heteroseksuelle, når de ønsker at gifte sig i kirken. Før den nye lov trådte i kraft, havde personer af samme køn kun mulighed for at indgå et registreret partnerskab, når de ønskede at blive gift. Samme dag, som loven trådte i kraft, fandt den første kirkelige vielse af et homoseksuelt par sted. Naalakkersuisoq for Natur, Miljø og Justitsområdet deltog og fik lejlighed til at ønske parret hjertelig tillykke med deres ægteskab.

Naalakkersuisoq for Natur, Miljø og Justitsområdet Mala Høy Kúko deltager i den første kirkelige vielse af et homoseksuelt par i Grønland den 1. april 2016.

21.2 FORSVARETS OPGAVELØSNING I ARKTIS

Naalakkersuisut prioriterer beskyttelse af havmiljøet. Værnsfælles Forsvarskommando (Forsvaret) har i 2015 udarbejdet en havmiljørisikoanalyse for farvandene i og omkring Grønland. Fagdepartementerne i Grønlands Selvstyre har bidraget til projektet med data og ved høringer via deres deltagelse i projektets brugerreferencegruppe. Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet har ligeledes deltaget i styregruppen. Med afsæt i havmiljørisikoanalysen er der blevet iværksat yderligere analyser vedrørende henholdsvis risikoreducerende tiltag og beredskabsmæssige foranstaltninger på havmiljøområdet. Den endelige havmiljørisikoanalyse er offentliggjort april 2016.

21.3 PROTECTION OF THE ARCTIC MARINE ENVIRONMENT – PAME

PAME er en arbejdsgruppe under Arktisk Råd, som arbejder for beskyttelse af det arktiske havmiljø. PAME beskæftiger sig med land- og havbaseret forurening af det arktiske havmiljø ved hjælp af langsigtede politiske målsætninger. Grønlands Selvstyre ved Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet deltager i Rigsfællesskabets delegation på møderne og koordinerer de interne høringer i Selvstyret.

PAME arbejder med anbefalingerne fra den omfattende rapport fra 2009 "Arctic Marine Shipping Assessment (AMSA) Report". Rapporten belyser og vurderer omfanget af skibsaktiviteter i Arktis. Rapporten indeholder en lang række anbefalinger, indenfor f.eks. miljø og søfartssikkerhed, og netop de anbefalinger er Arktisk Råd ved at følge op på i disse efterfølgende år.

I april 2015 godkendte Arktisk Råd ved Ministermødet en rapport omhandlende et netværk for marint beskyttede områder, og det blev besluttet at fortsætte med at udvikle netværket for at styrke og bevare de marine økosystemer. På baggrund af denne beslutning må det forventes, at der under det amerikanske formandskab (2015-2017) vil være fokus på beskyttelse af marine områder.

I løbet af de sidste år har PAME arbejdet en del på den anbefaling i AMSA rapporten, der omhandler at undersøge behovet for beskyttelse af det Arktiske Ocean og at identificere passende forvaltningstiltag f.eks. via FN's internationale maritime organisation (IMO). I tråd med denne anbefaling blev det besluttet i Arktisk Råd ved Ministermødet i april 2015 at etablere en Arctic Ocean Task Force. Denne Task Force skal undersøge det fremtidige behov for et regionalt program eller anden lignende mekanisme med det formål at øget samarbejdet sikres på tværs af landegrænser og havområder.

21.4 OSLO-RARIS KONVENTIONEN (OSPAR)

Konventionens formål er at forebygge og bekæmpe forurening af det marine miljø.

Konventionen får stadig større relevans for Grønland bl.a. fordi der drøftes problemstillinger omkring arter der findes i Grønland, biodiversitet, marine beskyttede områder samt problemstillinger relateret til råstofområdet.

OSPAR består af fire geografiske regioner, hvoraf Region 1 består af havområderne ved Grønland, Island og Norge. I de sidste år har der i OSPAR været særligt fokus på Region 1. I regi af OSPAR har parterne i 2014 og 2015 drøftet om den arktiske region har et særligt behov for en specifik handlingsplan. Foruden dette lægges der i regi af OSPAR op til etablering af et marint

beskyttet område uden for national jurisdiktion nordøst for Grønland. Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet deltager på embedsmandsniveau, som en del af rigsfællesskabets delegation, ved de kommende drøftelser om etableringen af dette marine beskyttede område.

Grønlands Selvstyre ved Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet koordinerer i relation til OSPAR de interne høringer i Selvstyret og koordinerer med Danmark, som deltager på vegne af Rigsfællesskabet.

22 DEPARTEMENTET FOR UDDANNELSE, KULTUR, FORSKNING OG KIRKE (IKIIN)

Uddannelsesafdelingen deltog i Arctic Indigenous Education Conference 2016.

Konference tema var: revitalisering – Udfordringer og nye perspektiver i uddannelse
Konference temaet fokuserede især på følgende områder:

- Digitale muligheder i uddannelser
- Nye praksis i uddannelser
- Sprog revitalisering
- Kulturelle revitalisering

Herefter blev der lavet en Circumpolar Uddannelses Samarbejdsaftale - Memorandum of Understanding.

Samarbejdet går blandt andet ud på at de respektive myndigheder, forskere, undervisere og andre for at styrke samarbejde imellem og dele ideer, forskning på fremtidig uddannelsesprogrammer og praksis.

22.1 GUX

Rigsfællesskabets historie:

Relevante fagpersoner fra gymnasieskolerne har i foråret 2016 deltaget i workshop med fagkolleger fra Færøerne og Danmark, med henblik på at udvikle materiale til undervisningsforløb til folkeskole og gymnasiet. Materiale og undervisningsforløb tager udgangspunkt i tv dokumentarserien "Rigsfællesskabets Historie", der vises på DR, samt vil blive vist på KNR i en grønlandsk versionering.

Departementet uddeler hvert år 3 scholarships til

gymnasieelever, der tager på United World Colleges, internationale skoler i Canada, Norge og Hong Kong.

Departementet arbejder for at der i forbindelse med udviklingen af I-bøger som undervisningsmateriale til gymnasierne etableres samarbejde og videns-udveksling mellem Færøerne, Island og Grønland via forlagsvirksomheden, Systime.

GUX-Sisimiut deltager i samarbejde med Minngortuunnguup Atuarfia et islandsk projekt, Biophilia, der involverer tværfaglighed og nytænkning af undervisningen.

22.2 KULTUR

Naalakkersuisoq for Kultur ydede støtte til kunst og kulturs muligheder for at komme til Europa, norden, USA og Østen. Naalakkersuisoq har også inden for filmområdet støttet filmfolkenes mulighed for kompetence udvikling sammen med Island, Færøerne og Danmark.

Arctic Winter Games

Efter mere end 5 års forberedelse afvikledes Arctic Winter Games i Nuuk i marts 2016. Naalakkersuisoq for kultur Nivi Olsen var sammen med Borgmester Asii C. Narup og erhvervslivet repræsentant Brian Buus Pedersen, vært for idrætsfolk, dommere og politiske repræsentanter fra Yamal Rusland, Norske samer, Alaska, fra Canada, provinserne, Alberta, NWT, Yukon, Nunavut og Nunavik. Flere end 2000 mennesker fra de respektive lande ankom til Nuuk den uge

legene foregik, hvor Nuuk stod klar med 1500 frivillige og en velforberedt organisation der i samarbejde med erhvervslivet leverede en afvikling til perfektion.

Nordisk Ministerråd for Kultur

Naalakkersuisoq for Kultur deltog i Nordisk Kulturministerrådsmøde (MR-K 2/15) i Island i oktober 2015.

På vegne af Naalakkersuisoq for Kultur deltog Departementet i Kulturministerrådsmøde (MR-K 1/16) Finland i maj 2016. I tilknytning til mødet blev der afholdt et seminar med temaet Kulturel mangfoldighed. Derudover har de Nordiske lande valgt, at lave en fælles nordisk kultursatsning i London i 2017, og dertil etableret et projekt styregruppe hvori Departementet for Kultur er medlem.

Nunavut

Repræsentanter fra departementet holdt møde med Nunavut Government i september 2015 til gensidig orientering om kulturelle fondsmidler samt drøftelse af idéer til kulturelle aktiviteter.

22.3 FORSKNING

Deltagelse i arktiske, europæiske og øvrige internationale forskningsnetværk er af overordentlig stor betydning for Grønland, der som de fleste andre lande har begrænsede forskningsressourcer til rådighed. De forskningspolitiske mål søges opnået dels gennem grønlandske forskningsinstitutioner, dels gennem samarbejde med danske og udenlandske forskningsinstitutioner, dels gennem samarbejde med danske og udenlandske institutioner til at gennemføre forskningsaktiviteter i og om Grønland.

Arctic Science Summit Week 2016 (ASSW).

ASSW er et af de største paraply forskningsorganisation indenfor Arktisk forskning, som afholder et årligt møde rundt omkring i verden. Det er en begivenhed som forskere og beslutningstagende gerne deltager i, for at få udbytte af forskningsresultater og i det hele taget for at følge med i hvilken retning forskningen skal foregå i Arktis.

I år har forskningsenheden arrangeret et *Side Event* for at præsentere den grønlandske forskningslovgivning, Grønlands Forskningsråd og forskningsinstitutioner i Grønland.

Der blev endvidere inviteret tre grønlandske PhD studerende som fremlage hver deres forskningsfelter. De tre PhD studerende er: Aviaja Lyberth Hauptmann, der forsker i koldklima bakterier som kan have stor potentiel betydning for fremtidige bioteknologi.

Majken Djurhuus Poulsen, der er i gang med at afdække grønlandske rubiners og safirers kemiske sammensætning, som er vigtig viden for rubinproduktionen.

Ann Eileen Lennert, der beskæftiger sig med kulturlandskaber i Nuuk fjorden i tæt samarbejde med lokalbefolkningen. Denne form for samarbejde er forskerne blevet mere opmærksom på, og på sigt satser man mere og mere på at lokal viden skal indgå i forskningen.

Fotos: Udenrigsdirektoratet, Arctic Circle sekretariatet, Panamericano Handball Federation, UN/Mark Garten, NASA, US State Department

Fotos: Udenrigsdirektoratet, Visit Greenland, Europakommissionen. Arctic Circle sekretariatet, UN/Mark Garten, Nuka Møller.